

Tyrnävän kunta

Taloussuunnitelma 2024–2027

Talousarvio 2024

Sisällysluettelo

1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS.....	5
2 TALOUSSUUNNITELUA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET	8
2.1 Talousarvio ja -suunnitelma sekä siihen liittyvät kuntalain pykälät	8
2.2 Talousarvion yhteys kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sekä taloustietojen raportointiin	8
2.2.1 Talousarvion toteutumisvertailu ja osavuosisikatsaukset	8
2.2.2 Taloustietojen raportointi	9
3 TALOUSSUUNNITELMA 2024-2027	10
3.1 Tyrnävän visio	10
3.2 Tyrnävän kuntastrategia	10
3.2.1 Tyrnävän kunnan strategiset valinnat	11
3.2.2 Tyrnävän arvoperusta.....	11
3.2.3 Strategiset valinnat ohjaavat päätöksentekoa	11
3.2.4 Strategian läpileikkaavat teemat.....	12
3.3 Taloussuunnitelman yleiset perusteet ja kehitysnäkymät.....	13
3.3.1 Yleinen talouden kehitys	13
3.3.2 Kuntien talous	14
3.3.3 Tyrnävän kunnan talous suunnitelmakaudella.....	15
3.3.4 Konsernitavoitteet.....	16
3.3.5 Väestön kehitys	17
4 HALLINTO JA KEHITTÄMISOSASTO	19
4.1 Yleishallinto ja elinkeinojen kehittäminen	20
4.1.1 Yleishallinto	20
4.1.2 Elinkeinojen kehittäminen ja viestintä	22
4.1.3 Maaseutupalvelut.....	24
4.1.4 Yhdyskuntasuunnittelu.....	25
4.2 Tuki- ja sähköiset palvelut.....	27
4.2.1 Toimistopalvelut.....	27
4.2.2 Talouspalvelut	27
4.2.3 Tietohallinto	28
4.3 Henkilöstö ja hyvinvointi.....	29
4.3.1 Henkilöstöhallinto	29
4.3.2 Hyvinvointi.....	32
4.3.3 Työllisyyspalvelut.....	33
5 SIVISTYSOSASTO	35
5.1 Opetuspalvelut	36
5.2 Varhaiskasvatuspalvelut	41
5.3 Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	44
6 TEKNINEN OSASTO	50
6.1 Rakennusvalvonta.....	51

6.2 Liikenneväylät ja yleiset alueet	52
6.3 Kiinteistöt	54
6.4 Ateria- ja puhtauspalvelut.....	55
7 TALOUSARVIO 2024.....	57
7.1 Tuloslaskelma	60
7.2 Rahoituslaskelma	60
7.3 Talousarvion yhdistelmä	61
7.4 Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto.....	62
7.5 Bruttomenojen osuus	62
7.6 Nettomenojen kasvu osastoittain	63
7.7 Nettomenojen kasvu tulosalueittain.....	63
7.8 Investointiohjelma 2024–2028	64
7.9 Talousarviokaava	67

1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Talouden kasvunäkymä

Euroalueen talouden kasvunäkymät ovat heikentyneet lyhyellä aikavälillä, mutta keskipitkällä aikavälillä talous palanee asteittain maltilliselle kasvu-uralle, kun sekä sisäinen että ulkoinen kysyntä toivottavasti elpyvät. Kasvun odotetaan vahvistuvan vuodesta 2024 lähtien, kun ulkoinen kysyntä lähestyy pandemiaa edeltänyttä kehitystään ja reaalitytulot kasvavat. Kasvua vahvistavat myös inflaation hidastuminen, nimellispalkkojen voimakas kasvu ja edelleen vähäinen työttömyys, joka on tosin uhkaavasti lisääntymään päin. Kasvu pysyy kuitenkin vaimeana, kun EKP:n rahapolitiikan kiristyminen ja luotonannon väheneminen välittyvät reaalitytalouteen ja finanssipoliittinen tuki vähitellen lopetetaan. BKT:n kasvunäkymiä on heikennetty eurojärjestelmän asiantuntijoiden kesäkuun 2023 arvioista. Kasvun arvioidaan nyt hidastuvan 0,2 prosenttiyksikköä vuonna 2023, 0,5 prosenttiyksikköä vuonna 2024 ja 0,1 prosenttiyksikköä vuonna 2025.

Verotulot ja valtionosuudet

Julkisen talouden ennusteen merkittävimmät riskit liittyvät yleisen talouskehityksen epävarmuuteen. Venäjän hyökkäys Ukrainaan sekä siitä seuranneiden markkinahäiriöiden vaikutukset voivat heijastua julkiseen talouteen ennustettua voimakkaammin ja pitempään. Myös kuntien valtionosuuksien leikkaus sekä uusi 17.11.2023 julkistettu lisäleikkaus on merkitykseltään valtava. Pelkästään lisäleikkaus tarkoittaa Tyrnävän osalta yli 500 000 euron lovea aikaisemman noin miljoonan euron lisäksi.

Vuoden 2024 talousarvion laadinnassa Tyrnävälle on ennustettu tulevan verotuloja yhteensä 12 250 000 euroa. Vuoden 2023 talousarviossa vastaava luku oli 11 970 000 euroa. Valtionosuuksia on ennustettu tulevan 11 150 000 euroa. Vastaavasti vuoden 2023 talousarviossa valtionosuuksiksi ennustettiin 12 070 000 euroa.

Kuntastrategia 2022–2026

Tyrnävän kunnassa laadittiin vuonna 2019 kuntastrategia vuosille 2020–2026. Vuonna 2022 kuntastrategia päivitettiin laajasti. Mm. strategian toimeenpanoa ja seuranta on tehostettu laatimalla toimeenpanosuunnitelma ja mittarit. Mittareita seurataan osavuosisiraportointien yhteydessä kolme kertaa vuoden aikana ja lisäksi sisäisesti viikoittaisen tilanekuvan avulla. Strategisissa valinnoissa on painotettu niin kylien, lasten ja nuorten kuin yrittäjyyden tukemista. Vision mukaan Tyrnävän kunta on turvallinen koti jokaiselle ja kaikelle. Lähipalvelut, sivistys ja hyvinvointi, turvallinen ja sujuva arki sekä elinympäristön kehittäminen ovat kunnan toiminnan keskiössä. Kunta toimii aktiivisesti yhteistyössä sidosryhmien kanssa ja luo mahdollisuuksia elinkeinoelämän kehittämiseksi. Tyrnävän kunnan toimintatavoissa korostuu asiakas- ja asukaslähtöisyys sekä laaja hyvinvointinäkökulma. Kuntastrategia linjaa vuosittaista talouden suunnittelua.

Tyrnävän Kehitys Oy

Tyrnävän kunnanhallitus perusti Tyrnävälle kunnan 100 % omistaman kehitysyhtiön kokouksessaan 14.12.2020 §311. Tavoitteena on kehittää ja lisätä kunnan elinvoimaa sekä ottaa vahvemmin haltuun elinvoimapolitiikkaa ja yritys- ja yrittäjyysnäkökulmaa. Perustamissopimus allekirjoitettiin 18.1.2021 ja yhtiöjärjestys hyväksyttiin kunnanhallituksen päätöksellä 18.1.2021 §20. Elinkeinostrategia hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 24.5.2021 §28. 21.2.2023 kehitysyhtiön hallitus hyväksyi yhtiölle toimintasuunnitelman ja mittariston, jotka mukailevat kunnan strategiaa. Toimintasuunnitelman mukaan yhtiön tavoitteena on tulevina vuosina lisätä mm. Tyrnävällä töissä käyvien osuutta sekä jalostuksen työpaikkojen osuutta. Toteumaa ja mittareita tullaan seuraamaan säännöllisesti ja aina osavuosisiraporttien yhteydessä aina valtuustotasolla asti. Vuoden 2024 rahoitus tullaan toteuttamaan kunnan kanssa tehtävän palvelusopimuksen mukaisesti.

Vuoden 2024 talousarvio

Tyrnävän kunnan talousarvio ja taloussuunnitelma toteuttavat kunnan strategiaa. Linjauksissa näkyy vahvasti vastuullinen ja pitkäjänteinen taloudenpito.

Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma on valmisteltu edelleen monien jo pitkään kestäneiden epävarmuustekijöiden sekä monen muutosprosessin ollessa kesken tai valmistelussa. Myös talouden rajut haasteet ovat lisänneet poikkeuksellisen paljon talousarvion laadinnan vaikeuskerrointa. Tavoitteena on kuitenkin kunnan strategian tehokas toimeenpano ja tuottavuuden parantaminen. Talouden lähivuosienkin hallinnan kannalta keskeistä on oman toiminnan sopeuttaminen ja tulovirran lisääminen. Vuosien 2024–2027 aikana joudumme kunnassa sopeuttamaan toimintaa

voimakkaasti yhteensä yli 2 miljoonan, jopa 2,4 miljoonan euron edestä huomioiden inflaation vaikutukset. Tavoitteena on saada vuosien 2024–2026 negatiiviset tulokset käännettyä positiiviseksi suunnitelmakauden aikana, vuonna 2027.

Vuoden 2024 talousarviossa toimintatuottojen arvioidaan olevan 5 899 713 euroa. Toimintakulujen puolestaan arvioidaan olevan 27 068 179 euroa. Toimintakatteeksi muodostuu näin ollen -21 168 464 euroa. Vuosikatteeksi arvioidaan 1 731 534 euroa (TA20 2 125 814 €, TA21 2 459 663 €, TA22 2 321 325 €, TA23 2 310 806 €) ja tilikauden tulokseksi -769 728 euroa.

Investointiohjelma 2024

Vuosina 2019, 2020, 2021, 2022 ja 2023 investointeja tehtiin maltillisesti. Vuodesta 2024 on tulossa raskas ja joudumme rahoittamaan investointeja kalliilla lainarahalla.

Investointiohjelmassa edellisten vuosien suunnitellut nettomenot (alv 0 %) olivat

2016	8 630 500 €
2017	10 013 000 €
2018	3 082 500 €
2019	2 546 000 €
2020	2 164 000 €
2021	2 825 000 €
2022	2 652 500 €
2023	5 215 000 €
2024	9 435 000 €

Vuosikate osoittaa sen, mitä jää jäljelle investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Vuosikate on ”riittävä”, jos se on vähintään poistojen suuruinen.

Tyrnävän kunnan vuoden 2024 talousarvio näyttää poistojen osalta 2 501 262 euroa ja vuosikatteen osalta 1 731 534 euroa.

Vuoden 2024 investointiohjelma sisältää mm. Kirkkomännikön uudisrakennushankkeen, liikenneympäristön ja katuverkoston parantamistoimenpiteitä, Murron uuden kaava-alueen kunnallistekniikan rakentamisen, Haurukylän teollisuusalueen kunnallistekniikan rakentamisen, urheilukentän perusparannustöiden suunnittelun sekä useita muita pienempiä kohteita. Kokonaisuudessaan vuoden 2024 investointiohjelma on nettona 9 435 000 (alv 0 %) euroa.

Kunnan lainakanta

Voimakas investoiminen tulee lisäämään kunnan lainakantaa. Onneksi vuodesta 2019 lähtien olemme pystyneet pienentämään lainakantaa. Vuonna 2024 lainakanta kasvaa Kirkkomännikön uudisrakennushankkeen vuoksi. Edellisten vuosien lainamäärä per asukas oli seuraava:

2014	2 511 €/asukas
2015	2 342 €/asukas
2016	3 409 €/asukas
2017	4 510 €/asukas
2018	4 990 €/asukas
2019	4 812 €/asukas
2020	4 740 €/asukas
2021	4 582 €/asukas
2022	4 441 €/asukas
2023	(arvio) 4 635 €/asukas
2024	(arvio) 5 820 €/asukas

Riskit ja päätösten vaikutusten ennakoarviointi

Riskienhallinta on olennainen osa johtamista. Tyrnävän kunnassa tehdään systemaattista riskienhallintaa, jonka avulla kunnan uhkana olevat riskit saadaan saman tavoitteellisen suunnittelun piiriin kuin kunnan muutkin toiminnot.

Riskien hallintaan kuuluu mm. jatkuva talouden seuranta ja siihen liittyvien riskien minimointi ja ennakointi. Kunnassa toteutetaan myös yksikkökohtaista riskienhallintaa, johon olennaisesti kuuluu mm. yksikkökohtaiset turvallisuuskävelyt. Turvallisuuskävelyjen perusteella ennaltaehkäistään erityisesti henkilö- ja omaisuusriskien realisoituminen.

Tyrnävän kunta kehittää riskienhallintaa koko ajan osana toimintojaan. Tavoitteena on päätösten vaikutusten ennakoarvioinnilla, ennalta ehkäisevillä toimenpiteillä, resurssien keskittämisellä, tiedolla johtamisella ja sisäisillä vastuukysymyksillä suojautua riskien realisoitumiselta.

Vuosien 2022 ja 2023 tapaan Tyrnävällä toteutetaan päätösten vaikutusten ennakoarviointia osana riskienhallintaa. Kunnassa tehtävät päätökset ovat usein mittavia ja laajoja, ja ne vaikuttavat syvästi kuntalaisiin, kunnan työntekijöihin ja kunnan talouteen. Päätöksiä valmisteltaessa ja tehtäessä tuleekin ottaa huomioon, miten ne vaikuttavat kuntalaisiin, ympäristöön, organisaatioon ja henkilöstöön sekä talouteen ja kunnan elinvoimaan ja imagoon.

Suurin riski vuoden 2024 ja lähivuosien osalta on voimakkaat sopeutustoimet ja niiden kerrannaisvaikutukset. Myös erilaiset turvallisuusriskit ja -uhkat kasvavat koko ajan. Meidän tuleekin systemaattisesti ja etupainotteisesti pyrkiä ehkäisemään riskien realisoituminen.

Tulevaisuus

Vuotta 2024 leimaa vahvasti erilaiset ja monitasoiset epävarmuustekijät sekä huoli rahoituspohjasta. Myös Ukrainan sodan aiheuttamat suorat ja epäsuorat vaikutukset näkyvät vahvasti myös tulevina vuosina. Suomen väestö ikääntyy ja tarvitsee aiempaa enemmän palveluja. Samaan aikaan syntyvyys laskee ja huoltosuhde muuttuu. Nämä kaikki muutokset ja uhkat yhdessä ja erikseen ennakoivat haastavia vuosia julkiselle sektorille ja erityisesti kunnille.

Tehkäämme kuitenkin hartiavoimin töitä positiivisen tulevaisuuden eteen!

Tyrnävällä 21.11.2023

Vesa Anttila

Kunnanjohtaja

2 TALOUSSUUNNITELUA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET

2.1 Talousarvio ja -suunnitelma sekä siihen liittyvät kuntalain pykälät

Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Valtuuston tulee päättää kuntastrategiasta, talousarviosta ja taloussuunnitelmasta, omistajaohjauksen periaatteista, varallisuuden hoidon sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan perusteista, takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Valtuuston tulee päättää myös kunnan liikelaitokselle asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista. (Kuntal 14 §)

Valtuusto hyväksyy hallintosäännön, jossa annetaan tarpeelliset määräykset muun muassa kunnan taloudenhoidosta (Kuntal 90 §)

Talousarvion valmistelusta vastaa kunnanhallitus sekä kukin toimielin omalla tehtäväalueellaan. Kunnallisessa liikelaitoksessa valmistelusta vastaa johtokunta. (Kuntal 39 ja 67 §)

Kunnan ja kuntayhtymän talousarviosta ja -suunnitelmasta säädetään kuntalain 110 §:ssä

- Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja veloitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.
- Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan talouden tavoitteet.
- Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kuntarakennelaisissa tarkoitetun uuden kunnan alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa kuntajaon muutoksen voimaantulosta. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.
- Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käytötalous - ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.
- Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Edellä 3 momentissa säädettyä alijäämän kattamisveloitetta sovelletaan myös kuntayhtymiin.

Kuntalaki 110 a§ (väliaikaisesti voimassa 1.12.2020 – 31.12.2025) Alijäämän kattamista koskevan määräajan jatkaminen covid -19 – epidemiasta johtuvien taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Tällöin valtiovarainministeriö voi kunnan hakemuksesta päättää, että alijäämä on katettava kuuden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

2.2 Talousarvion yhteys kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sekä taloustietojen raportointiin

2.2.1 Talousarvion toteutumisvertailu ja osavuosikatsaukset

Talousarvio ja kirjanpito ovat tiiviissä yhteydessä toisiinsa. Kirjanpito tulee järjestää siten, että sen avulla voidaan seurata talousarvion toteutumista ja laatia tilinpäätökseen sisältyvä talousarvion toteutumisvertailu (Kuntal 113§).

Taloussuunnitelman ja tilinpäätöksen laatimisessa noudatetaan pääosin samoja periaatteita. Talousarvioon ja tilinpäätöksen talousarvion toteutumisvertailuun sisällytetään sisäiset erät, jotka on kuitenkin eliminoitava tuloslaskelmasta ja taseesta kunnan tilinpäätöksessä. Lisäksi on eroja liikelaitoksen käsittelyssä.

Talousarviossa käytetään käsitteitä meno tai tulo kaikista taloustapahtumista. Talousarviossa menoa käytetään yleiskäsitteenä tarkoittaen talousarviovuodelle jaksotettujen toimintamenojen lisäksi myös muuta rahankäyttöä, muun muassa investointimenoa, lainan lyhennystä, antolainausta sekä pääoman lisäystä. Talousarviovuodelle jaksotettuja

tuloja ovat esimerkiksi verotulot, valtionosuudet, maksu- ja myynti ja muut toimintatulot, korkotulot ja muut rahoitustulot sekä lainanotto.

Talousarvion toteutumisvertailu on tärkeä osa kunnan tilinpäätöstä. Toteutumisvertailussa esitetään erikseen käyttötalouden ja investointien toteutuminen sekä tuloslaskelma – ja rahoitusosien toteutuminen. Tavoitteiden toteutuminen voidaan esittää tehtävittäin toimintakertomuksessa tai talousarvion toteutumisvertailussa. Koko kuntaa koskevien strategisten tavoitteiden toteutuminen esitetään tavallisesti toimintakertomuksessa. Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen voidaan esittää tehtävittäin ja hankkeittain toimintakertomuksessa tai erillisenä yhdistelylaskelmana. Tuloslaskelma- ja rahoituslaskelmaosien toteutuminen esitetään laskelmamuodossa. Toteutumisvertailut tulee rajata tietoihin, jotka ovat valtuuston talousarviossa asettamien tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden seurannan kannalta välttämättömiä.

Talousarvion toteutumisvertailussa seurataan sekä tavoitteiden että määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumista. Toimielimien tulee seurata talousarvion toteutumista säännöllisesti, esimerkiksi neljännesvuosittain. Toiminnan ja talouden toteutumisesta raportoidaan toimielimille talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätetyllä tavalla.

2.2.2 Taloustietojen raportointi

Kunnan on tuotettava tietoja kunnan toiminnasta ja taloudesta kunnan toiminnan, hallinnon ja talouden ohjausta, johtamista ja seurantaan varten sekä kunnan asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi. Kunnan on salassapitosäännösten estämättä toimitettava lain nojalla säännöllisesti toimitettavaksi edellytetyt taloustiedot Valtiokonttorille yhteen toimivuuden edellyttämässä muodossa. Kunta vastaa toimittamiensa tietojen oikeellisuudesta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuotettavista tiedoista sekä tietojen tuottamisen ja toimittamisen menettelytavoista ja ajankohdista. (KuntaL 120 a§) Taloustietojen raportointia ohjaa Automatisoidun raportoinnin käsikirja (AURA).

3 TALOUSSUUNNITELMA 2024-2027

3.1 Tyrnävän visio

Tyrnävän kunta on turvallinen koti jokaiselle ja kaikelle

3.2 Tyrnävän kuntastrategia

Kunnanvaltuusto hyväksyi joulukuussa 2022 kunnalle uuden kuntastrategian Tyrnävä -kylien kunta vuosille 2022–2026. Kuntastrategia on kunnan johtamisen työkalu. Siinä perehdytään toiminnan nykytilaan, määritellään toiminnan keskeiset painopisteet ja kehittämiskohteet sekä ennakoidaan tulevaisuuden haasteita ja pyritään löytämään keinoja niihin vastaamiseen. Kunnan strategiassa määritellään, mihin suuntaan Tyrnävän kuntaa kehitetään ja miten tulevaisuuteen varaudutaan. Kuntastrategia on strategia, jolla valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista, ja jonka mukaisesti kuntaa johdetaan.

Strategiseen työskentelyyn liittyy kiinteästi toimintaympäristön hyvä tuntemus ja kriittinen tietoisuus paremmasta. Kehittämistyön on oltava tavoitteellista toimintaa, jossa myös muutokset ovat mahdollisia. Kehittämistyölle on asetettava aina tavoitteet, joita arvioidaan säännöllisesti. Toimintaa muutetaan tarvittaessa tavoitteiden mukaisiksi.

Tyrnävän kuntastrategian lähtökohtana on itsenäinen yhteistyötä tekevä kunta. Tulevaisuuden muutoksiin vastataan pitämällä kuntatalouden vakautta edelleen yhtenä keskeisenä strategisena painopistealueena. Kuntatalouden hoidossa on toimittava pitkäjänteisesti ja pidättyvästi siten, että tasapainotila suunnitelmakaudella saavutetaan. Kunnan vakaa talous luo perustan muulle kehitystyölle.

Uuden strategian vision mukaisesti lähipalvelut, sivistys ja hyvinvointi, turvallinen ja sujuva arki sekä elinympäristön kehittäminen ovat kunnan toiminnan keskiössä. Kunta toimii aktiivisesti yhteistyössä sidosryhmien kanssa ja luo mahdollisuuksia elinkeinoelämän kehittämiselle. Tyrnävän kunnan toimintatavoissa asiakas- ja asukaslähtöisyys sekä laaja hyvinvointinäkökulma.

Kunnan menestyminen nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä on riippuvainen monista tekijöistä. Keskeistä on kyky tunnistaa yhteiskunnalliset muutokset ja etsiä niihin aktiivisesti ratkaisumalleja niin kunnan sisällä kuin yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Onnistuminen edellyttää laaja-alaista näkemystä ja tasapainotilan saavuttamista keskeisten tavoitteiden välillä sekä määrätietoista työtä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kuntastrategian toimeenpano, seuranta ja arviointi

Strategian toimeenpano

- Vuosittainen talousarviovalmistelu (aihiot strategiasta toimialoittain)
- Vuosittain arviointia toteutetaan tilinpäätöksen ja tarkastuslautakunnan havaintojen pohjalta
- Osavuositarkastukset mahdollistavat tilikauden aikaisen tarkastelun sekä mahdolliset korjausliikkeet

Hyvinvointikertomus osana hyvinvointijohtamista

Hyvinvoinnin edistäminen on kunnan perustehtävä. Sote-järjestämislain 6§ velvoittaa kuntia raportoimaan valtuustolle vuosittain kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä. Sen lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmistettava laajempi hyvinvointikertomus.

Tyrnävällä on säännöllisesti kokoontuva hyvinvointityöryhmä. Tavoitteena on vahvistaa poikkihallinnollisia hyvinvointirakenteita osana kunnan johtamista ja kytkeä hyvinvointijohtamisen näkökulma osaksi kunnan toimintaa sekä toiminnan ja talouden suunnittelua. Tavoitteena on myös lisätä luottamushenkilöiden ja johtavien viranhaltijoiden hyvinvointijohtamisen osaamista ja kehittää kuntalaisten osallisuutta ja järjestöyhteistyötä hyvinvointityössä.

Hyvinvointikertomus on olennainen osa kunnan normaalia vuosittaista strategia-, talousarvio-, toiminta- ja käyttösunnitelmatyötä ja liittyy tilinpäätökseen ja arviointiin. Hyvinvointikertomustieto liitetään muuhun toimintaympäristötietoon ja hyödynnetään talousarvion suunnitteluohjeiden ja itse talousarvion laadinnassa.

Erityisesti hyvinvointikertomuksen pohjalta on noussut koulutuksen merkitys hyvinvoinnin ja tasa-arvon tuojana.

Turvallisuus

Tyrnävä on kyselyn mukaan koettu yleisesti ottaen turvalliseksi kunnaksi. Yleistä turvattomuuden tunnetta on vähän, mutta parannettavaakin on. Tehty selvitys on turvallisuustyön pohjana. Kuntalaisten turvallisuus ja toisaalta turvattomuus muodostuvat monista eri tekijöistä.

Turvallisuus on hyvinvointia. Turvallinen kunta kiinnostaa asukkaita, yrityksiä ja on haluttu työpaikka. Turvallisuustyötä johtaa kunnanjohtaja yhdessä turvallisuuspäällikön, johtoryhmän, pelastuslaitoksen, poliisin ja muiden viranomaisten edustajien kanssa. Tavoitteena on, että turvallisuuden edistäminen kuuluu kaikille ja on osa jokaisen työtä.

3.2.1 Tyrnävän kunnan strategiset valinnat

Kuntastrategiatyö toteutettiin vuonna 2022 useilla eri foorumeilla. Strategiatyössä osallistutettiin kuntalaiset ideoineen osallistumaan prosessiin. Strategian laatimiseksi järjestettiin kuntalaisille avoimia seminaareja sekä tiedotustilaisuuksia kunnanvaltuustossa, kunnanhallituksessa, lautakunnissa ja henkilökunnan ja yrittäjien kanssa. Osallistuminen oli kaikilla foorumeilla hyvää ja innostunutta. Yhteistyön tuloksena saatiin Tyrnävän kunnan strategiset valinnat

- Kasvamme parhaaksi kuntatyönantajaksi
- Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle
- Olemme kaikilla kylillä lähellä ja saavutettavissa
- Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista
- Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen
- Pidämme huolta yhteisestä ympäristöstä erityispiirteitä arvostaen
- Edistämme yrittäjyyttä ja lähiruokaa

Vuoden 2024 painopistealueina ovat erityisesti huolehtia hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista.

Päätöksiä valmisteltaessa ja tehtäessä tulee ottaa huomioon, miten ne vaikuttavat kuntalaisiin, ympäristöön, organisaatioon ja henkilöstöön sekä talouteen ja kunnan elinvoimaan ja imagoon.

3.2.2 Tyrnävän arvoperusta

- Avoimuus
- Kestävyys
- Oikeudenmukaisuus
- Turvallisuus
- Vastuullisuus

3.2.3 Strategiset valinnat ohjaavat päätöksentekoa

Tavoitteet

- Kunnan toiminnan määrätietoinen tavoite on olla paras kuntatyönantaja.
- Kunnan palvelutarjonta vastaa kuntalaisten tarpeisiin ja kunnassa on mahdollisuus järjestää yksityisiä opetus- ja terveydenhuollon palveluita.
- Kuntalaisilla on mahdollisuus työskennellä niin Tyrnävällä kuin muissa kaupunkiseudun kunnissa toimivien yhteyksien päässä. Yritystoiminnan monipuolisuus parantaa kylien lähipalveluita.
- Kunnan peruspalveluiden järjestämiseen satsataan ja kunnan omaisuudesta huolehditaan. Kunnan kiinteistöt palvelevat kuntalaisia ja alueen toimijoita.
- Kuntalaisilla on mahdollisuus ajasta ja paikasta riippumatta antaa palautetta sähköisillä kanavilla ja osallistua päätöksentekoon valmisteltavien asioiden työstämiseen.
- Kunnan asumisen ja työnteon ympäristöt ovat viihtyisiä, siistejä ja turvallisia lapset ja nuoret huomioiden. Kulttuurihistorialliset arvot ja perinnemaisemat nostetaan esille ja niitä ylläpidetään ajassa.
- Kunnassa yrittäjyys nostetaan esille ja yrittäjyyteen tuetaan ja kannustetaan. Tyrnävä osaamista brändi yhdistää paikalliset timantit. Lähiruoan tuotannon edellytyksiä vaalitaan ainutlaatuisessa ympäristössä.

3.2.4 Strategian läpileikkaavat teemat

HYVINVOINTI

Tyrnävällä on poikkeuksellinen ikärakenne. Noin 30 prosenttia kuntalaisista on alle 15-vuotiaita ja 45 prosenttia kuntalaisista on alle 29-vuotiaita, 11 prosenttia 0–6-vuotiaita. Palvelujen kehittämistä on tehty aidosti hallintokuntien rajat ylittävällä tavalla, ikärakenne aiheuttaa haasteita investointien osalta.

Strategiset valinnat hyvinvoinnin näkökulmasta

- Hyvinvoiva henkilöstö on kunnan keskeinen menestystekijä. Tyrnävän kunta käyttää monipuolisia kannustimia henkilöstön työssäjaksamisen, viihtymisen ja pysymisen edistämisessä. Matala ja tiivis organisaatio mahdollistaa vuorovaikutuksen yli osastojen.
- Varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut sekä kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut sekä vapaan sivistystyön palvelut lisäävät kuntalaisten hyvinvointia erityistarpeet huomioiden.
- Kuntalaisten mahdollisuus lähipalveluiden käyttöön helpottaa arkea ja lisää vapaa-aikaa. Asiointimatkojen määrään ja liikkumistapaan pyritään vaikuttamaan hyvinvoinnin ympäristön näkökulmista.
- Kunnan moniammatillinen hyvinvointiryhmä valmistelee vuosittain hyvinvointia tukevat tavoitteet ja toimenpiteet.
- Hyvinvointitapahtumat ja sähköiset osallistumisen kanavat mahdollistavat kuntalaisten osallistumisen ja yhteisöllisen tekemisen.
- Kunta tarjoaa kuntalaisille monipuoliset liikunta- ja ulkoilumahdollisuudet. Ympäristöstä huolehditaan tiiviissä yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Lapsiperheiden ja eri ikäryhmien viihtyisyyteen kiinnitetään huomiota ja nostetaan ympäri kuntaa sijaitsevat erityiset kohteet esille.
- Kunta edistää palvelurakenteen monipuolisuutta ja uusien työpaikkojen syntymistä. Yrittäjien hyvinvointia tukevat yrittäjätilaisuudet, tapahtumat ja liikuntapalvelut. Kunnan ruokapalveluissa hyödynnetään lähiruokaa mahdollisuuksien mukaan.

ELINVOIMA

Tyrnävällä on vahva alkutuotanto: 132 aktiivitalaa, peltoa viljelyksessä 11 211 ha, maitoa tuotetaan 4,7 milj. litraa, karjatilajoja 15 kpl, 47 tilalla perunaa viljelyssä n. 1294 ha.

Korkealuokkaisen siemenperunan tuotantoalueiksi on Euroopassa nimetty viisi High Grade-aluetta. Näistä ainoa Suomessa sijaitseva alue on Tyrnävän ja Limingan kuntien muodostama alue. Muut alueet sijaitsevat Skotlannissa, Irlannissa, alue Pohjois-Saksassa ja Azoreilla.

Palvelualan merkitys on kasvanut Tyrnävällä. Eniten työpaikkoja Tyrnävällä on terveys- ja sosiaalipalveluiden alalla. Luovat alat nousevat ja mahdollistavat uuden yrittäjyyden.

Strategiset valinnat elinvoiman näkökulmasta

- Viihtyisä työympäristö takaa tuloksellisen työn tekemisen ja joustavan asiakasrajapinnan. Työnantaja huomioi työntekijää ja henkilöstö on sitoutunut.
- Kunta tarjoaa kattavasti varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut sekä kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut ja vapaan sivistystyön tarjoamat mahdollisuudet. Yrittäjyyskasvatus on osana opetussuunnitelmaa.
- Maankäytön ja kaavoituksen keinoin mahdollistetaan yritysten ja asukkaiden sijoittuminen yhdyskuntarakenteen kannalta järkevästi. Huolehditaan kunnan sisäisistä ja alueellisista yhteyksistä.
- Varataan resursseja hyvinvointia tukeviin toimenpiteisiin eri ikäryhmät huomioiden. Kunnan kiinteistöstä ja maaomaisuudesta pidetään huolta suunnitelmallisesti ja pitkän aikavälin tavoitteita asettaen.
- Kuntalaiset osallistuvat päätöksentekoon. Kaikessa päätöksenteossa ennakkovaikutusten arviointi on päätöksenteon perusta. Avoimen päätöksenteon kautta osallistava budjetointi tuodaan käytäntöön osana talouden suunnittelua.
- Elinympäristöstä huolehditaan suunnitelmallisesti. Ainutlaatuiset kohteet, kuten kuntakeskuksen Meijerialueen ympäristö, nostetaan omaan arvoonsa ja niitä kehitetään vetovoimatekijöinä.
- Kunta luo yrityksille kehittymisen mahdollisuuksia kunnassa. Kunta tekee tiivistä yhteistyötä paikallisten ja seudullisten yrittäjäyhteisöjen kanssa. Lähiruoka ja ainutlaatuinen toimintaympäristö ovat esillä eri toiminnoissa.

JUUREVUUS

Tyrnävän kunnalla niin kanta-Tyrnävällä kuin vuodesta 2001 Tyrnävään liittyneellä Temmeksellä on pitkä ja vahva kulttuurinen perinne maataloudessa ja sen ympärille rakentuneessa pienteollisuudessa. Rakennusperintöä ja kulttuurista perintöä on läpi toimintojen vaalittu paikallisidentiteettiä arvostaen.

Strategiset valinnat juurevuuden näkökulmasta

- Paikkakunnalle luonteenomainen yhteisöllisyys on vahvasti läsnä myös kuntatyön arjessa. Yhteinen tekeminen laajentaa näkökulmia.
- Tyrnäväläiset arvot ja historia sisältyvät varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmiin sekä vapaan sivistystyön opintoihin. Opetuksessa hyödynnetään paikallisia ihmisiä ja yhteisöjä siten, että kulttuuriperintö pysyy osana yhteisöä ja kehittyy edelleen
- Paikallisia palveluita ja niiden näkyvyyttä tuetaan eri tavoin. Lähipalveluiden saatavuus pyritään mahdollistamaan kuntalaisille
- Tyrnäväläistä rakennusperintöä vaalitaan ylläpitämällä kunnan rakennusten kuntoa ja järkevää käyttöä. Yhteisiä varoja suunnataan paikallisiin hyvinvointia lisääviin tekoihin ja alueen monipuoliseen kehittämiseen
- Vuoropuhelu paikallisten kanssa on aktiivista. Kuntalaisten osallistuminen tukee päätöksentekoa ja kunnan talouden ja toiminnan suunnittelua. Osallisuuteen on monta tapaa: vaikuttaa voi tapahtumissa, palautteilla, sähköisissä kanavissa ja kohtaamisissa. Yhdessä teemme tulevaisuuden Tyrnävää
- Vahvalle alkutuotannolle tyypillisiä maisemia ja rakennuksia ylläpidetään ja arvostetaan. Kylät ja jokivarret pidetään yhteistyössä avoimina ja siisteinä. Ympäristörakentamisessa huomioidaan kuntalaisten toiveita
- Tyrnävän osaamista brändin kautta nostetaan paikallisia elinkeinoja esille. Vahva alkutuotanto, erityisesti perunan viljely ja niiden jalostusasteen nosto ovat osana kunnan elinvoimatyötä

3.3 Taloussuunnitelman yleiset perusteet ja kehitysnäkymät

Kuntalain mukaan lain tarkoituksena on luoda edellytykset kunnan asukkaiden itsehallinnon sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kunnan toiminnassa. Tarkoituksena on myös edistää kunnan toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyyttä.

Kuntalaki on tullut voimaan 1.5.2015 kuitenkin niin, että merkittävää osaa laista on sovellettu 1.6.2017 lukien, jolloin uusi kuntavaalikausi alkoi. Laki on edelleen kunnan hallintoa ja toimintaa, päätöksentekomenettelyä ja taloutta koskeva yleislaki.

Kuntalaissa otetaan huomioon kunnan toiminta laajasti. Kunnan toimintaa tulee ohjata kokonaisuutena riippumatta siitä, hoidetaanko tehtäviä kunnan omassa organisaatiossa, kuntayhtymässä, kunnan omistamissa yhtiöissä tai ostopalveluna.

Kuntatalousohjelma

Kuntien tehtävien ja veloitteiden rahoituksen tasapainoa tarkastellaan yksityiskohtaisemmin kuntatalousohjelmassa, joka laaditaan julkisen talouden suunnitelman yhteydessä.

3.3.1 Yleinen talouden kehitys

Vuosina 2022 ja 2023 on Suomessa, ja myös globaalisti, koettu merkittävä inflaation kiihtyminen. Euroopan keskuspankin (EKP) sekä muiden keskuspankkien toimesta on inflaatiota vastaan taisteltu mm. merkittäville ohjaukorkojen nostolla. Tätä taistelua on käyty, jotta estettäisiin maailmantalouden vajoaminen taantumaan. Tällä hetkellä on viitteitä siihen, että tässä ollaan onnistumassa ja globaalin taantuman todennäköisyys vuonna 2024 pienenee.

Suomen talouskehitys pysyy kuluvana vuonna nollan tuntumassa, kun inflaation kehitys vähentää kotitalouksien kulu- tusta ja investointeja. Vaikka maailmantalouden suunta on parempaan päin, niin tätä maailmantalouden kasvua ajavat lähinnä kehittyvät maat, kuten Kiina. Suomen tärkeimpien vientimaiden, Saksan ja Ruotsin, talouskasvu sen sijaan jää tänä vuonna miinuksien puolelle. Tavaravienti vähenee väliaikaisesti, eikä palveluvientikään kohene kunnolla kuin vasta ensi vuonna. Ulkomaankaupan nettovaikutus kasvuun sen sijaan on positiivinen, kun tuonti vähenee selvästi vahvan edeltävän vuoden jälkeen. Vuonna 2024 BKT kasvaa 1,2 prosenttia kotitalouksien ostovoiman kohentuessa, kun hintojen nousu hidastuu ja kotitalouksien tulot kasvavat. Talouskasvua heikentää kuitenkin edelleen rakentamisen heikko tilanne. Investointinäkymät ovat muuten valoisat, erityisesti tuulivoimainvestointisuunnitelmia on erittäin paljon. Vuonna 2025 talouskasvu vahvistuu 1,8 prosenttiin, kun kulutuksen kasvun lisäksi vihreän siirtymän investoinnit

lisäävät kotimaista kysyntää. Työllisyys notkahtaa tänä vuonna, mutta kasvaa taas ensi vuodesta lähtien ja vuonna 2025 työllisyysaste on 74,3 prosenttia ja työttömyysaste 7 prosenttia

Kotitalouksien tilanne helpottaa vuoden loppua kohti, kun inflaatio on jo hidastunut, palkankorotukset astuneet voimaan ja eläkkeiden indeksitarkistukset tehty. Inflaation kiivain tahti on jo takana niin Suomessa kuin euroalueellakin. Inflaatio kotimaassa painuu ensi vuonna keskuspankin 2 prosentin tavoitteen alapuolelle. Euroalue pääsee tavoitteen tuntumaan vasta seuraavana vuonna. EKP:n koronnostot eivät siksi välttämättä ole ohi, puhumattakaan vaikutuksista, joita viime vuosikymmentä korkeammalle jäävällä korkotasolla on taloudessa.

Keskipitkällä aikavälillä talouden tuotannon arvioidaan kasvavan maltillisesti. Vuonna 2026 bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan noin 1,7 prosenttia ja vuonna 2027 1,6 prosenttia. Bruttokansantuotteen kehitystä tukee muun muassa yksityisten investointien kasvu, jonka arvioidaan elpyvän markkinakorkojen laskun seurauksena.

Toistaiseksi EKP on käyttänyt rahapolitiikkansa välineenä pääsääntöisesti ohjaukorkoa. Vielä se ei ole merkittävästi muuttanut arvopaperiomistuksiaan. Mikäli EKP tulevaisuudessa myisi valtiolainoja, olisi tällä huomattavia vaikutuksia euromaiden valtiolainakorkoihin, joiden väliset erot ovat tähän asti pysyneet vakaina.

Suomen valtion finanssipolitiikan tavoitteena on vahvistaa julkista taloutta ja pysäyttää sekä kääntää nykyinen velkaantumiskehitys. Hallitus on ohjelmassaan sitoutunut vahvistamaan julkista taloutta toimenpidekokonaisuudella, joka vahvistaa julkista taloutta nettomääräisesti 6 miljardilla eurolla vuoden 2027 tasolla tarkasteltuna. Toimenpidekokonaisuudesta suorien sopeutustoimien osuus on nettomääräisesti reilut 4 miljardia euroa vuoden 2027 tasolla. Lisäksi työllisyyttä parantavilla toimilla tavoitellaan lähes 2 miljardin euron vahvistusta vuoden 2027 tasolla. Hyvinvointiyhteiskunnan turvaamiseksi hallitus on sitoutunut toimeenpanemaan hallitusohjelman mukaiset kuuden miljardin euron julkista taloutta vahvistavat toimenpiteet. Hallituksen tavoitteena on taittaa velkasuhteen kehitys.

3.3.2 Kuntien talous

Vuonna 2023 tapahtui kuntataloudessa merkittävä muutos, kun sote-uudistus tuli voimaan vuoden alusta ja kavensi kuntien tehtäväkenttää. Uudistuksen vaikutukset kohdistuivat erityisesti kuntien käyttötalouteen, jossa tulojen ja menojen taso ja rakenne muuttuivat merkittävästi tehtävien siirryttyä hyvinvointialueille sekä rahoituksen siirryttyä valtiolle.

Jo pitkään on ollut tiedossa, että kuntatalouden tila pysyy kuluvana vuonna ennätysvahvalla tasolla. Tuoreessa kuntien kirjanpidon mukaisessa kehitysarviossa tilikauden tulos ylittää kahden miljardin lukemat ja rahoitusjäämäkin nousee reippaalle plussalle.

Poikkeukselliset, sote-uudistuksen verohäntien vahvistamat maan keskiarvoluvut kätkevät taakseen kuitenkin sen, että kunnittaiset vaihtelut talouden tilassa ovat huomattavan suuret. Kuntien talous siis myös eriytyy entisestään. Eriytymistä kiihdyttävät hyvinvointialueuudistuksen talousvaikutukset, väestökehitys ja taloudellisen kasvun erilainen jakautuminen maan sisällä muun muassa itärajan sulkeutumisen seurauksena. Taloudellinen menestys ei seuraa pelkästään kunnan elinvoimaa tai hyvää päätöksentekokykyä, vaan riippuu nyt harvinaisen paljon vuosien 2022 ja 2023 taitekohtaan ajoittuvan sote-siirtolaskelman vaikutuksista kunnan menoihin ja tuloihin. Yksittäisen kunnan siirtyvien kustannusten ja tulojen välillä voi olla suuria eroja, mikä aikaansaa sen, että osalla kunnista sote-siirto parantaa niin sanottua kunnan talouden tasapainoa ja osalla se heikentää sitä.

Kuntatalouden toimintamenot kasvavat painelaskelmassa vuosina 2024–2027 pääasiassa hintojen kasvun vuoksi, sillä koulutuksen (ml. varhaiskasvatus) palvelutarve pysyy painelaskelmassa kehysvuosina laskevana syntyvyyden laskun ja ikäluokkien pienentymisen vuoksi. Poikkeuksen tähän muodostaa ainoastaan vuosi 2025, jolloin kunnille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä ja samalla niiden rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan.

Kuntien ja kuntayhtymien kehitysarvio 2024–2027 onkin heikentynyt viime kevään ennusteesta selvästi. Kuntasektorin investoinnit huomioiva rahoitusjäämä jää 2024–2027 selvästi alijäämäiseksi ja kuntien lainakanta nousee noin viidellä miljardilla eurolla. Kuntien talouden velkaantuminen johtuu kuntien mittavista investoinneista, henkilöstömenojen kasvusta sekä edelliseen kehitysarvioon nähden heikentyneestä verorahoituksesta. Painelaskelmien mukaan heikoimmin pärjäävät pienet, alle 5000 asukkaan kunnat.

Kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän uudistamistyö on jo laitettu liikkeelle. Siinä on tärkeää tarkastella laajasti kuntien valtionosuuksia ja –avustuksia eri hallinnonaloilta sekä vero- ja maksutuloja, jotta rahoitusjärjestelmä saadaan aidosti vastaamaan kuntien uudistunutta tehtäväkenttää.

Lähde: VM, Kuntaliitto, Etlä

3.3.3 Tyrnävän kunnan talous suunnitelmakaudella

Tyrnävän kunnan talous on viime vuosina ollut ylijäämäinen. Taseessa ei ole kattamatonta alijäämää ja sinne on saatu kerättyä erittäin tarpeellinen ylijäämäpuskuri. Myös vuodesta 2023 odotetaan taloudellisessa mielessä positiivista. Kuitenkin Tyrnävällä kunnan toimintamenojen kasvu on ylittänyt reippaasti kuntien keskimääräisen menojen kasvun. Taloudellisen aseman vahvistamiseksi on kunnassa tehty entistä lujempaa työtä ja toimenpiteitä talouden ja toiminnan sopeuttamiseksi. Yhdessä kunnan kaikkien työntekijöiden kanssa on haettu ratkaisuja sekä uusia toimintamalleja taloudellisen tilanteen parantamiseksi. Koko kunnassa on löytynyt myös yhteistä otetta ja sitoutumista kunnan talouden ja toiminnan sopeuttamisessa ja kehittämistyössä. Se edellyttää myös kattavaa talousosaamisen lisäämistä ja haastaa raportoinnin, jonka on oltava reaaliaikaista ja helposti omaksuttavaa.

Vuoden 2023 aikana hyvinvointialueuudistukseen liittyviä Sote-siirtolaskelmia on päivitetty useaan kertaan. Viimeisimpien laskemien mukaan Tyrnävän kunnan valtionosuudet pienenevät noin miljoona euroa vuonna 2023 verrattuna vuoteen 2023. Tämän lisäksi myös veroennusteissa ennustettiin verotulojen pientä laskua. Kunnanvaltuusto on tehnyt päätöksen vuoden 2024 veroproosenteista ja päätti nostaa kunnallisveroprosenttia noin 0,5 prosenttiyksikköä 9,9 prosenttiin. Tämän päätöksen myötä ensi vuoden verotulokertymän arvioidaan olevan noin 270.000 euroa suuremmat verrattuna vuoden 2023 talousarvioon. Tämä ei kuitenkaan riitä kattamaan valtionosuuksien rajua laskua sekä palkan- korotuksien ja yleisen kustannustason nousun tuomaa vaikutusta kunnan menoihin.

Tyrnävän kunnan taloutta on suunniteltu pitkäjänteisesti siten, että vuonna 2027 kunta tekee ylijäämäisen tuloksen, mutta vuodet 2024–2026 ovat alijäämäisiä. Vuosien 2024–2026 yhteenlaskettu alijäämä ei kuitenkaan ylitä tällä hetkellä taseessa olevia kertyneitä ylijäämiä.

Tuloveroprosentin kehitys	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tyrnävä	21,00	22,00	22,00	22,00	22,00	9,36
Pohjois-Pohjanmaa	20,44	20,57	20,57	20,91	20,91	8,27
Koko maa	19,91	19,88	19,97	20,02	20,01	7,37

Kiinteistövero			
Vuosi 2023	Yleinen %	Vakituiset asunnot %	Muu asuinrakennus %
Tyrnävä	1,12	0,54	1,12
Pohjois-Pohjanmaa	1,14	0,53	1,12
Koko maa	1,08	0,51	1,18

Kunnan talusasemaa esittäviä lukuja (Tilinpäätöstiedot)								
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Verotulot milj. euroa	18,1	18,0	18,2	18,3	19,7	19,9	21,6	22,1
Valtionosuudet milj. euroa	18,3	19,0	19,1	18,5	18,8	21,8	21,3	22,4
Ta-lainat milj. euroa	15,9	23,0	30,4	33,5	31,9	31,3	30,2	29,1
Ta-lainat euroa/asukas	2 342	3 409	4 510	4 990	4 812	4 740	4 582	4 441
Vuosikate 1000 euroa	1 606	1 004	1 360	-288	1 926	3 243	2 327	2 196
Vuosikate euroa/asukas	237	149	202	-43	290	491	353	335
Vuosikate % käyttötuloista	4,0	2,4	3,6	-0,7	4,5	7,1	4,9	4,5
Vuosikate % poistoista	100,3	61,8	82,8	-14,2	95,9	159,3	109,7	110,0
Investointien tulorahoitus	75,8	11,3	17,0	-9,9	250,9	290,6	186,8	128,7
Lainanhoitokate	0,7	0,5	0,5	0,0	0,6	1,1	0,8	0,6
Kassan riittävyys pv	0,2	2,7	1,0	1,0	0,1	12	16	15

Tunnuslukuja

Vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin ja lainan lyhennyksiin.

Investointien tulo-rahoitus –tunnusluku kertoo sen, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulo-rahoituksella.

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulo-rahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulo-rahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi.

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee sen, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla. Maksuvalmiuden kannalta riittävänä voidaan pitää vähintään 15 päivän kassan riittävyyttä.

		2017	2018	2019	2020	2021	2022
Omavaraisuusaste %	Omavaraisuusaste lasketaan kunnan oman pääoman ja varausten suhteena taseen loppusummasta. Tunnusluku kertoo kunnan vakavaraisuudesta ja kyvystä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä.	30	25	26	28	28	29
Suhteellinen velkaantuneisuus %	Ilmaisee, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisin maksuun. Mitä pienempi suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta.	76	95	88	81	76	72
Lainat euroa/asukas		4 510	4 991	4 812	4 740	4 582	4 441

3.3.4 Konsernitavoitteet

Määräamisvalta (omistusosuuden suhde) osoittaa kunnan mahdollisuutta ohjata tytäryhteisöjen toimintaa niin, että koko konsernin tavoitteet ja edut tulevat otetuksi huomioon.

Tyrnävän Vesihuolto Oy kuuluu Tyrnävän kuntakonserniin. Tyrnävän Vesihuolto Oy:n yhtiösopimus on allekirjoitettu 1.11.1962. Tyrnävän kunta omistaa Tyrnävän Vesihuolto Oy:n osakkeista 68 kpl/prosenttia. Lisäksi konserniin kuuluu vuonna 2022 perustettu Tyrnävän Kehitys Oy, joka on kunnan 100 %:sesti omistama tytäryhtiö.

Tyrnävän kunnan konserniohjeissa on määritelty kunnan toimivalta ja vastuu Tyrnävä-konsernissa. Konserniohje on uudistettu vuonna 2012.

Tyrnävän kunnan omistajapolitiikan tavoitteena on tuottaa laadukkaita ja edullisia palveluja kunnalle ja kuntalaisille.

Konserniohjeen mukaan tilivuoden päätyttyä tytäryhteisön tulee toimittaa kunnalle vuosikertomus sekä konsernitaseen laatimisessa tarvittavat tiedot kunnan edellyttämässä määräajassa. Tytäryhteisön velvollisuus antaa tietoja kunnanhallitukselle on lisätty lakiin. Tytäryhteisön hallituksen on annettava kunnanhallitukselle konsernin taloudellisen aseman laskemiseen tarvittavat tiedot. Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen tulee laatia kirjanpito ns. yhtenäisesti siten, että kunnan konsernitaseen laatimista varten tarvittavat tiedot on vaikeuksitta saatavissa. Yhteisöjen tulee myös laskea kunnan poistosuunnitelman mukaiset poistot kunnan konsernitasetta varten.

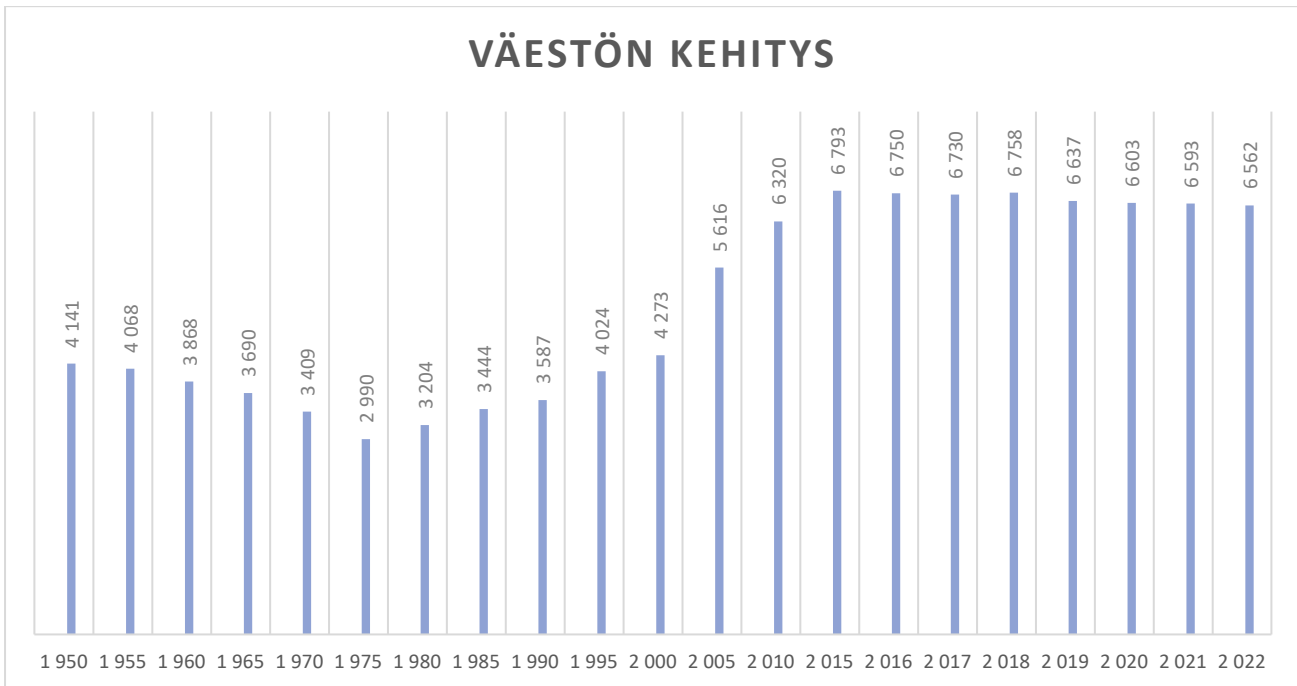
Tytäryhteisön henkilöstöpolitiikassa noudatetaan kunnan omaksumia yleisperiaatteita elleivät asianomaista alaa koskevat sopimukset muuta edellyttä.

Tyrnävän Vesihuolto Oy:n tulee informoida kunnanjohtajaa välittömästi poikkeus- tai häiriötilanteista veden jakelussa tai muista vesiyrityksen toiminnan olennaisista muutoksista.

Konsernitaseen tunnuslukuja	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Omavaraisuus %	29,8	27,3	28,0	28,0	28,0	26,1
Konsernin lainakanta milj. euroa	33,7	36,2	35,2	36,6	37,3	38,7
Konsernin lainat euroa/asukas	5 001	5 390	5 313	5 544	5 657	5 899

3.3.5 Väestön kehitys

Väestö									Väestötavoite	
Vuodenvaihteessa	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2025	2030
Naiset	3301	3325	3298	3283	3308	3228	3201	3195		
Miehet	3434	3468	3452	3447	3450	3375	3392	3367		
Yhteensä	6735	6793	6750	6730	6758	6603	6593	6562	6700	6900

Ikä	2022 lkm	%-osuus
0 – 5	607	9,3
6 – 12	1015	15,5
13 – 18	802	12,2
19 – 64	3193	48,7
65 – 84	825	12,6
85 -	120	1,8
Yht.	6562	

Tilastokeskuksen arvio Tyrnävän asukasluvusta vuonna 2030 on 7 179. Tämä toteutuessaan tarkoittaisi nykyisen asukasmäärän merkittävää kasvua. Tämän ennusteen toteutuminen edellyttää hieman yli yhden prosentin vuotuista kasvua asukasmäärässä.

Ikä	v. 2030 lkm	%-osuus	v. 2035 lkm	%-osuus
0–5	662	9,2	918	11,9
6–12	643	9,0	710	9,2
13–18	817	11,4	570	7,4
19–64	3838	53,5	4182	54,1
65–84	1078	15,0	1143	14,8
85-	141	2,0	200	2,6
Yhteensä	7179		7723	

Pidemässä tarkastelussa Tyrnävän asukasluku on pysynyt samalla tasolla (10 vuoden keskiarvo on noin -0,2 %). Viimeisten vuosien aikana asukasluku on kääntynyt laskuun. Asukasluvun ennakoidaan kuitenkin Tilastokeskuksen mukaan kääntyvän nousuun. Tilastokeskuksen ennusteen mukaan päivähoitoikäisten määrä kasvaa, mutta myös prosentuaalinen osuus vähenee ja kouluikäisten määrä pienenee sekä prosentuaalisesti että absoluuttisesti. Eläkeikäisten määrä kasvaa yli 30 hengellä vuosittain vuosina 2024–2030. Samana ajanjaksona yli 85-vuotiaiden prosentuaalinen osuus myös kasvaa huomattavasti.

Vanhushuoltosuhte (yli 65- vuotiaat suhteessa 15–64- vuotiaisiin) on Tyrnävällä 25,7 % ja arvio vuodelle 2030 on noin 28 % ja arvio vuodelle 2035 on noin 29 %. Koko maassa vanhushuoltosuhte on 38 % ja arvio vuodelle 2030 on 43 %. Tämä tarkoittaa sitä, että kun tällä hetkellä yhtä seniori-ikäistä kohti on noin kolme työkäistä koko maassa, niin vuonna 2025 enää kaksi ja puoli. Tyrnävällä vanhushuoltosuhte on huomattavasti positiivisempi.

Palvelusuunnitelmat osastoittain

Palvelusuunnitelmilla konkretisoidaan ja tarkennetaan kuntastrategian palvelujen kehittämistä koskevia linjauksia ja esitetään kuntalaisten hyvinvointia koskevat tavoitteet. Palvelusuunnitelmilla pyritään turvaamaan kunnan palvelujen saatavuus ja riittävä palvelutaso.

Palvelusuunnitelmat on esitetty seuraavaksi osastoittain käyttötalouden tavoiteasettelun yhteydessä.

4 HALLINTO JA KEHITTÄMISOSASTO

Yleiskuvaus

Hallinto- ja kehittämisosasto koostuu kolmesta tulosalueesta: yleishallinto- ja elinkeinojen kehittäminen, tuki- ja sähköiset palvelut sekä henkilöstö ja hyvinvointi. Henkilöstö ja hyvinvointi sitovuustaso koostuu aiemmin tukipalveluissa olleesta henkilöstöhallinnosta sekä vuoden 2023 alussa uutena osastolle siirtyneestä työllisyystoiminnoista. Osasto vastaa kunnan yleishallinnosta, taloushallinnosta, tukipalveluista, kehittämistoiminnoista sekä työllisyyspalveluista.

Tavoite 2024

Päämääränä on varmistaa, että kunnan hallinto toimii tehokkaasti ja tukee koko kuntaa uuden kuntastrategian toteuttamisessa. Toimimme siten, että päätöksenteko ja hallinto on avointa ja osallistavaa. Tehtävänä on toteuttaa kunnan strategiaa ja johtaa kuntaa hallitusti nopeasti muuttuvassa ja kehittyvässä toimintaympäristössä. Tuemme ja omalta osaltamme toteutamme hyvinvointialueuudistusta.

Kunnan taloudenpidossa kuntataloudessa huolehditaan hyvinvoinnista, kuntalaisista ja yhteisistä varoista oikeudenmukaisesti ja vastuullisesti. Varmistamme oikeiden työkalujen saatavuuden, jotta kuntaa voidaan johtaa ja kehittää taloudellisesti vastuullisella ja kestäväällä tavalla.

Toimintasuunnitelma 2024

Hallinto- ja kehittämisosasto jatkaa edelleen palvelujensa ja toimintansa kehittämistä vastaamaan uutta kuntastrategiaa kiristyneen kuntatalouden vallitessa. Koko osaston teemana on kehittää uusia innovatiivisia toimintamuotoja, kunnan sisäisiä palveluita ja uusia työkaluja.

Kunnan toimintaa järjestetään siten, että kuntalaisilla on mahdollisuus ajasta ja paikasta riippumatta antaa palautetta sähköisillä kanavilla ja osallistua päätöksentekoon valmisteltavien asioiden työstämiseen. Sähköiset osallistumisen kanavat mahdollistavat kuntalaisten osallistumisen ja yhteisöllisen tekemisen. Myös tiedon saantia tuodaan enemmän sähköisille kanaville. Avoimen päätöksenteon kautta osallistava budjetointi tuodaan käytäntöön osana talouden suunnittelua.

Osastojen välistä yhteistyötä ja tiedon liikkumista eri osastojen välillä vahvistetaan yhteisin tilaisuuksin sekä Sentraalin työntekijöiden avulla.

Suurena muutoksena vuoden 2024 alusta alkaen on taloushallintopalveluiden ulkoistaminen Monetra Oulu Oy:lle. Monetran vastuulle siirtyvät palkka- ja henkilöstöhallinnon sekä taloushallintopalveluiden järjestämisvastuu.

Hallinto- ja kehittämisosaston henkilöstö

Hallinto- ja kehittämisosaston henkilöstön määrä on 18.

Yhteenveto hallinto- ja kehittämisosaston talousarviosta 2024

Hallinto- ja kehittämisosasto	Menot €	Tulot €	Nettomenot €
Yleishallinto ja elinkeinojen kehittäminen	-1 793 231	162 000	-1 631 231
Tuki- ja sähköiset palvelut	-1 376 852	12 019	-1 364 833
Henkilöstö ja hyvinvointi	-868 219	125 000	-743 219
Yhteensä	-4 038 302	299 019	-3 739 283

	Budj. 2022	TP 2022	Budj. 2023	Budj. 2024	Muutos €	Muutos %
Yleishallinto ja elinkeinojen kehittäminen	1 886 995	1 850 836	1 514 841	1 631 231	116 390	7,7
Tuki- ja sähköiset palvelut	1 300 705	1 167 200	1 151 434	1 364 833	213 399	18,5
Henkilöstö ja hyvinvointi	-	-	822 625	743 219	-79 406	-9,7
Yhteensä	-3 187 700	3 018 037	-3 488 900	-3 739 283	250 383	7,2

4.1 Yleishallinto ja elinkeinojen kehittäminen

Palvelun yleistavoite

Tulosalueen toimijoiden tehtävä on toteuttaa kunnan strategiaa ja johtaa kuntaa hallitusti nopeasti muuttuvassa ja kehittyvässä toimintaympäristössä.

Kuvaus palvelusta ja tarkoituksesta

Tulosalueen yleishallinto- ja elinkeinojen kehittäminen tulosyksiköt ovat vaalit, tilintarkastus, kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, kunnallisverotus, yhteistoimintaosuudet, seutukunta, ”elinkeinopalvelut, kehittäminen ja markkinointi”, hankkeet, joukkoliikenne, eläinlääkintähuolto, viranomaistoiminta, maaseututoimi sekä yhdyskuntasuunnittelu.

4.1.1 Yleishallinto

Kunnan strateginen johtaminen

Tyrnävän kuntastrategia Tyrnävä kylien kunta vuosille 2022–2026 hyväksyttiin 13.12.2022 § 78. Kuntastrategiaan nostettu slogan: Tyrnävä. Mukavamman arjen kotikunta on samalla perusajatus siitä, miten haluamme kuntastrategiaa toteuttavien toimenpiteiden kautta luoda nykyisille tyrnäväläisille pitovoimaa ja rakentaa tuleville tyrnäväläisille veto-voimaa. Vuoden 2024 talousarviossa tiukka taloudellinen tilanne on asettanut koko organisaatiolle haasteen tämän ylläpitämiseksi tilanteessa, jossa väistämättä monesta on säästettävä.

Tyrnävän kuntastrategian vision johtoajatuksen mukaan Tyrnävän kunta on turvallinen koti jokaiselle ja kaikelle. Keskeisinä toimintaa ohjaavina arvoina ovat avoimuus, kestävyys, oikeudenmukaisuus, turvallisuus ja vastuullisuus. Kuntastrategian mukaiset päätöksentekoa ohjaavat strategiset valinnat ovat:

- Kasvamme parhaaksi kuntatyönantajaksi
- Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle
- Olemme kaikilla kylillä lähellä ja saavutettavissa
- Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista
- Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen
- Pidämme huolta yhteisestä ympäristöstä erityispiirteitä arvostaen
- Edistämme yrittäjyyttä ja lähiruokaa

Vuoden 2024 toimenpiteissä painottuu huolehtiminen hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista

Huomion kiinnittäminen turvallisuuteen sisältyy talousarvioon ja suunnitelmiin kattavasti. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoituksena on edistää strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista, toiminnan lainmukaisuutta, hyvän hallintotavan toteutumista sekä niihin liittyvien riskien ennaltaehkäisyä ja hallintaa.

Ympäristöterveydenhuollon, eläinlääkintähuollon ja ympäristönsuojelun palvelut

Palvelut tuotetaan seudullisesti. Viranomaistoiminnan laskutusperusteena on asukasluku 70 % ja kuntiin käytetty työ-aika seurantaan perustuen 30 %. Eläinlääkintähuollon kustannukset on suhteutettu eläinten määriin.

Oulun seudun ympäristötoimi liikelaitoksen toimintaa koskeva kuntien välinen nykyinen sopimus kattaa vuodet 2021–2025.

Jätehuoltoviranomainen

Lakeuden kunnat ovat toteuttaneet oman hankkeen, jonka tarkoituksena on toteuttaa jätehuollon toiminta ja viranomaistoiminnot yhteistyössä (Liminka, Muhos, Utajärvi ja Tyrnävä). Ko. kunnat ovat tehneet sopimuksen Muhoksen, Limingan, Utajärven ja Tyrnävän yhteisestä jätelautakunnasta. Lautakunnan isäntäkuntana toimii Limingan kunta. Lautakunnassa on yhteensä kahdeksan varsinaista jäsentä, kaksi jokaisesta kunnasta. Halutessaan kunta voi nimetä yhden virkamiehen (asiantuntijajäsenen), jolla on oikeus olla mukana kokouksissa.

Joukkoliikenne

Vuoden 2013 alusta Oulun kaupungin joukkoliikennejaosto on toiminut Oulun seudun kuntien (Ii, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulun kaupunki ja Tyrnävä) joukkoliikenneviranomaisena. Joukkoliikenne ja lippukäyttäjärjestelmä

ovat muuttuneet uuden joukkoliikennelain mukaiseksi liikenteeksi 1.7.2014 alkaen. Joukkoliikenneviranomaisen on määrittänyt uudet palvelutasot, kilpailuttanut linja-autoliikenteen ja vastaa lippujärjestelmästä. Liikenteen kustannukset perustuvat palvelutasopäätökseen, kilpailutuksen onnistumiseen ja valtion tuen määrään.

Vaalit

Kunta on jaettu kolmeen äänestysalueeseen: Kirkonkylä, Murto ja Temmes. Äänestysaluejakoon ei ole tarvetta tehdä muutoksia. Ennakköäänestys järjestetään yhdessä paikassa, Tyrnävän kunnanvirastossa.

Äänestysalue /Äänioikeutettujen määrä

	28.1.2018	14.4.2019	26.5.2019	13.6.2021	23.1.2022	2.4.2023
Kirkonkylä	2943	2940	2937	2823	2842	2958
Murto	948	958	963	957	944	935
Temmes	459	461	461	456	453	458
Yhteensä	4350	4359	4361	4236	4239	4351

Suunnitelmakaudella ovat seuraavat vaalit:

2024 Presidentinvaali, Europarlamentinvaalit

2025 Kuntavaalit, Aluevaalit

2026 -

Tilintarkastus

Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastamista koskevat asiat ja arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Kohdennettua tilintarkastusta tai muuta asiantuntemusta varsinaisen tarkastuksen (12 tarkastuspäivää) lisäksi ostetaan eri alueille tarpeen mukaan.

Edellisen tilintarkastuskilpailutuksen sopimuskauden päättymisen johdosta kunnan tilintarkastuspalvelut kilpailutettiin vuoden 2019 aikana.

Vähähiilinen Tyrnävä

Palvelun yleistavoite

Tyrnävän kunta on kuulunut Hinku -verkostoon vuodesta 2016 alkaen. Tyrnävän Hinku-työryhmä koordinoi kunnan vähähiilisyytyön toimenpiteitä ja tavoitteiden asettamista. Hinku-verkosto on sitoutunut tavoitteeseen 80 % päästövähennyksestä vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä.

Kuvaus palvelusta ja tarkoituksesta

Hinku-työryhmä seuraa ja ohjaa vähähiilisyyden toteutumista kunnan eri toiminnoissa. Kouluilla ja päiväkodeilla on mahdollisuus osallistua 50/50-energiansäästö-hankkeeseen ja sitä kautta tuoda konkreettisia, näkyviä toimenpiteitä opetus- ja varhaiskasvatustyöhön. Kunta on liittynyt energiatehokkuussopimukseen KETS, joka sisältää vuosittaisen raportoinnin. Vuoden 2023 kuluessa valmisteltu ehdotus Tyrnävän kunnan resurssiviisaaksi tiekartaksi tuodaan päätöksentekoon ja Hinku-verkoston jäsenyyttä vahvistetaan edelleen nykyistä näkyvämmäksi osaksi omia toimintoja läpi organisaation.

Matkailun kehittäminen Tyrnävällä

Palvelun yleistavoite

Matkailun kehittäminen osana Tyrnävän kunnan elinkeinostrategiaa mahdollistaa matkailutoimialueen kasvua ja tarjoaa alueen rittäjille uusia yhteistyömuotoja. Matkailun kehittämisen tavoitteena on luoda Tyrnävästä aktiivinen

luonto- ja kulttuurimatkakohde, edistää matkailumarkkinoinnin toimenpiteitä ja osallistua aktiivisena toimijana Oulun Matkailu Oy:n matkailuverkostoon.

Kuvaus palvelusta ja tarkoituksesta

Tyrnävällä matkailun kehittämistä koordinoi kunnan ja Tyrnävän Kehitys Oy:n yhteinen matkailutiimi tiiviissä yhteistyössä alueen yrittäjien kanssa. Keskeiset toimenpiteet ovat Visit Tyrnävä -sivuston sisältöjen laajentaminen, yrittäjien matkailuun liittyvän yhteistyön lisääminen sekä osallistuminen Oulun Matkailu Oy:n yhteismarkkinointiin. Tyrnävän kunta on liittynyt osaksi Oulun Matkailu Oy:ta 1.1.2023 alkaen ja Visit Tyrnävä -sivusto on avattu loppuvuodesta 2022. Tyrnävän kunnan osallistuminen Oulu 2026 Kulttuuripääkaupunki-hankkeeseen edistää kunnan matkailukohteiden ja -tuotteiden näkyvyyttä myös kansainvälisesti.

4.1.2 Elinkeinojen kehittäminen ja viestintä

Palvelun yleistavoite

Elinkeinojen kehittäminen ja viestintä -palvelualueen tavoitteena on toimenpiteiden kautta luoda kunnan pito- ja vetovoimaa kustannustehokkaasti. Elinkeinojen kehittämisen tehtävänä on luoda puitteet monipuoliselle ja kehittyvälle elinkeinoelämälle. Viestinnän keskeisenä tehtävänä on Tyrnävän kuntamarkkinoinnin ja viestinnän kokonaisuus sisältäen muun muassa kuntastrategian viestinnällisen tukemisen, työyhteisöviestinnän, valmistelu- ja päätösviestinnän, kuntalais- ja palveluviestinnän, kuntakuvan ja kuntabrändin kehittämisen, asukas- ja tonttimarkkinoinnin, elinkeinoviestinnän ja yritysten sijoittumismarkkinoinnin, matkailumarkkinoinnin, mediatiedottamisen, rekrytointiviestinnän, kriisiviestinnän sekä organisaation eri yksilöiden viestinnällisen tukemisen ja neuvonnan.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Elinkeinojen kehittäminen ja viestintä -palvelualueen tarkoitus on mahdollistaa kunnassa monipuoliset palvelut, yritysten määrän nostaminen, työllisyyden parantaminen, ostovoiman suuntaaminen omaan kuntaan, elinvoiman lisääminen ja yrittäjäyhteistyö. Opetus- ja kulttuuritoimen sekä teknisentoimen kuntapalvelut tukevat elinkeinojen kehittämisen päämäärien toteutumista. Vastaavasti viestinnän kehittäminen toimii tukipalveluna kunnan muiden palvelualueiden työlle.

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2024

Elinvoiman edistäminen ja elinkeinotoiminnan tukeminen on kunnan kehittämisen keskeinen tehtävä. Elinkeinojen kehittäminen toimii tiiviissä yhteistyössä elinkeinopalveluja tarjoavan kunnan omistaman kehitysyrityksen kanssa sekä paikallisessa ja alueellisessa yhteistyössä. Tyrnävän Kehitys Oy vastaa yrityskontakteista ja uudet yritykset sekä yrittäjäksi aikovat voivat hyödyntää Oulun seudun Uusyrityskeskusten palveluita. Vuonna 2021 valmistuneen elinkeinostrategian toimeenpanoa toteutetaan kehitysyrityksessä ja elinkeinojen kehittämisessä.

Viestinnän palvelukokonaisuutta toteutetaan vuonna 2022 uudistetun viestintä- ja markkinointisuunnitelman mukaisesti. Tyrnävän kuntakuvan tavoitteellista kehittämistä jatketaan vuonna 2024.

Toimintasuunnitelma 2024

Kunta edistää elinvoimaa alueellaan strategisten valintojen, järjestettävien tapahtumien ja markkinoinnin keinoin. Kehitysyritys vastaa elinkeinotoiminnan tukemisen käytännön työstä.

Elinkeinoelämän tarpeet otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa sekä toimitilojen ja tonttien saavutettavuudessa. Olemassa olevat yritystontit painottuvat teollisuus- ja kiertotalousalueisiin, mikä ohjaa ajattelua toimintojen sijoittumisesta. Kirkonseudun asemakaava-alueella käynnistetään päivitys, jonka yhteydessä kehitetään yritystonttien saatavuutta.

Kunta ja kehitysyritys toimivat aktiivisesti yhteistyössä yrittäjien sekä yrittäjäjärjestön kanssa ja elinkeinoelämän kysymyksissä hyödynnetään yrittäjäyhdistysten osaamista ja verkostoja.

Toimitaan aktiivisesti lähiruoan puolesta, lähiruoan tarjoaminen, lähiruoan pitäminen esillä eri foorumeissa, mm. yrittäjätapaisissa ja kunnassa järjestettävissä tapahtumissa.

Markkinoidaan kuntaa aktiivisesti niin, että Tyrnävä on haluttu yritysten ja asumisen sijoittumiskohde. Tehdään aktiivista kunta-, asukas-, tontti-, tapahtuma-, matkailu- ja yritysten sijoittumismarkkinointia digitaalisissa kanavissa, mm.

Meta, Google Ads. Kehitetään kuntalais- ja palveluviestinnän tavoitavuutta digitaalisten kanavien sekä kuntatiedotteen suorapostituksen kautta. Osallistutaan Rakentaja 2024 Oulu -messuille kunnan osastolla.

Viestinnän asiakasprofiilit, monikanavaisuus ja aktiivisesti kehitettävä tavoitavuus hyödynnetään kunnan vetovoiman lisäämisessä, tonttimarkkinoinnissa sekä oikea-aikaisessa asukas- ja palveluviestinnässä. Järjestetään tonttimarkkinointitilaisuuksia kohdennetusti alueilla, joissa on vapaata tonttitarjontaa.

Kuntaorganisaation toimintaa tehostetaan ja työyhteisön yhteisöllisyyttä ja työhyvinvointia kehitetään myös sisäistä tiedonkulkua ja läpinäkyvyyttä edelleen kehittämällä.

Osallistutaan erilaisiin hankkeisiin ja Nouseva rannikkoseutu ry:n rahoitukseen vuosina 2021–2027.

Oulun seudun uusyrityskeskus ry tuottaa sopimus pohjaisesti elinkeinopalveluja erityisesti uusille yrittäjille (0–2 vuotta toimineille) ja tarvittaessa myös jo pidempään toimineille yrityksille. Kustannukset toiminnasta vuonna 2023 olivat noin 1 euroa/asukas.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2024
Olemme kaikilla kylillä lähellä ja saavutettavissa	Monipuoliset palvelut.	Avataan palvelujärjestelmää ennakkoluulottomasti. Kumppanuus- ja yhteiskehittämismallit.	Palvelujen ostot / tuottaminen	Palveluja ostetaan 15 % / tuotetaan itse 85 %.
	Ostovoiman suuntaaminen omaan kuntaan.	Kuntakuvan kirkastaminen ja elinvoiman lisääminen.	Työpaikkojen määrä. Yritysten liikevaihto.	Yritysten liikevaihto kasvusuuntainen.
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Yhteisön hyvinvoinnin lisääntyminen.	Paikallisten tapahtumien toteuttaminen yhteistyössä.	Tapahtumien laatu ja tavoitavuus.	Tapahtumakohtaisesti FB tapahtumien reaktiot + 10 %.
	Talousarvion ja toimintasuunnitelman mukainen toiminta.	Talouden ja toteutumisen jatkuva seuranta.	Osavuosisraportit.	Toimenpiteiden mitoittaminen.
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Elinvoiman lisääminen.	Markkinointi, näkyvyyden ja tietoisuuden lisääminen.	Mediaseuranta, so-meanalytiikka, Google Analytics -seuranta.	Medianäkyvyys on jatkuvaa ja kasvusuuntaista. Kanavakohtaisesti - FB + 15 % - IG + 25 % - LI + 15 %
	Sujuva ja vaikuttava yhteistyö.	Tarjotaan kohtaamispaikkoja tapahtumissa ja työpajoissa.	Tapahtumien ja työpajojen tavoitavuus.	Tapahtumamarkkinoinnin tavoitavuus ja osallistumisten määrä kasvusuuntainen.
Pidämme huolta yhteisestä ympäristöstä erityispiirteitä arvostaen	Paikallisten erityispiirteiden esille nostaminen.	Näkyvyyden ja tietoisuuden lisääminen.	Meidän Tyrnävä ja Visit Tyrnävä -rinnakkaissivustojen seuranta.	Kävijämäärien kasvu + 25 %.
Edistämme yrittäjyyttä ja lähiruokaa	Yritysten määrän nostaminen ja työpaikkaomavaraisuuden lisääminen.	Yritystonttien kaavoitus ja liiketilojen vuokraus.	Kaavoitetut yritystontit (lkm). Vuokrattavat liiketilat (lkm).	Yritystonttien käyttöaste > 60 %, liiketilojen käyttöaste > 95 %.
	Elinkeinorakenteen monipuolisuus.	Uudet, vahvuuksia tukevat avaukset: matkailu, kiertotalous, biotalous.	Yritysten määrä, aloittaneet yritykset.	Yritysten määrä +, aloittaneita yrityksiä enemmän kuin lopettaneita.

Hankkeet

Tyrnävän kunta on jättänyt yhdessä Tyrnävän Kehitys Oy:n kanssa 02/2023 Matkailusta elinvoimaa Tyrnävälle -hankkeen Innovatiivinen Suomi erityistavoitteen 1.3 Pk-yritysten kasvun ja kilpailukyvyn parantaminen EAKR-hankehakuun. Hankehakemus odottaa käsittelyä.

Henkilöstö

Elinkeinopalvelut ja kehittämisen palvelualan henkilöstön muodostavat kehittämisspäällikkö ja viestintäkoordinaattori. Lisäksi on hanketoiminnan myötä mahdollisesti hankehenkilöstöä. Kehittämisspäällikkö vastaa kunnan kehittämisen toimintaympäristöstä. Kehittämisspäällikkö on mukana Kuntaliiton kehyskuntaverkostossa sekä toimii Tyrnävän Hinkukuntien yhteyshenkilönä ja Nousevan rannikkoseudun kuntakokousten edustajana. Kehittämisspäällikön alaisena toimiva viestintäkoordinaattori vastaa viestinnän kehittämisestä niin kunnassa kuin kehitysyhtiössä ja toteuttaa kunnan viestintä- ja markkinointisuunnitelman mukaisia toimenpiteitä. Tyrnävän Kehitys Oy toimii kuntaorganisaation rinnalla elinkeinojen kehittämisessä.

4.1.3 Maaseutupalvelut

Maaseutuhallinnon Tyrnävän yhteistoiminta-alue on toiminut 1.1.2013 alkaen. Yhteistoiminta-alueen muodostavat Hailuoto, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos ja Tyrnävä. Osapuolten kesken on voimassa palvelusopimukset.

Siikalatvan yhteistoiminta-alueen kanssa on yhteistyösopimus maaseutuhallinnon varahenkilö- ja sijaisuusjärjestelyistä sekä tehtävien eriyttämisestä. Yhteistyön kehittäminen ja hyvien toimintatapojen muovaaminen Siikalatvan yhteistoiminta-alueen kanssa on käynnissä.

Maaseutuhallintoyksikön tehtävänä on tuottaa laadukkaita maaseutuelinkeinoviranomais-palveluita yhteistoiminta-alueen kunnille. Tehtävien hoito järjestetään Ruokaviraston kanssa tehdyn ”Maksajavirastosopimuksen” asettamien vaatimusten mukaisesti.

Yhteistoiminta-alueen henkilökunta ja toimipaikka

- Maaseutupäällikkö Tyrnävä (yksikön johtaja)
- Maaseutuasiamies Tyrnävä
- Maaseutuasiamies Muhos
- Sentraalin palvelusihteerit ja harjoittelija (AMK) tuottavat yhteistoiminta-alueelle tarvittavia toimistopalveluja.

V. 2023 uusi ohjelmakausi ”CAP27” on tuonut mukanaan muutoksia maatalouden tukiin ja uuden ohjelmakauden mukanaan tuomat uudistukset muuttavat kuntien maaseutuhallinnon viranomaisten roolia myös vuonna 2024. Kuntien maaseutuhallinnolle siirtyy aiempaa enemmän viljelijöiden tukihakemusten hallinnollisia tarkastuksia, jotka vaikuttavat työmäärään lisääntyvästi vuonna 2024. Lisäksi tukijärjestelmän muuttuminen on aiheuttanut tukien maksuaikataulun muutoksen ja jatkossa viljelijöiden tukienmaksu painottuukin loppuvuoteen ja seuraavan vuoden alkupuoliskolle. Yhteistyö esimerkiksi Pop-Ely:n kanssa tulee lisääntymään entisestään uuden ohjelmakauden mukanaan tuoman peltolohkoihin kohdistuvien satelliittiseurannan tulosten selvittämisessä.

Viljelijöille tullaan tarjoamaan koulutus- ja tiedotustilaisuuksia uuden ohjelmakauden mukanaan tuomista muutoksista yhteistyössä Pop-Ely:n ja muiden toimijoiden kanssa. Koulutuksia järjestetään läsnä tilaisuuksina ja webinaareina.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2024
Työpaikat ja asiointipalvelut ovat lähellä ja saavutettavissa sekä kunnassa että lähiseudulla.	Tunnustettu maaseutuhallinnon alueellinen toimija. Sujuvat maaseutuviranomaispalvelut yhteistoiminta-alueella	Yhteistoiminta-alueen palvelujen yhdenmukaistaminen ja kehittäminen Koulutus	Viranomaispalvelujen laatumittarit: päätösten virheettömyys Palaute	Sujuvat maaseutupalvelut yhteistoiminta-alueella.

4.1.4 Yhdyskuntasuunnittelu

Palvelun yleistavoite

Maankäytön ja elinympäristön suunnittelu on laadukasta, tonttitarjonta on riittävää ja rakennettu ympäristö viihtyisää.

Kuvaus palvelusta ja tarkoituksesta

Tyrnävällä on voimassa Oulunseudun yleiskaava 2020 ja sitä tarkentavat Kirkonkylän, Murron ja Ojakylän sekä Ängeslevänjokivarren kylien osayleiskaavat. Voimassa olevista asemakaavoista on koottu ajantasa-asemakaava. Tonttivarannosta huolehditaan vastaten asuinrakentamisen ja elinkeinoelämän tarpeisiin. Yhdyskuntasuunnittelua ohjaavat elinkeinotoiminnan toimintaedellytykset, yhdyskuntarakenteen eheys ja palvelujen saavutettavuus sekä elinympäristön viihtyisyys ja kulttuuriympäristön arvojen ylläpitäminen.

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2024

Kunta huolehtii alueellaan maankäytön suunnittelun tarkoituksenmukaisuudesta maankäytön kehitystarpeita mahdollistaen.

Toimintasuunnitelma 2024

Kaavoitustoimikunta jatkaa toimintaa maankäytön suunnittelun suuntaviivoista keskustelevana toimielimenä. Yhdyskuntasuunnittelun palvelualueella alueidenkäytön kehittämisen tarpeisiin pyritään vastaamaan määrärahojen puitteissa sekä valmistellaan tulevien vuosien toimenpiteiden toteuttamista.

Jatketaan kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteiden toteuttamista.

Jatketaan virkistysalueiden kehittämisen toimenpiteiden edistämistä.

Jalkautetaan kyläyhteistyötä kylien yhteistyömallin pohjalta, valmistellaan kylien yhteistyösopimukset ja ylläpidetään jo valmistuneita sopimuksia.

Toimenpiteet 2024

Kirkonseudun asemakaavan keskusta-alueen ajantasaisuuden arvioiminen ja päivittäminen käynnistetään.

Yleiskaavoituksen käynnistäminen sisältäen asemakaavan laajenemisalueiden ajantasaisuuden arvioimisen, työpaikka-alueiden sijoittumisen ajanmukaisen arvioinnin, kyläalueiden vahvistamisen sekä rakentamisen periaatteet haja-asutusalueelle.

Yleiskaavan valmistelu jatkuu.

Arvioidut toimenpiteet 2025

Kirkonseudun asemakaavan keskusta-alueen päivittämisen jatkuminen.

Yleiskaavoitus jatkuu.

Arvioidut toimenpiteet 2026

Kirkonseudun asemakaavan keskusta-alueen päivittämisen valmistuminen.

Yleiskaavoitus jatkuu.

Arvioidut toimenpiteet 2027

Yleiskaavoituksen valmistuminen.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso
Olemme kaikilla kylillä lähellä ja saavutettavissa	Palvelurakenne ja liikenneyhteydet mahdollistavat asumisen ja työssäkäynnin.	Kyliä yhteistyösopimukset ja maankäytön suunnitelmallinen kehittäminen.	Päivittyvät sopimukset, kaavoituksen seuranta.	
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Talousarvion ja toimintasuunnitelman mukainen toiminta.	Talouden ja toteutuksen jatkuva seuranta.	Osavuosisiraportit.	
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Kuntalaiset mukaan suunnittelutyöhön.	Vuorovaikutteinen suunnittelu.	Osallisyhteistyön aktiivisuus, järjestetyt tilaisuudet.	Kuntalaisten osallistaminen suunnitelmallisista ja oikea-aikaista.
	Kuntalaisten näkemysten välittäminen maankäytön suunnitteluun.	Osallistuminen seudulliseen, alueelliseen ja valtakunnalliseen maankäytön suunnitteluun.	Osallistumisen aktiivisuus, lausuntojen laatiminen.	Vuoropuhelu kunnasta välittyy valmis- teilla oleviin suunnitelmiin.
	Aktiivinen ja monipuolinen tiedottaminen ja tonttimarkkinointi.	Tiedottamisen ja markkinoinnin kehittäminen.	Tavoitettavuus.	
	Vetovoimatekijöiden kasvattaminen.	Kuntanäkyvyyden lisääminen.	Medianäkyvyys, seuranta.	Osumamäärä on kasvusuuntainen.
Pidämme huolta yhteisestä ympäristöstä erityispiirteitä arvostaen	Houkuttelevat asuinalueet ja monipuolisten asumismuotojen ja tonttien riittävä tarjonta.	Tonttivarantojen seuraaminen ja proaktiivinen kysyntään vastaaminen.	Kaavoitetut asumisen tontit (lkm).	Tonttien käyttöaste > 60 %.
	Omaleimainen kulttuuriympäristö ja -maisema.	Kulttuuriympäristön, asumisen, yrittämisen ja maatalouden ja muun elinkeinotoiminnan tasapainoinen yhteensovittaminen.	Ympäristöä koskeviin hankkeisiin osallistuminen ja niiden ohjaaminen kulttuuriympäristö- ja maisema -arvot huomioiden.	Ympäristöä koskevien suunnitelmien valmistelu ja toteuttaminen.
	Vetovoimainen taajama- ja kuntakuva.	Asemakaavojen laatiminen ja ajantasaisuuden tarkastaminen.	Monipuolinen tonttitarjonta erilaisiin tarpeisiin.	Kaavoituskatsaus.
	Laadukas, toimiva ja turvallinen ympäristö.	Osayleiskaavojen tarpeellisuuden arvioiminen.	Poikkeamislupien määrä ja sijoittuminen.	
Edistämme yrittäjyyttä ja lähiruokaa	Monipuolinen, elinkeinoelämää tukeva maankäytön suunnittelu ja tonttituotanto.	Maankäytön suunnittelussa huomioidaan elinkeinoelämän kehittymisen mahdollisuudet.	Riittävästi tontteja elinkeinoelämän tarpeisiin. Tehokas yhdyskuntarakenne.	

Hankkeet

Pienten kuntien paikkatiedon hallinnan kokonaisvaltainen kehittäminen ja toiminnan tehostaminen 2021–2023 sai valtioneuvostolta jatkoaikaa toukokuun loppuun 2024. Tyrnävän kunta vastaa hankkeen kokonaisuudesta. Hankkeeseen osallistuu 24 kuntaa. Hankkeen rahoituksen tuella on uudistettu paikkatiedon käyttö- ja tuotantoympäristö Tyrnävän kunnan yhdyskuntasuunnittelun ja teknisen toimen käyttöön ja kiinnitetään huomiota käytössä olevien järjestelmien yhteen toimivuuteen sekä kehitetään osaamista ja digitaalisen työympäristön kokonaisuutta.

Paimion Ryhti-kumppanuustestaus-hanke avoimen lähdekoodin QGIS-sovelluksella: Paimio, Tyrnävä, Joensuu, Asikkala, Heinävesi, Sulkava, 3.10.2023–31.3.2025. Tyrnävän kunta osallistuu ympäristöministeriön rahoittamaan kumppanuustestaukseen hankkeessa ja testaa Ryhti-järjestelmän toiminnallisuutta kaavan tietomallin mukaiseen kaavan tuottamiseen meneillään olevan asemakaavavalmisteluaineistolla.

Henkilöstö

Kehittämispäällikkö on suoraan kunnanjohtajan alainen. Kehittämispäällikön, teknisen osaston sekä muiden osastojen vuorovaikutus on kiinteää. Oulun seudun kuntien kanssa tehdään säännöllistä yhteistyötä Seuturakennetiimin kautta ja Oulun seudun kävelyn ja pyöräilyn ryhmässä. Kehittämispäällikkö osallistuu aktiivisesti myös maakuntakaavoituksen neuvottelukunnan toimintaan sekä muihin alueellisesti järjestettäviin maankäytön ja liikenteen tilaisuuksiin. Kehittämispäällikkö on Pyöräilykuntien verkoston Tyrnävän kunnan yhteyshenkilö.

4.2 Tuki- ja sähköiset palvelut

Palvelun yleistavoite

Tuki- ja sähköiset palvelut järjestää asiakaslähtöisesti kehittyneet hallinto-, laskenta- ja informaatioteknologiapalvelut omalle organisaatiolle ja asiakas- ja neuvontapalvelut ulkoisille asiakkaille. Tuki- ja sähköiset palvelut tuotetaan kehittyneillä menetelmillä kilpailukykyiseen hintaan. Sähköiset palvelut ovat helppokäyttöisiä ja asiakasystävällisiä. It-tulosyksikön tavoitteena on avustaa osastoja sähköisten järjestelmien osalta julkisuuslain soveltamisessa ja henkilökäsitelien käsittelyssä.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Tulosalueen tuki- ja sähköiset palvelut tulosyksiköitä ovat toimisto, talous ja it –palvelut.

4.2.1 Toimistopalvelut

Toimistopalvelut tuottaa palveluita asiakasohjautuvasti omalle organisaatiolle sekä ulkoisille asiakkaille. Palvelupiste Sentraali on asiakkaiden tarpeiden mukaan kehittyvä, palveluiden saatavuutta edistävä, matalan kynnyksen palvelukanava kuntalaisten ja hallinnon välillä. Sentraali tuottaa myös kuntaorganisaation sisäisiä palveluita. Kunnan asialhinta ja siihen liittyvä arkisto- ja tietopalvelu ovat osa toimistopalveluita. Kunnassa rekisteritoimintojen laillisuudesta rekisterinpitäjänä vastaa aina kulloinkin kysymyksessä olevien tehtävien hoidosta säännösten ja määräysten mukaan vastuussa oleva viranomainen.

4.2.2 Talouspalvelut

Talouspalvelut tuottaa laskentatoimen ja palkkahallinnon palvelut. Tavoitteena on tuottaa palvelut siten, että tilinpäätöksen ja raportoinnin vaatima informaatio on käytettävissä nopeasti. Vuoden 2024 alusta talouspalveluiden tuottaminen on ulkoistettu Monetra Oulu Oy:lle. Ulkoistus tapahtuu ns. As Is -mallilla, missä aluksi tuotannossa käytetään Tyrnävän kunnan ohjelmistoja ja välineitä, mutta vaiheittain siirrytään käyttämään Monetran ohjelmistoja ja laitteita.

Kustannusten kohdentaminen: toimistopalveluiden ja -tarvikkeiden myynti kohdistetaan sisäisenä sitovana eränä ao. osastolle. Keskitetysti hoidetut muut kustannukset kohdistetaan käytön mukaan osastoille kustannuslaskennallisina erinä.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2024
Olemme kaikilla kyllä lähellä ja saavutettavissa	Ammattitaitoinen henkilöstö, jonka osaaminen on hyvä	Koulutukset mahdollisuuksien mukaan	Vuotuinen koulutuksiin osallistuneiden osuus	Vähintään 80 % osaston henkilöstöstä on osallistunut koulutukseen
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Tasapainoinen käytötalous	Tarkka taloudenpito	Talous tasapainossa, ylijäämäinen tilinpäätös	Talous tasapainossa, ylijäämäinen tilinpäätös
	Oikein kohdistetut palvelut	Raportoinnin ja kattavan talousosaamisen kehittäminen	Raportointi tapahtuu aikataulujen mukaan	Osavuosisiraportit valmistuvat aikataulussa
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Vuorovaikutteiset toimintatavat osastojen kesken	ICT-tukityökalun käyttöönotto	Palvelu- ja tukipyynnöt sähköisesti	IT-osaston käyttöomaisuusmuutokset ilmoitetaan ja käsitellään sähköisesti
		Sähköisten järjestelmien kehittäminen	Käyttöön otetut uudet järjestelmät	

	Vaihtoehtoisten toimintatapojen avoiminta etsintä			Sähköisen arkistoinnin mahdollisuus tutkittu
	Säännölliset henkilöstöpalaverit	Järjestetään säännöllisesti osaston sisällä toimialakohtaisia palaverieita	Vuoden aikana järjestettävät palaveri	Vuoden aikana osastolla järjestetään yhteensä vähintään 10 palaveria
		Järjestetään säännöllisesti esimiespalaverieita	Vuoden aikana järjestettävät esimiesinfot	Vuoden aikana on järjestetty vähintään 6 esimiesinfoa

4.2.3 Tietohallinto

Yleiskuvaus

It-palvelut varmistavat kunnan käyttämien tietojärjestelmien häiriöttömän toiminnan. Tietohallinto vastaa siitä, että tietojärjestelmien kehittäminen, ylläpito ja käyttö toteutetaan taloudellisesti järkevällä tavalla. Tiedon hallittavuutta ja saatavuutta parannetaan tietojärjestelmiä kehittämällä. It-palvelut vastaa myös puhelinliittymistä ja -laitteista, samoin kopiokoneista.

Tietohallinto vastaa kunnan käyttämien tietojärjestelmien ja ICT-infrastruktuurin kehittämisestä ja ylläpidosta. Tietohallinto varmistaa, että tiedon hallinta ja ICT-palvelut toteutetaan tietoturvallisesti, laadukkaasti ja taloudellisesti järkevällä tavalla. ICT-laite- ja palveluhankinnat sekä ohjelmistolisenssien ja mobiili liittymien hallinta on keskitetty tietohallinnolle.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2024
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Oikein kohdistetut palvelut (priorisointi)	Johdonmukainen toiminta kuntastrategian taloustavoitteiden saavuttamiseksi	Talous tasapainossa, ylijäämäinen tilinpäätös	kustannuspaikan budjetti toteutuu
	Tasapainoinen käytötalous	Raportoinnin ja kattavan talousosaamisen kehittäminen	Raportointi toimii aikataulujen mukaan	
		Sähköisten järjestelmien kehittäminen	Versiopäivitykset tehty	Aikataulujen mukaiset versiopäivitykset tehty
		Tarkka taloudenpito		kustannuspaikan budjetti toteutuu
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Saumaton hallintokuntien yhteistyö	Panostetaan kommunikaatioon ja palveluun	Asiakastyytyväisyyskysely	Positiivinen palaute kyselyistä
	Vuorovaikutteiset toimintatavat osastojen kesken	Säännölliset ICT-seurantapalaverit osastojen kesken	Palaverimuistiot	
	Riittävät henkilöressit	Nykyinen vakainainen henkilöstömäärä säilytetään		

Toimenpiteet 2024

Tietohallinto toteuttaa työ- ja elinkeinopalvelujen kuntien vastuulle siirtämisen (TE24-uudistus) edellyttämät muutokset ICT-infrastruktuuriin ja tietojärjestelmiin.

Sosiaali- ja terveystoimen rakenneuudistus vaikuttaa merkittävästi ICT-infrastruktuuriin ja -palveluihin. Kunnan tietohallinto tuottaa ICT-palveluita hyvinvointialueelle. Palvelutuotannosta luovutaan sitä mukaan, kun hyvinvointialue alkaa tuottaa kyseiset palvelut itse.

Tietohallinto tukee kunnan talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden ulkoistamista tietojärjestelmien edellyttämässä muutoksissa.

Kirkkomännikön uudisrakennus valmistuu loppuvuodesta 2024. Tietohallinto tukee uusien tilojen käyttöönottoa tietoliikenneyhteyksien ja ICT-varustuksen osalta.

Tietohallinto tukee presidentinvaalin ja europarlamenttivaalin järjestelyitä kunnassa ICT-tarpeiden osalta.

Vuonna 2024 jatketaan digiosaamisen ja digiturvallisuuden kehittämistä. Limingan, Tyrnävän ja Utajärven kuntien yhteisellä DigiHelppi-hankkeella vahvistetaan henkilöstön digitaitoja ja luodaan digitutorien verkosto tukemaan digiosamista. Hanke päättyy 30.9.2024.

4.3 Henkilöstö ja hyvinvointi

4.3.1 Henkilöstöhallinto

Palvelun yleistavoite

Tyrnävän kunta on hyvä työnantaja sekä ketterä, joustava ja jatkuvasti uudistuva työpaikka. Henkilöstön ja työnantajan vuorovaikutus on avointa ja demokraattista. Henkilöstö on ammattitaitoista, työhönsä innostunutta ja voi hyvin. Henkilöstön määrä eri yksiköissä on hyvin suunniteltu ja oikein mitoitettu. Henkilöstön fyysinen ja psyykinen työkyky on hyvä.

Henkilöstön hyvinvointi on tärkeä asia niin työntekijän itsensä, työyhteisön, työnantajan kuin asiakkaiden eli kunta-laisten kannalta. Työhyvinvoinnin osalta tavoitteena on edistää henkilöstön hyvinvointia ja sitä kautta työtyytyväisyyttä ja kykyä uudistua muuttuvassa ympäristössä. Sujuva työ, toimiva työympäristö, työn kuormittavuuden hallinta ja työkykyisyyden ylläpitäminen ovat tekijöitä, joita tuetaan kunnassa. Hyvinvoiva henkilöstö pystyy vastamaan paremmin uusiin haasteisiin ja muutoksiin.

Itsensä johtaminen sekä työn ja muun elämän tasapaino luovat haastetta niin työntekijälle kuin työnantajalle, ja näiden työkalujen kehittämisen on ajankohtaista. Jokainen on osaltaan vastuussa siitä, että kehittää itseään työssä sekä antaa ja saa palautetta työstään esimieheltä tai työkaverilta.

Hyvinvoiva henkilöstö tuottaa motivoituneesti tehokkaita palveluja.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Tulosyksikkö sisältää henkilöstöjohtamisen, yhteistoimintaryhmän (työnantajan ja henkilöstön välinen yhteistoiminta ja työsuojelu) toiminnan ja työterveyshuollon yhteistyön.

Tyrnävän kunnan työsuojelun toimintaohjelma sekä vuosittain määritetyt toimenpiteet ohjaavat kunnan työsuojelutoimintaa. Työsuojeluvaltuutettu kokoaa yhteen tiedot toteutetuista työn vaarojen arvioinneista, sattuneista työtapa-turmista, läheltä piti -tilanteista sekä korjaavista toimenpiteistä. Tyrnävän kunnan yhteisten toimintamallien kautta ohjaamme henkilöstöä käytännön toimenpiteisiin työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitämiseksi. Niitä ovat varhaisen tuen toimintamalli, sairauspoissaolokäytänteet ja työhön paluun tukeminen, henkisen väkivallan, epäasianlaisen käytöksen, työssä kiusaamisen ja syrjinnän estämisen toimintaohje sekä päihdeohje.

Työkyvyn ylläpitämiseksi Tyrnävän kunnassa tuetaan palkallisia kuntoutusvapaita erikseen sovittujen ohjeiden mukaisesti. Korvaavalla työllä sekä osasairauspäivärahan käytöllä tuetaan sairauden jälkeistä paluuta työelämään. Virka- ja työvapaiden myöntämiseen perhesyiden perusteella suhtaudutaan myönteisesti. Joustavuutta lisäävät myös liukuva työaika ja etätyö niissä työtehtävissä, joissa se on mahdollista. Vuoden 2024 aikana arvioidaan käyttöön otettavaksi Työ jaksamisen tukena -toimintamalli.

Tyrnävän kunta haluaa tukea henkilöstön hyvinvointia monipuolisilla henkilöstöeduilla. Liikunta- ja kulttuuriedun (E-passi) enimmäisarvo on 200 euroa (50 % omavastuu), minkä lisäksi henkilöstöllä on käytössä 40 euron virkistysraha/vuosi ja 10 euron hyvinvointiraha/vuosi. Työnantaja suosittelee liikunnan lisäämistä työpäiviin esimerkiksi kävelykoukset- ja kehityskeskustelut ja taukojumppa. Työsuhdepolkupyöräetu otetaan käyttöön vuoden 2024 aikana.

Työterveysyhteistyöllä toteutamme suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa työterveyshuoltolain mukaisesti. Työterveyspalvelut tuottaa Pihlajalinna. Yhteistyötä syvennetään kehittämällä toimenpiteitä ja -malleja tukemaan henkilöstön hyvinvointia. Vuosittain päivitettävä työterveyshuollon toimintasuunnitelma tukee henkilöstön hyvinvoinnille asetettuja tavoitteita.

Työterveyshuoltoon hyväksytyyn toimintasuunnitelman mukaan kuuluvat seuraavat palvelut:

Lakisääteinen (lk 1) ehkäisevä ja työkykyä ylläpitävä toiminta

- Työkykyä ylläpitävä toiminta varhaisen tuen toimintamallia noudattaen
- Terveystarkastukset
- Työyhteisötyö
- Tapaturmien torjunta
- Ensiapuvalmiuksien ylläpito

Sairaanhoidon (lk 2) laajuus sopimusmallin Kunta A mukainen

- Työterveyshoitajan, fysioterapeutin ja työterveyslääkärin vastaanottopalvelut painottuen sairauksien varhaiseen toteamiseen ja hoitoon sekä työkyvyn arviointiin
- Sairastumiseen liittyvät tutkimukset suunnitelman mukaisessa laajuudessa

Johtamisessa ja esihenkilötyössä on keskeistä työkykyjohtaminen. Varhaisen tuen mallin käyttö on työväline henkilöstön työkykyriskien selvittämisessä ja sairauspoissaolojen hallinnassa. Työkykyjohtamisen tukena toimii Pihlajalinnan työkyvyn tuen sovellus, joka on kaikkien esihenkilöiden ja henkilöstöhallinnon käytössä. Sovelluksen tavoitteena on työkykyyn ja työn sujumiseen liittyviin haasteisiin puuttuminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yhdessä työterveyden kanssa. Esihenkilöt saavat sovelluksesta hälytysviestit henkilöstönsä sairauspoissaoloista, kun ne ovat ylittäneet sairauspoissaolorajan, ja pääsevät käsittelemään niitä varhaisen tuen prosessin mukaisesti yhdessä työntekijän kanssa.

Tyrnävän kunnan henkilöstö- ja koulutussuunnitelman mukaisesti henkilöstölle koulutusta järjestetään vähintään 3 pv/ vuosi talousarvion määrärahojen puitteissa. Työnantajalla on mahdollisuus saada koulutuskorvausta kolmelta koulutuspäivältä työntekijää kohden vuodessa perustuen lakiin koulutuksen korvaamisesta. Korvauksen tarkoituksena on parantaa työnantajan mahdollisuuksia järjestää työntekijöilleen osaamista kehittävää koulutusta. Edellytyksenä on, että koulutus perustuu yhteistoimintamenettelyssä käsitellyyn koulutussuunnitelmaan. Osaamisen kehittämisen tarpeita arvioidaan kehityskeskusteluissa. Koulutusta ja muuta osaamisen kehittämistä suunnataan tarvelähtöisesti. Osastot vastaavat henkilöstönsä tarvitsemasta työtehtäviin liittyvästä ammatillisesta täydennyskoulutuksesta. Henkilöstöä kannustetaan myös omaehtoiseen opiskeluun. Henkilöstöllä on mahdollisuus hakea jopa 10 pv palkallista virkattai työvapaata omaehtoiseen koulutukseen osallistumista varten, mikäli koulutuksen sisältö liittyy konkreettisesti työntekijän työtehtäviin ottaen huomioon työpaikan, työnantaja on arvioinut koulutuksen tarpeen ja ko. tehtävän vaatimukset sekä muun käytettävissä oleva resurssin.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2024
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Ennakoiva reagointi työkykyasioissa	Kevan ja työterveyshuollon kanssa tehtävä yhteistyö	Työterveyshuollon palaverit	Kuukausipalaverit työterveyshuollon kanssa
		Kehityskeskustelut	Kehityskeskustelujen määrä.	Kehityskeskustelut käyty kaikkien kanssa.
	Joustavat toimintakäytännöt	Erialaisten vaihtoehtojen kartoittaminen	Vaihtoehtojen koikeilu	Uusien toimintamallien käyttöönotto
	Osastojen välinen yhteistyö	Esihenkilöinfot Esihenkilöseminaarit	Pidettyjen palaverien määrä	Vähintään kahdeksan esihenkilöinfoa ja kaksi

		Henkilöstöinfot		esihenkilöseminaa- ria vuoden aikana Vähintään kolme henkilöstöinfoa vuo- den aikana
	Laadukas toiminta ja yhteistyökykyinen henkilöstö	Lähijohtaminen työyksiköissä	Säännölliset työpaikkakokoukset	Vähintään kuusi työpaikkakokousta/ yksikkö vuoden aikana
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Sairauspoissaolojen hallinta	Varhaisen tuen toimintamallin mukainen toiminta Työkyvyn tukeminen yhteistyössä työterveyshuollon kanssa Työ jaksamisen tukena toimintamallin arviointi ja mahdollinen käyttöönotto	Sairauspoissalopäivien väheneminen Työterveysneuvottelut	Sairauspoissaolopäivien väheneminen
	Työtapaturmien ehkäisy	Riskienhallintasuunnitelmien ajantasaisuus WPro ohjelmiston käyttö ja läheltäpiti - tapahtumien arviointi	Työtapaturmien määrä	Työtapaturmien väheneminen
		Turvallisuuskävelyt toimipisteissä	Jokaisessa toimipisteessä toteutetaan vuosittainen turvallisuuskävely	Jokaisessa toimipisteessä toteutetaan vuosittainen turvallisuuskävely

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2024

Esihenkilötyön vahvistaminen: esihenkilöseminaarit vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Työterveyshuollon kumppanuuden kehittäminen ja tarpeellisten uusien toimintamallien käyttöönotto: arvioidaan käyttöön otettavaksi Työ jaksamisen tukena -toimintamalli.

Työterveyshuollon painopiste on korvausluokka 1:ssä, erityinen huomio kiinnitetään työkyvyn ylläpitoon.

Työsuojelussa keskeistä työkyvyn tukeminen ja työhyvinvoinnin edistäminen yhdessä henkilöstön kanssa sekä sisäilma-asioiden sujuva ja toimintamallien mukainen hoito.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman päivittäminen.

Henkilöstön hyvinvoinnin ja liikunta-aktiivisuuden edistäminen – PoPLi -kumppanuus.

Työsuhdepolkupyöräedun käyttöönotto.

4.3.2 Hyvinvointi

Palvelun yleistavoite

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on tietoista voimavarojen kohdentamista kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen. Tavoitteena on kuntalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn lisääminen, sairauksien ja syrjäytymisen ehkäisy ja osallisuuden vahvistaminen. Näitä tehtäviä toteutetaan kunnan kaikilla toimialoilla.

Laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma toimii kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnittelun, seurannan, arvioinnin ja raportoinnin työvälineenä ja sitä hyödynnetään myös päätösten vaikutusten ennakoarvioinnissa (EVA). Hyvinvointityön tavoitteet yhdistyvät vahvasti kuntastrategiaan 2020–2026.

Laajan hyvinvointikertomuksen ja – suunnitelman 2021–2025 mukaiset painopisteet:

- Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle
- Olemme lähellä ja saavutettavissa
- Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista
- Mahdollistamme avoimen ja osallistavan vuorovaikutuksen
- Pidämme huolta yhteisestä ympäristöstä erityispiirteitä arvostaen
- Edistämme paikallislähtöistä yrittäjyyttä ja lähiruokaa

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Tärkeitä yhteistyökumppaneita HYTE-työssä ovat kuntalaiset, kolmannen sektorin toimijat, seurakunta, liikuntapalveluja tuottavat palveluntarjoajat ja hyvinvointialue. Tulevien vuosien tärkeä kehittämiskohde on edelleen kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyö hyvinvoinnin edistämistyössä ja toimivissa palveluiden yhdyspinnoissa. Toiminnan painopiste tulee olla ennaltaehkäisevissä palveluissa, joissa lähtökohtana on kuntalaisen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen.

Hyvinvointitietoa hyödynnetään tunnistettaessa kuntalaisten hyvinvoinnin ja palveluiden tarpeita. Hyvinvointitietoa hyödynnetään laajasti poikkitoiminnallisen työskentelyn laadun ja vaikuttavuuden lisäämiseksi. Johtamisen ja päätöksenteon tulee perustua analysoituun tietoon. Kuntalaisille tulee mahdollistaa heitä koskevien asioiden suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistuminen.

Talousarviotoimenpiteillä tulee vahvistaa valtuuston hyväksymän Laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman 2021–2025 mukaisia toimenpiteitä kaikilla osastoilla. HYTE-työryhmä arvioi vuosittain hyvinvointikatsauksessa toimenpiteiden toteutumista ja asettaa vuosittaiset painopisteet ja toimenpide-ehdotukset. Hyvinvoinnin edistäminen tulee huomioida kaikessa palvelutoiminnassa ja kehittämisessä.

HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2023
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Hyte-työryhmä koordinoi ja arvioi hyvinvointityön toteutumista	Yhteinen keskustelu, arviointi ja raportointi	Hyte-työryhmän kokoukset ja hyvinvointikatsaus	Hyte-työryhmän koontuu vähintään 4 krt/ vuosi Vuosittainen hyvinvointikatsaus
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Kuntalaisten hyvinvointiin vaikuttava hyvinvointityö	Kaikki osastot vastaavat Hyvinvointisuunnitelman toteuttamisesta omilla vastuualueillaan	Hyte-kerroin	Hyte-kerroin 20 eur/asukas

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2024

HYTE-ryhmä laatii hyvinvointikatsauksen 2024.

PoPLi -kumppanuusohjelman mukainen toiminnan kehittäminen ja yhteistyö.

Vanhus- ja vammaisneuvosto sekä nuorisovaltuusto ovat keskeisesti mukana Hyte-työssä.

Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyö hyvinvointipalvelujen yhdyspinnoissa.

4.3.3 Työllisyyspalvelut

Palvelun yleistavoite

Työllisyyspalvelujen tehtävä on edistää ihmisten työllistymistä.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Työllisyydellä ja koulutustasolla on keskeinen merkitys väestön hyvinvoinnin taustalla ja työllisyyspalveluilla on tässä keskeinen rooli. Työllisyyspalvelujen tavoite on nopeuttaa työttömien työnhakijoiden työllistymistä tai ohjautumista erilaisiin koulutuksiin ja palveluihin. Tavoitteeseen päästään kuuntelemalla asiakkaan toiveita ja tarvittaessa räätälöimällä palveluita asiakkaan työkyky huomioiden. Erityisesti pyritään parantamaan pitkäaikaistyöttömien pääsyä työmarkkinoille. Koska asiakkaiden työllistymistä ei pystytä edistämään aina pelkästään työllisyyspalveluiden käytettävissä olevilla keinolla, työllisyyspalveluissa tehdään tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen terveys- ja kuntoutuspalvelujen sekä Kelan kanssa. Työllisyyspalveluissa työtä tehdään yhteistyössä myös muiden kunnan toimijoiden kuten etivän nuorityön ja sidosryhmien kuten Tyrnävän Kehitys Oy:n kanssa. Työllisyyspalveluiden kokonaisuuteen kuuluu myös TYP-palvelut/Pohjois-Pohjanmaan monialainen yhteispalvelu. Palkkatukityöllistämistä, oppisopimuskouluttamista, omaehtoista opintoja, velvoitetöytä ja työkokeiluja toteutetaan voimassa olevien lakien ja päätösten mukaisesti. Palkkatukityöllistämässä pääkohderyhmänä ovat etenkin alle 24- ja yli 55-vuotiaat työttömät työnhakijat sekä henkilöt, joilla on alentunut työkyky.

Työllisyyden kuntakokeilut käynnistyivät 1.3.2021. Kuntakokeilun tavoitteena on entistä tehokkaammin edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista. Tavoitteena on luoda palvelurakenne, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla, ne edistävät tehokkaammin työllistymistä. Palvelujen asiakaslähtöisyys paranee, kun ne tuotetaan kuntien lähipalveluina. Kunkin asiakkaan tilanne ja palvelutarve huomioidaan yksilöllisesti.

Työllisyyspalveluissa työskentelee työllisyys- ja hyvinvointikoordinaattori ja omavalmentaja. Lisäksi työllisyyden kuntakokeilun kautta työskentelee Tyrnävällä kaksi omavalmentajaa (yht. 1,2 työpanosta). Työllisyyden kuntakokeilut käynnistyivät 1.3.2021.

Tyrnävän kunta on mukana valmistelemissa TE2024-uudistusta yhteistyössä Oulun ja muiden kuntien (Hailuoto, Ii, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Pudasjärvi, Utajärvi, Vaala) kanssa. Tavoitteena on rakentaa työllisyysalue, jossa Oulu olisi järjestämisvastuukunta, joka vastaa siitä, että lakisääteiset palvelut järjestetään kaikille 11 kunnan kuntalaisille ja siitä, että palveluita on saatavilla yhdenvertaisesti. Lähikunnat järjestävät tietyt lähipalvelut itse. Tyrnävän kunnan tavoitteena on järjestää itse etenkin ne palvelut jatkossakin, joita työllisyyden kuntakokeilussa on järjestetty, kuten työllistymissuunnitelmat, työllistymisen tukeminen ja seuranta, työvoimapoliittiset lausunnot, aktivointisuunnitelmat ja monialaiset työllistymistä edistävät suunnitelmat. Työllisyysalue aloittaa toimintansa 1.1.2025.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2024
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Monialainen tehokas yhteistyö	Kehitetään yhteistyötä eri toimijoiden kanssa	Aktivointisuunnitelmat TYP- suunnitelmat Työllistymissuunnitelmat	Suunnitelmat ovat ajan tasalla

			Asiakkaiden määrä palveluissa	60 % asiakkaista työllistymistä edistävässä palveluissa
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Pitkäaikaistyöttömyyden hallinta Nuorten työllistymisen edistäminen, opiskelu tai kiinnittyminen työelämään	Asiakkaiden ohjaaminen työllistämistä edistäviin palveluihin tai työkyvyn arviointiin Yhteistyö nuorten palveluiden kanssa	Työmarkkinatuen kuntaosuus	Kuntaosuus ei euro-määräisesti kasva tai vähenee
Olemme kaikilla kylillä lähellä ja saavutettavissa	Urapolkujen löytöminen paikallisiin sekä lähiseudun (kuntien) yrityksiin ja yhdistyksiin	Yhteistyö elinkeinopalveluiden kanssa Yritysten ja yhdistysten kontaktointi työllisyyspalveluista Tiedottaminen	Palkkatuen ja kuntalisän käyttö yrityksissä ja yhdistyksissä	Palkkatuen ja kuntalisän käyttöä yrityksissä ja yhdistyksissä lisätään. Kuntalisän kriteerejä yhdenmukaistetaan seutukuntien kanssa silmällä pitäen TE24-uudistusta.

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2024

Hyvän yhteistyön jatkaminen ja kehittäminen työllisyyspalveluiden ja hyvinvointialueen yhdyspinnoilla.

Monialaisen ja moniammatillisen yhteistyön kehittäminen.

Yritys- ja yhdistysten aktivoiminen työllisyyden edistämisen näkökulmasta. Yhteistyötä kunnan elinkeinopalvelujen kanssa tehostetaan.

TE24-uudistuksen valmistelu yhteistyössä tulevan työllisyysalueen kanssa.

5 SIVISTYSOSASTO

Yleiskuvaus

Sivistysosasto tuottaa palveluja, jotka edistävät kuntalaisten kokonaisvaltaista hyvinvointia opetuspalveluiden, varhaiskasvatus- ja kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden kautta.

Tulosalueeseen kuuluvat sivistysosaston hallinto, opetus-, varhaiskasvatus-, kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut sekä vapaa sivistystyö: kansalaisopisto, musiikkiopisto ja taiteen perusopetus.

Tavoite 2024

Tavoitteena on tarjota kuntalaisille hyvät lähtökohdat yksilön kasvuun, itsensä kehittämiseen sekä valmiudet menestyä erilaisissa toimintaympäristöissä. Sivistysosasto tarjoaa laadukkaita opetus-, varhaiskasvatus-, kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluja ja edistää kuntalaisten henkistä ja fyysistä hyvinvointia. Pää tavoitteet vuodelle 2024 ovat osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen sekä hyvinvoinnin ja positiivisen toiminnan edistäminen kulttuurin keinoin.

Toimintasuunnitelma 2024

Sivistysosaston toiminnassa keskitytään laadukkaiden sivistyspalveluiden tuottamiseen. Koko osaston yhteisillä toimenpiteillä edistämme kuntalaisten hyvinvointia, elinikäistä oppimista ja kansainvälisyyttä sekä luomme hyvän elämän edellytyksiä.

Sivistysosaston johtaminen organisoidaan vuonna 2024 väliaikaisjärjestelyillä, siihen saakka, kun kunnan johtamisjärjestelmän uudistamisesta on päätetty.

Kirkkomännikön uudisrakennuksen (koulu, päiväkotiki ja kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen tilat) rakentaminen on käynnistetty syksyllä 2023 ja rakennuksen on tarkoitus valmistua loppuvuodesta 2024. Tavoitteena on rakentaa monikäyttöinen, terveellinen ja toimiva rakennus.

Sivistysosastolla tuotetaan hyvinvointia edistäviä palveluja ja sivistysjohtaja on kunnan hyvinvointityössä tiiviisti mukana. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteitä tehdään yhteistyössä kunnan muiden yksiköiden ja Pohteen kanssa. Tyrnävän kunnassa toimii Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -työryhmä, jossa on edustajia kunnan eri yksiköistä ja alueen sidosryhmistä. Yhteistyötä osaston eri yksiköiden välillä vahvistetaan edelleen Liikkuva ja Lukeva kunta -ohjelmien kautta ja yhteisten hyvinvointi- ja kulttuuritapahtumien avulla. Nuorten asioiden työryhmässä käsitellään nuorten elämään ja hyvinvointiin liittyviä asioita ja jaetaan tietoa moniammatillisesti eri toimijoiden kesken.

Koko osaston toimintaa arvioidaan säännöllisesti yksiköiden tulospalaverissa, osaston johtoryhmässä ja arviointityöryhmässä. Sivistysosaston johtoryhmä kokoontuu säännöllisesti ja linjaa yhdessä sivistysjohtajan kanssa osaston talouden ja toiminnan tavoitteita. Sivistyslautakunnan asettama arviointityöryhmä on kokoava elin, joka koordinoi ja kokoaa Tyrnävän kunnassa sivistysosaston arvioinnit ja kyselyt ja raportoi niistä lautakunnalle. Arviointityöryhmä tekee esityksiä lautakunnalle arvioinnin tarpeesta ja ajankohtaisista teemoista. Sivistysjohtaja on mukana maakunnallisessa sivistysjohtajien verkostossa, osallistuu aktiivisesti toimialansa seudulliseen yhteistyöhön ja seuraa toimialansa valtakunnan tason tutkimusta ja päätöksentekoa.

Sivistysosaston keskeiset riskit liittyvät työvoiman saatavuuteen erityisesti varhaiskasvatuksessa ja haasteeseen tuottaa edelleen laadukkaita opetus- ja varhaiskasvatuspalveluja kiristyneessä taloustilanteessa. Henkilöstön työhyvinvointia ja työssäjaksamista pyritään tukemaan hyvällä johtamisella ja riittäväillä tukitoimenpiteillä. Kiinteistöihin liittyviä riskejä ovat mahdolliset sisäilma-asioihin liittyvät haasteet ja kiinteistöjen peruskorjaustarpeet, joilla on vaikutusta kiinteistöjen käyttöön. Sisäilma-asioissa toimitaan tiiviissä yhteistyössä työsuojelun, sisäilmatyöryhmän ja teknisen osaston kanssa kunnan ohjeistuksen mukaan.

Henkilöstö (240)

- Vt. sivistysjohtaja
- Osaston yhteinen palvelusihteeri
- Opetuspalvelut 146
- Varhaiskasvatuspalvelut 79
- Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut 13

Sivistysosaston johtoryhmään kuuluvat vt. sivistysjohtajan lisäksi varhaiskasvatusjohtaja, rehtoreiden edustajana Murron koulun rehtori ja osaston palvelusihteeri.

Yhteenveto osaston talousarvioista 2024

Sivistysosasto	Menot €	Tulot €	Nettomenot €
Yhteensä	-18 306 581	899 047	-17 407 534
Hallinto	-148 140	12 100	-136 040
Opetuspalvelut	-11 374 252	557 047	-10 817 205
Varhaiskasvatuspalvelut	-5 907 640	204 400	-5 703 240
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	-876 548	125 500	-751 048

	Budj. 2022	TP 2022	Budj. 2023	Budj. 2024	Muutos €	Muutos %
Hallinto	191 872	205 723	185 743	136 040	-49 703	-26,8
Opetuspalvelut	10 760 678	10 858 689	10 960 664	10 817 205	-143 459	-1,3
Varhaiskasvatuspalvelut	4 717 390	4 531 794	5 191 587	5 703 240	511 653	9,9
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	768 665	709 696	858 360	751 048	-107 312	-12,5
Yhteensä	16 438 605	16 305 902	17 196 354	17 407 534	211 180	1,2

Sivistysosasto

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2024
Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Kuntalaisten ja henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin edistäminen	Laadukas koulutus Hyvinvointityö ja -tapahtumat Elinikäisen oppimisen vahvistaminen	Koulupudokkaiden määrä Tapahtumien ja työpajojen määrä Osallistujamäärät Arviointi ja saatu palaute Vapaan sivistystyön tarjonta ja osallistuminen	0 Osallistujamäärät ja kurssitarjonta/ kansalaisopistossa minimi 30 kurssia. Musiikkiopistossa 56 paikkaa. Taiteen perusopetus 12 paikkaa
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Muutosten ennakointi ja strategisten tavoitteiden saavuttaminen Kuntalaisten osallisuuden vahvistaminen Aktiivinen vuorovaikutus kuntalaisten kanssa	Kyselyt, tapahtumat, yhteiskunnallisen keskustelun mahdollistaminen (kirjaston rooli) Aktiivinen viestintä Vanhempainillat kouluissa ja päiväkodeissa	Kehityskeskustelut Palautteiden määrä Tiedotteiden määrä Osaston yhteiset palaverit ja työpajat	Kyselyt henkilöstölle ja kuntalaisille 2–4 kpl 2–4 krt /v 4–6 kpl/ v 1–3 kpl/ koulu, päiväkotiv /v
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Toiminta talousarvion ja toimintasuunnitelman ja strategian mukaista	Talouden seuranta ja tarvittavat toimenpiteet Osavuosisraportit	Sivistysosaston jory Vaka-jory Rehtorikokoukset Tulospalaverit	Talousarviossa pysyminen Hyväksytyt raportit

5.1 Opetuspalvelut

Palvelun yleistavoite

Tyrnävän kunnan strategian mukaisesti tavoitteena on luoda valmiudet elinikäiselle oppimiselle, tarjota laadukasta perusopetusta ja oppimisen tukea. Tyrnäväläiset arvot ja historia sisältyvät varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmiin

sekä vapaan sivistystyön opintoihin kunnan strategian läpileikkaavan teeman juurevuuden mukaisesti. Opetuksessa hyödynnetään paikallisia ihmisiä ja yhteisöjä siten, että kulttuuriperintö pysyy osana yhteisöä ja kehittyy edelleen.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Opetuspalvelut muodostuvat perus- ja esiopetuksesta, erityisopetuksesta ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta. Tyrnävällä toimii neljä Perusopetuksen koulua: Murron, Temmeksen, Kirkkomännikön sekä Kuulammen koulut. Koulujen oppilasmäärä on yhteensä 1 388 (20.9.2023). Oppilasennuste on lukuvuodelle 2024–2025 laskussa noin 3,9 %. Tyrnävällä toimii August Sahlsten -lukio, jonka opetuksen järjestämisestä vastaa Oulun kaupungin Lyseon lukio. Lukiossa on 50 opiskelijaa (9/2023).

Opetussuunnitelma on opetuksen järjestämisen ja toteuttamisen kannalta keskeinen ohjaava tekijä kunnassa. Toimintakulttuurin kehittäminen esiopetuksessa ja kouluissa opetussuunnitelman hengen ja linjausten mukaisesti on keskeinen kehittämiskohde opetuspalveluissa. Tämä vaatii henkilökunnalta työskentelytapojen ja toimintamallien jatkuvaa kehittämistä. Opetussuunnitelman liitteenä on kirjastopolku ja kulttuurikasvatussuunnitelma, jotka on hyväksytty sivistyslautakunnassa.

Tyrnävän koulut ovat mukana Yrityskylä-toiminnassa ja yrittäjyysluokat toimivat vuosiluokilla 7–9. Yrittäjyyskasvatus ja yrittäjyysluokkien toiminta on vakiintunut koulun arkeen ja elävöittää monellakin tapaa koulun toimintaa. Yrittäjyyskasvatus on nykyisen opetussuunnitelman tärkeä painopistealue.

Perusopetukseen valmistava opetus on tarkoitettu kaikille niille esi- ja perusopetusikäisille maahanmuuttajataustaisille lapsille ja nuorille, joilla ei ole vielä tarvittavia kielellisiä valmiuksia esi- tai perusopetuksessa opiskeluun. Valmistavan opetuksen oppilaalle laaditaan aina oma opinto-ohjelma, jossa määritellään oppilaan oppimisen tavoitteet, opiskeltavat oppiaineet, tuntimäärät ja sisällöt, oppilaan integroiminen ikätasoa vastaaviin esi- tai perusopetuksen opetusryhmiin sekä ohjauksen järjestäminen ja oppilaan mahdollisesti tarvitsemat tukitoimet. Tyrnävällä perusopetuksen valmistava opetus on toistaiseksi toteutettu integroimalla oppilaat yleisopetuksen ryhmiin ja tarjottu ohjausta ja tuki-toimia sekä S2-opetusta erikseen.

Kuulammen yläkoulussa on 490 oppilasta ja oppilasennusteen mukaan 454 oppilasta syksyllä 2024. Kansainväliset hankkeet ja vaihto-ohjelmat ovat vakiintuneet osaksi koulun toimintaa, koululla toimii myös yrittäjyys- ja liikuntaluokat. Liikuntaluokkatoiminta päättyy vuoden 2024 aikana.

Kirkkomännikön koulussa on oppilaita yhteensä 608 vuosiluokilta 0–6. Kirkonkylän esiopetus järjestetään Kirkkomännikön koulun tiloissa varhaiskasvatuksen ja koulun yhteistyönä. Tavoitteena on ratkaisu, jossa esiopetus voi luontevasti toimia yhdessä alkuopetuksen kanssa ja resurssien käyttäminen on talouden näkökulmasta järkevää. Lukuvuonna 2023–2024 esiopetusryhmiä on yhteensä viisi. Esioppilaiden määrä on pienenemässä ja täydentävää varhaiskasvatusta tarvitsevien lasten määrä on kasvanut.

Kesäkuussa 2022 kunnanvaltuusto päätti Kirkkomännikön koulun tontille rakennettavasta uudisrakennuksesta, johon tulee koulun, varhaiskasvatuksen sekä kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen tiloja. Hanke on edennyt syksyllä 2023 rakennusvaiheeseen ja uudisrakennuksen on tarkoitus valmistua 2025 vuodenvaihteeseen mennessä. Tällöin kirkonkylän esiopetus siirtyy uudisrakennukseen ja alkuopetus takaisin Kirkkomännikön rakennukseen. Vuoden 2024 aikana Kirkkomännikön pyöreään osaan tehdään peruskorjaus ja vanha opettajahuoneen tila kunnostetaan vapaa-aikatoimen käyttöön. Piha-alueen sadevesijärjestelmät uusitaan ja piha uudistetaan koulukäyttöön.

Murron koulussa on yksi esiopetuksen ja 13 perusopetuksen ryhmää, yhteensä 249 oppilasta. Murron koulu toimii tiiviissä yhteistyössä alueen varhaiskasvatusyksiköiden ja sidosryhmien kanssa. Kansainvälisyystyö on käynnistetty ja sitä kehitetään edelleen. Murron koulu hakee keväällä 2024 jälleen Erasmus yhteistyöhön avustusta.

Temmeksen koulussa on kolme perusopetuksen ryhmää; 1–2 lk, 3–4 lk ja 5–6 lk. Oppilaita on yhteensä 41. Lukuvuoden tavoitteena on hyvinvoiva kouluyhteisö, jonne luodaan turvallinen oppimisympäristö, vahvistetaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä kiinnitetään huomiota hyviin tapoihin. Lisäksi Temmeksen koulussa aloitetaan osallistuminen koulujen kansainvälisyyttä lisäävään toimintaan sekä jatketaan yhteistyötä päiväkotitienavatalon sekä eri toimijoiden kanssa. Temmeksen koulun osalta selvitetään luontokoulun mahdollisuutta vuoden 2024 aikana.

Henkilöstö (vuoden 2024 alussa)

Kirkkomännikön ja Rantaroustin koulut (63)

- 40 opettajaa: 25 luokanopettajaa, 3 luokanopettajana toimivaa päätoimista tuntiopettajaa, 2 esiopettajaa, 1 resurssiopettaja, 8 erityisluokanopettajaa (joista 2 erityisluokissa) ja 1 kieltenopettaja (9 tuntia)
- 21 koulunkäynninohjaajaa, joista 6 erityisluokissa ja 2 esiopetuksessa (ohjaajista 4 henkilökohtaisia ja yksi hankerahoituksella)
- Rehtori ja koulusihteeri

Kuulammen koulu (49)

- 40 opettajaa: 34 aineenopettajaa, 3 erityisopettajaa, 2 erityisluokanopettajaa ja 1 jopo-opettaja (kaksi hankerahoituksella). Lisäksi opetusta antaa 3 alakoulujen opettajaa.
- 7 koulunkäynninohjaajaa: 3 erityisluokissa, 1 pienluokassa, 1 JOPO-luokassa, 1 henkilökohtainen ja 1 yleisopetuksen ohjaaja (yksi hankerahoituksella)
- Rehtori ja koulusihteeri

Murron koulu (28)

- 14 luokanopettajaa, 3 erityisluokanopettajaa, 1 esiopetuksen opettaja ja 1 kieltenopettaja
- 8 koulunkäynninohjaajaa, joista 2 hankerahoituksella
- Rehtori

Temmeksen koulu (6)

- 3 luokanopettajaa, joista yksi toimii koulunjohtajana. 1 erityisopettaja (10 h) sekä 1 kieltenopettaja (9 h)
- 3 koulunkäynninohjaajaa, joista 2 hankerahoituksella

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2024

Yhteiset opetuspalveluiden painopisteet ovat hyvinvoinnin edistäminen, kestävä kehitys ja kansainvälisyys kouluissa. Oppilaiden ja opettajien ja koulujen muun henkilökunnan hyvinvointia edistetään osallisuuden lisäämisellä, varhaisella puuttumisella ja ennaltaehkäisevällä työllä sekä positiivisuudella.

Koulujen johtamisjärjestelmää tullaan arvioimaan vuoden 2024 aikana. Temmeksen koulun johtaminen siirtyy 1.8.2024 Kirkkomännikön koulun rehtorin alaisuuteen. Temmeksen koulun toimintaa, kuten luokkien yhdistäminen, arvioidaan vuoden 2024 aikana perustuen oppilasmäärään ja tarkoituksenmukaiseen toimintaan.

Kansainvälisyys näkyy kouluissa Erasmus-hankkeissa, kotikansainvälisyytenä ja opetuksessa kansainvälisten asioiden huomioimisena. Tähän panostus alkoi vuonna 2019 ja jatkuu edelleen. Kuulammen koululla on kansainvälisyysuunnitelma, ja Erasmus+ -akkreditointi mahdollistaa kansainväliset liikkuvuudet vuoteen 2027 saakka. Akkreditoinnin turvin opetushenkilöstö ja oppilaat voivat osallistua kansainvälisiin liikkuvuuksiin. Oppilaat ja henkilöstö pääsevät kansainvälistymään erilaisten liikkuvuuksien ja vaihto-ohjelmien kautta; myös Tyrnävälle on tulossa kansainvälisiä oppilasryhmiä opettajien kanssa. Rahoitus vaihtelee vuosittain, ja tulevalle vuodelle rahaa on vähemmän kuin edelliselle vuodelle rahaa myönnettiin. Kirkkomännikön koulu on mukana Erasmus+ -hankkeessa, jossa teemana on inklusio ja 3D-tulos. Hankkeessa on mukana koulu Italiasta sekä Kreikasta yliopisto ja kouluja.

Hankkeet ja valtion erityisavustukset

- **Koulun kerhotoiminnan tukeminen**
Koulujen kerhotoimintaa tuetaan valtion erityisavustuksella. Kouluissa toimii monia kerhoja mm. musiikin, liikunnan ja tietotekniikan aihepiireistä. Koulujen vuosittainen kerhotarjonta esitellään koulujen lukuvuosittodotteessa. Kerhotoimintaa koordinoi kerhokoordinaattori. Hankkeen budjetti on 20 000 €, josta avustusta on saatu 14 000 € ja omarahoitusosuus on 6 000 €. Avustusta on käytetty syksystä 2023 alkaen. Avustuksen käyttöaika on vuoden 2024 loppuun.

- **Erasmus+ -liikkuvuusprojektit**
Kuulammen koululla on vuoteen 2027 Erasmus+ -akkreditointi, joka mahdollistaa rahoituksen vuosittaisiin liikkuvuusprojekteihin. Oppilasliikkuvuuksia tehdään 2–3 vuodessa ja lisäksi henkilökunnan koulutus- ja job shadowing -liikkuvuuksia. Avustusta on saatu 44 750 € lukuvuodelle 2023–2024 (omarahoitusosuutta ei ole).
- **Perhelukeminen ja lukutaito lentoon -hanke (OPH: Lukuliike)**
Hankkeen budjetti on 84 212 €, josta avustusta on saatu 80 000 € ja omarahoitusosuus on 4 212 €. Avustuksen käyttö on aloitettua vuonna 2022 ja loput käytetään vuonna 2024. Hankkeessa luodaan Perhelukemisen ohjelma ja tuotetaan kaikille avoin sähköinen tieto-, tehtävä- ja menetelmäpankki perhelukemisesta ja sen hyödyistä.
- **TVT kouluarkeen -hanke (OPH)**
OPH:n hankkeen budjetti on 55 050 €, josta avustuksen osuus on 49 545 € ja omarahoitusosuus 5 505 €. Avustuksen käyttö on aloitettu vuonna 2023 ja loput käytetään vuonna 2024. Hankkeessa on tavoitteena luoda kaikille oppilaille yhdenvertainen mahdollisuus saavuttaa riittävät TVT-taidot, TVT-strategian ja TVT-oppimispolkujen päivittäminen sekä toimintamallien ja hyvien käytäntöjen vakiinnuttaminen.
- **Valtion erityisavustus varhaiskasvatukseen ja esi- ja perusopetukseen koronaepidemian (COVID-19) vaikutusten tasoittamiseksi vuosille 2022–2024**
Hankkeen kokonaisbudjetti on 171 579 €, josta avustuksen osuus on 163 000 € ja omarahoitusosuus 8 579 €. Avustuksen käyttö on aloitettu vuonna 2022 ja sen käyttöä jatketaan vuoteen 2024 saakka. Hanke toteutetaan varhaiskasvatuksessa ja opetuspalveluissa. Valtionavustus on tarkoitettu koronaepidemiasta johtuvien vaikutusten tasoittamiseen sekä oppimiseen, oppilaanohjaukseen, hyvinvointiin ja tukeen liittyvien ongelmien ehkäisemiseen ja oppimisen edellytysten parantamiseen esi- ja perusopetuksessa.
- **Tasa-arvohanke 2023–2024**
Hankkeen kokonaisbudjetti on 91 250 €, josta avustuksen osuus on 73 000 € ja omarahoitusosuus 18 250 €. Avustuksen käyttö on aloitettu vuonna 2023 ja sen käyttöä jatketaan vuoden 2024 loppuun saakka. Avustusta on tarkoitettu opettajien palkkaamiseen samanaikaisopettajiksi, ryhmien jakamiseen tai jakotunteihin sekä avustajien palkkaamiseen.
- **Kansainvälisyys varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa -hanke (Virtaa 2)**
Hankkeen kokonaisbudjetti on 10 000 €, josta avustuksen osuus on 8 000 € ja omarahoitusosuus 2 000 €. Avustus käytetään kokonaisuudessaan vuonna 2024. Tavoitteena on kunnan päivitetyn kansainvälisyysstrategian jalkauttaminen, toiminnan laajentaminen ja edellisessä Virtaa-hankkeessa kehitetyn liikkuvuusmallin pilotointi ja edelleen kehittäminen sekä levitys valtakunnallisesti.

Oppilasennuste

Lukuvuosi	2020–2021	2021–2022	2022–2023	2023–2024	2024–2025
Koulujen oppilasmäärä	1473	1454	1420	1388	1334
Muutos ed. vuoteen %	0,27	-1,29	-2,34	-2,25	-3,89

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2024
Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Laadukas perusopetus Paras mahdollinen oppimispaikka vähenevät resurssit huomioiden Toimiva ja ennakoiva opiskeluhoito. Varhainen puuttuminen	Oppilasryhmien ja työjärjestyksen suunnittelu Opetussuunnitelman toteuttaminen Suunnitelmallinen opiskeluhoitotyö	Palaute: huoltajat, oppilaat, henkilökunta Oppilaiden osallisuus Ryhmäkoko Tuntikehys Resurssi/oppilas	Toimivat oppilasryhmät ja työjärjestykset Joustavat opetusjärjestelyt Toiselle asteelle siirtyminen ja siellä onnistuminen
	Henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin lisääminen	Yhteinen osaamisen kehittäminen. Tiimien toiminnan tukeminen ja kehittäminen	Toiminnan arviointi Vuosisuunnitelman arviointi	Pätevät opettajat Hyväksytty arviointiraportti
	Henkilöstön välisen yhteistyön		Ylituntien määrä Sijaiskulut	Kohtuulliset työmäärät

	kehittäminen (yksiköt, koko kunta) Riittävä opettajaresurssi Riittävä tuntikehys	Ohjaajaresurssin käytön suunnittelu Henkilöstöstrategia henkilöstö johtamisen välineenä (suunnitelmallisuus) Riittävät resurssit ja koryhmien mahdollistamiseen	Palaute Sairauspäivien määrä Koulutuspäivien määrä	Sairauspäivien määrä vähenee
	IT- ja AV-laitteiden määrä ja taso riittävä	Suunnitelma IT-laitteiden uusimisesta TVT- työryhmän yhteistyö	Toimivat laitteet IT-laitteiden tarvearvioitus ja -suunnitelmat päivitetty	Toimivat laitteet. Toimiva IT- tuki.
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Pedagogisen keskustelun kehittäminen Henkilökunnan osallistaminen. Oppijoiden osallisuuden lisääminen. Kodin ja koulun välisen keskustelun kehittäminen	Tiimien työskentelyn tukeminen Säännölliset johtoryhmät Viestinnän avoimuus (esim. muistiot) Henkilökunnan osallistaminen työtehtävien määrittelyssä	Kehityskeskustelut: henkilökohtaiset, tiimit Oppilaiden kehityskeskustelut Kyselyt: oppilaat, huoltajat, henkilökunta	Kehityskeskustelut pidetty Oppilaat ovat aktiivisina oppimisen suunnittelussa ja arvioinnissa Kodin ja koulun yhteistyö toimivaa
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Toiminta suhteutetaan käytettävissä oleviin resursseihin Yksiköiden yhteistyön lisääminen	Talouden toteuman seuranta kuukausittain rehtoripalaverissa Yhteishankinnat	Toteumat kuukausittain Osavuosisraportit	Talouden toteutuminen suunnitellusti Toimivat ja taloudellisesti tehokkaat hankinnat

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Tyrnävän kunnan strategiassa 2020–2026 todetaan, että lasten ja nuorten hyvinvointi turvataan riittävän pienillä opetusryhmillä ja taataan riittävät henkilöstö- ja resurssimitoitukset kouluille. Valtakunnallinen huoli nuorten luku- ja kirjoitustaitojen heikkenemisestä on haasteena myös Tyrnävällä. Luku- ja kirjoitustaidon edistämiseen on syytä panostaa, jotta oppilaat sijoittuvat jatko-opintoihin peruskoulun jälkeen. Mahdollisuus käyttää osassa oppiaineita jakoryhmiä tukee oppilaiden hyvinvointia ja oppimista.

Oppilaat sijoittuvat mahdollisuuksien mukaan lähikouluunsa perusopetusryhmiin. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki järjestetään tarpeen mukaan erityisopetuksella samanaikaisopetuksena tai pienryhmätukena. Kunnassa määritelty toimintatapa on linjassa valtakunnallisen opetussuunnitelman linjausten kanssa. Laajaa tukea tarvitseville oppilaille on kolme erityisluokkaa kirkonkylän kouluilla.

Koulunkäynninohjaajien resurssia jaetaan luokkiin oppilaiden tuen tarpeen perusteella. Ohjaajan tarvetta harkitaan yksilöllisesti tilanteissa, joissa lapselle on annettu esimerkiksi erikoissairaanhoidosta lausunto ohjaajan tai lisäresurssin tarpeesta. Ohjaajat työskentelevät pääsääntöisesti ryhmäkohtaisesti, jolloin ohjaajalla on vastuullaan useamman oppilaan tukeminen. Nykyään lisätarvetta aiheuttavat lukuisat diabetesoppilaat, joiden seuranta vie runsaasti resurssia muulta ohjaukselta ja vaatii hoitotyön osaamista. Myös vaativan erityisen tuen oppilaiden huomattavan suuri ohjauksen ja avustamisen tarve vievät runsaasti ohjaajaresurssia.

Ohjaajat huolehtivat myös oppilaiden kuljetusten ja odotustuntien valvonnasta sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksesta sekä osa ohjaajista myös Tuu mukaan! Harrastamisen Suomen malli Tyrnävällä -hankkeen organisoinnista kouluilla.

Opiskeluhoolto

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta lisäävää toimintaa sekä luodaan edellytykset hyvälle oppimiselle. Opiskeluhoillon palveluita ovat kouluterveydenhuolto ja koulukuraattorin palvelut sekä psykologipalvelut. Tyrnävän kouluilla toimii kaksi koulukuraattoria. Psykologipalveluja hoitaa hyvinvointialueen terveyskeskuspsykologi. Kunnan opiskeluhoillon kokonaisuuden toimivuutta arvioidaan opiskeluhoillon ohjausryhmässä. Kunnan opiskeluhoiltosuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan.

Aamu- ja iltapäivätoiminta

Aamu- ja iltapäivätoimintaa tarjotaan kaikille Tyrnävän kunnan 1–2 luokkien oppilaille sekä lisäksi niille 3–9 luokkien oppilaille, jotka kuuluvat erityisen tuen piiriin. Toimintaa järjestetään koulun työpäivinä Kuulammen, Kirkkomännikön, Murron ja Temmeksen kouluissa. Aamutoimintaa järjestetään lapsille vain huoltajien työstä tai opiskelusta johtuvasta tarpeesta. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa olevien oppilaiden määrä on kasvanut, lisäksi ryhmissä on mukana useita erityisoppilaita, mikä lisää ohjaajaresurssin tarvetta. Aamu- ja iltapäivätoimintaa toteuttavat koulunkäynninohjaajat, aamulla klo 7–9 ja iltapäivällä klo 13–17, osassa kouluja koulunkäynninohjaajien työajasta n. 40 % on aamu- ja iltapäivätoiminnassa.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan oppilasmäärä	2019	2020	2021	2022	2023–24
1 lk oppilaat	57	41	44	47	50
2 lk oppilaat	22	36	20	22	25
3–9 lk erityisen tuen oppilaat	6	6	6	4	5
Yhteensä.	85	83	70	73	80

5.2 Varhaiskasvatuspalvelut

Palvelun yleistavoite

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia.

Tavoitteena on järjestää laadukasta varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin Tyrnävällä esiintyvä tarve edellyttää.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Tyrnävällä tarjotaan varhaiskasvatusta päiväkodeissa, perhepäivähoidossa sekä avoimessa varhaiskasvatuksessa.

Päiväkoteja on viisi; Murrossa päiväkotiki Käpytikka, Temmeksellä päiväkotiki Tenavatalo ja kirkonkylällä päiväkodit Toukovakka, Kuumestari ja Väentupa (vuorohoitoyksikkö). Tyrnävällä työskentelee yhteensä 5 kunnallista perhepäivähoitajaa (Murrossa ja kirkonkylän alueella). Lisäksi perhepäivähoitoa tarjotaan Murron ja kirkonkylän ryhmäperhepäivähoidossa.

Tyrnävällä on myös yksityistä varhaiskasvatustoimintaa. Yksityisiä päiväkoteja on kolme, Murrossa Touhula sekä kirkonkylällä päiväkodit Vekkuli ja Karuselli. Kunta tukee yksityistä päiväkotitoimintaa palvelusetelillä. Kunnassa toimii lisäksi yksityinen perhepäivähoitaja, jota kunta tukee yksityisenhoidontuella sekä kuntalisällä.

Tyrnävällä kunnallisessa varhaiskasvatuksessa (syyskuu 2023) on yhteensä 331 lasta, joista päiväkodeissa 295 lasta ja perhepäivähoidossa 16 lasta sekä ryhmäperhepäivähoidossa 20 lasta. Lisäksi yksityisessä varhaiskasvatuksessa on yhteensä 97 lasta. Varhaiskasvatuksessa olevista lapsista 77 % on kunnallisessa ja 23 % yksityisessä toiminnassa. Tyrnävällä järjestetään myös kunnallista avointa varhaiskasvatustoimintaa Murrossa (ulkopainotteinen), Temmeksellä ja kirkonkylällä. Avoimessa varhaiskasvatuksessa on yhteensä 40 lasta.

Henkilöstö (79)

- Pk Käpytikka; 5 varhaiskasvatuksen opettajaa ja 5 varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa
- Pk Tenavatalo; 1 varhaiskasvatuksen opettaja ja 2 varhaiskasvatuksen lastenhoitaja
- Pk Toukovakka; 8 varhaiskasvatuksen opettajaa ja 9 varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa
- Pk Kuumestari; 5 varhaiskasvatuksen opettajaa ja 4 varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa
- Pk Väentupa; 6 varhaiskasvatuksen opettajaa ja 12 varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa
- Ryhmis Kirkonkylä; 2 perhepäivähoitajaa
- Ryhmis Murto; 1 varhaiskasvatuksen lastenhoitaja ja 2 perhepäivähoitajaa
- 6 omassa kodissaan työskentelevää perhepäivähoitajaa
- Avoin varhaiskasvatus; 1 varhaiskasvatuksen opettaja ja 1 varhaiskasvatuksen lastenhoitaja
- 3 kiertävää varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa
- 2 varhaiskasvatuksen erityisopettajaa
- 1 aluepäiväkodinjohtajaa ja 2 päiväkodinjohtajaa
- Varhaiskasvatusjohtaja

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2024

Varhaiskasvatuspalveluissa toiminnan painopistealueina ovat kierrätys ja ekologisuus, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen sekä näkyvyyden lisääminen.

Kirkonkylän esiopetus järjestetään Kirkkomännikön koulun tiloissa varhaiskasvatuksen ja koulun yhteistyönä. Esioppilaiden määrä on pienenemässä, mutta esiopetuksen lisäksi varhaiskasvatusta tarvitsevien lasten määrä on lisääntynyt. Syksyllä 2023 kaikki esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta tarvitsevat lapset eivät sopineet kahteen esiopetusryhmään. Kolmannen ryhmän perustaminen edellytti määräaikaisen varhaiskasvatuksen opettajan sekä kahden määräaikaisen varhaiskasvatuksen lastenhoitajan palkkaamista. Tämä tarve jatkuu myös kevään 2024. Tämänhetkisen ennusteen mukaan myös syksyn 2024 osalta pk Kuumestarissa on lisäryhmän tarve, joka edellyttää ryhmään varhaiskasvatuksen opettajaa sekä kahta lastenhoitajaa. Temmeksen esiopetus järjestetään lukuvuonna 2023–2024 Temmeksen koululla.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteuttaa kaksivuotisen esiopetuskokeilun ja siihen liittyvän seurantatutkimuksen elokuu 2021 ja toukokuu 2024 välisenä aikana. Tyrnävän kunta on valikoitunut kokeilussa verrokkikunnaksi, jossa ei järjestetä kaksivuotista esiopetusta. Verrokkikuntana Tyrnävä osallistuu kokeilun seurantatutkimukseen.

Lisääntyneen hakijamäärän vuoksi alkuvuonna 2022 perustettiin kolme uutta päiväkotiryhmää, yksi pk Toukovakkaan ja kaksi pk Väentuvalla. Lisäksi pk Väentuvan tiloihin perustettiin kirkonkylän Ryhmis. Lisäryhmien ja henkilöstön tarve jatkuu myös vuoden 2024.

Hankkeet ja avustukset

- **Tasa-arvo-hanke 2023–2024**
Hankkeen budjetti on 60 000 €, josta avustusta on saatu 48 000 € ja omarahoitussuus on 12 000 €. Avustuksen käyttöaika on vuoden 2024 loppuun. Tavoitteena on varhaiskasvatuksen tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden lisääminen sekä inklusiivisen toimintakulttuurin vahvistaminen. Palkataan kaksi lastenhoitajaa.
- **Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu**
Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt erityisavustusta kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun verrokkikunnille. Tyrnävän kunnan osuus on 6 050 €, joka on 100 % hankkeen toteutuneista kokonaiskustannuksista. Avustuksen käyttöaika 17.11.2022–31.5.2024.
- **Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu 2022–2024**
Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt erityisavustusta kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun verrokkikunnille. Tyrnävän kunnan osuus on 5 600 €, joka on 100 % hankkeen toteutuneista kokonaiskustannuksista. Avustuksen käyttöaika on vuoden 2024 loppuun.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2024
Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Toiminta tukee lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia.	Lapselle laaditaan varhaiskasvatus- tai esiopetussuunnitelma. Lapset puheeksi -menetelmä Kolmiportainen tuki ja veo-yhteistyö Varhaisen tuen ryhmä ja esiopetuksen opiskeluhuolto	Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma Tuen tarpeen lomakkeet Asiakastyytyväisyyskysely	Kaikille lapsille tehty vasu ja vasu -arviointi Toiminta tukee lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia Lapsen yksilöllinen tuen tarve tunnustetaan varhaisessa vaiheessa ja lapsi saa tarvitsemansa tuen Asiakastyytyväisyyskysely joka toinen vuosi
	Pedagoginen toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi Toimiva oppimisympäristö Kehittyvä toimintakulttuuri	Varhaiskasvatus-/ esiopetussuunnitelmien sekä tuen tarpeiden mukainen toiminta Ryhmävasut	Yksikkö ja tiimikohtaiset toimintasuunnitelmat Arviointi; yksikkö-, tiimi- ja lapsen vasu- arviointi	Toimintasuunnitelmat tehty Yksikkö- ja tiimikohtainen arviointi 2/vuosi Vasuarviointi 1/vuosi
	Tuetaan henkilöstön hyvinvointia ja työssä jaksamista sekä ammatillista kehittymistä	Henkilöstön täydennyskoulutukset Kehityskeskustelut (yksilö tai ryhmä)	Tiimityön toteutumisen arviointi Kehityskeskustelut Koulutuspäivien määrät Sairaspäivät	Hyvinvoiva ja motivoitunut sekä koulutettu ja osaava henkilöstö Kehityskeskustelut 1/vuosi Henkilöstön täydennyskoulutukset 1–2 pv/vuosi Yksiköissä lain edellyttämä henkilöstö (määrä ja kelpoisuus)
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Henkilöstön toimiva yhteistyö Avoin vuorovaikutus lasten, perheiden ja yhteistyötahojen kanssa	Tiimityön tukeminen Lasten ja huoltajien osallisuus Monialainen yhteistyö Seudullinen yhteistyö	Henkilöstöpalaverit Tiimipalaverit Kehityskeskustelut Vasukeskustelut LP-keskustelut Vanhempainillat ja muut yhteistyömuodot Asiakastyytyväisyyskysely	Yksikkökohtaiset henkilöstöpalaverit 1/viikko Tiimipalaverit 1/viikko Kehityskeskustelut 1/vuosi Vasukeskustelut 1–2/vuosi Perheille suunnatut tapahtumat 1–2/vuosi Asiakastyytyväisyyskysely joka toinen vuosi
	Varhaiskasvatusta on saatavissa kunnan järjestämänä tai valvomana siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin tarve sitä edellyttää.	Tarjotaan vuorohoittoa ja sovittuun hoitoaikaan perustuvaa varhaiskasvatusta perhepäivähoidossa ja päiväkodeissa sekä avointa varhaiskasvatustoimintaa Yksityisen varhaiskasvatuksen tukeminen ja valvonta	Hakijat Sijoitukset Valvontakäynnit yksityisissä toimintayksiköissä	Kaikille lapsille on järjestetty varhaiskasvatus siinä laajuudessa ja sellaisessa muodossa kuin tarve edellyttää Valvontakäynnit yksityisissä toimintayksiköissä 2 kpl/vuosi
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Talousarvion sitovuus	Toiminta talousarvion ja toimintasuunnitelman mukaista. Vaka-joryissa talousasioiden käsittely	Talousarvion toteutuksen seuranta kuukausittain, osavuosisraportit	Talousarviossa pysyminen Osavuosisraportti 3/vuosi

5.3 Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut sisältävät kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimet sekä etsivän nuorisotyön palvelut. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluille kuuluu myös kehittämismvastuu kansalaisopiston ja musiikkiopiston toiminnasta.

Palvelun yleistavoite

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut edistävät kuntalaisten hyvinvointia, sivistystä ja kotikunnassaan viihtymisen sekä osallisuuden kokemuksia.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut tarjoavat kuntalaisille mahdollisuuksia itsensä sivistämiseen ja elinikäiseen oppimiseen sekä virkistymiseen ja kulttuurisiin sisältöihin. Kuntalaisten hyvinvointia ja terveitä elintapoja edistetään mielekkäitä ja tarkoituksenmukaisia toimintaympäristöjä, tapahtumia sekä osallistumisen mahdollisuuksia tarjoamalla. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut osaltaan edistävät kunnan elinvoimaa oman toimintansa, yhteisten tapahtumien ja matkailunkin kehittämisen kautta.

Henkilöstö (13)

- Kirjasto: kirjastonhoitaja, 3 kirjastovirkailijaa (joista 2 hlöä 50 % työajalla), 1 lasten- ja nuortenkirjastovirkailija
- Kulttuuriohjaaja (50 % työaika)
- Liikuntakoordinaattori
- Vastaava nuoriso-ohjaaja, 2 nuoriso-ohjaajaa
- Etsivä nuorisotyöntekijä
- Hanketyöntekijät; 1 kirjastotoimella (50 % työaika) ja 1 nuorisotoimella (100 % työaika) 30.6.2024 asti

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2024

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden johtaminen arvioidaan vuonna 2024, kulttuuri- ja vapaa-aikajohtajan virkaa ei täytetä vuonna 2024.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden painopisteet ovat nuorisopalveluiden kehittäminen hyvinvointialueen rajapinnan osalta, kirjastopalveluiden kehittäminen erityisryhmien palveluiden osalta sekä osana kunnan hyvinvointityötä Lukeva kunta ja Liikkuva kunta -ohjelmien toimenpiteiden aktiivinen koordinointi, viestintä ja jalkauttaminen eri kohderyhmille. Lisäksi kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut ovat omalta osaltaan mukana yhteisessä kehittämisessä ja hankkeissa esimerkiksi Kulttuuripääkaupunki-hankkeen (Oulu2026) osalta.

- Liikkuva kunta ja Lukeva kunta -ohjelmien kehittäminen ja toimintasuunnitelmien päivitys
- Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden kokous-, juhla- ja liikuntatilojen tehostettu markkinointi
- Oulun kulttuuripääkaupunkihankkeen (Oulu2026) Perunagalleria2026 -hankkeessa aktiivinen mukanaolo yhdessä hallinto- ja kehittämisosaston kanssa ja Tyrnävän Kehitys Oy:n kanssa
- Tuu mukaan! -Harrastamisen Suomen malli Tyrnävällä -hankkeen aktiivinen kehittäminen sekä toiminnan vaikiinnuttaminen osaksi kunnan toimintoja

Hankkeet

- **Kipinää kirjastosta – erityisryhmien kirjastopalveluiden kehittäminen -hanke.**
Hankkeen tavoitteena on luoda toimintamalleja, joilla vahvistetaan kehitysvammaisten ja muiden erityisryhmien keskuudessa kirjasto- ja kulttuuripalveluiden tunnettavuutta ja vaikuttavuutta. Hankeajaksi on palkattu 50 % työntekijä, joka toimii yhteistyössä kirjaston henkilökunnan kanssa erityisryhmien kirjastopalveluiden edistämiseksi. Hankeajaksi loppuu 31.12.2024. Kokonaisbudjetti 31 250 €, josta 80 % AVI-rahoitusta. Omarahoitusosuus 6 250 €.
- **Mahdollisuuksia mukanaoloon mukuloille! Länän olevaa nuorisotyötä tyrnäväläisessä kouluympäristössä -hanke.** (1.1.2023-31.12.2024)
Hankkeen tavoitteena on lisätä yhteisöllisyyttä, vähentää yksinäisyyden kokemuksia sekä lisäämään osallisuutta niin Kuulammen yläkoululaisten kuin paikkakunnalle saapuneiden ukrainalaisnuortenkin keskuudessa. Kokonaisbudjetti 37 778 €, josta 90 % AVI-rahoitusta. Omarahoitusosuus 3 778 €.
- **Perhelukemisen hanke** (19.01.2022–31.6.2024)

Kuulammen koulun hallinnoima hanke. Opetushallitus myöntänyt avustusta hankkeelle 80 000 €. Hankkeelle hyväksytyt kokonaisnettomenot ovat yhteensä 84 212 €. Kirjastonhoitaja tekee osa-aikaisesti töitä hankkeelle, koordinoi hanketta. Lisäksi kirjastohenkilökunta tekee yhteistyötä hankkeen osalta.

- **Kulttuurineuvontaa kirjastoista -hanke** (1.4.2023–31.12.2024).
Kalajoen kaupunki hallinnoi. Kokonaisbudjetti 50 000 €, josta 80 % AVI-rahoitus. Mukana viisi kuntaa. Kirjastohenkilökunta tekee töitä hankkeelle; palkkoja omarahoitusosuuteen. Omarahoitusosuus 2 000 €/kirjasto.
- **Lakeuden alueen matalan kynnyksen palvelupiste -hanke** (1.1.2024–31.12.2026).
Kempeleen kunta hallinnoi. Nettokustannusarvio yhteensä 512 988, josta ESR-rahoitusta 80 %. Omarahoitus 102 597 €, josta Tyrnävän kunnan osuus noin 8 550 €, joka jakautuu kolmelle vuodelle. Omarahoitusosuus katetaan työllisyyspalveluista ja nuorisotoimesta.
- **Kulttuurikenttä, yhteistyötä ja vaikuttavuutta kulttuuripalveluihin -hanke**,
Pohjois-Pohjanmaan liitto hallinnoi. Toiminta-aika 2022–2023, mutta jatkoa haettu keväeseen 2024. Eloa ja iloa kuntiin taidepiloteista yksi (Marrastulet) kohdistuu Lakeuden alueelle.
- **Tuu mukaan! - Harrastamisen Suomen malli Tyrnävällä 2023–2024** (1.8.2023–23.6.2024).
Kokonaisbudjetti 74 667 €, josta 75 % AVI-rahoitus. Omarahoitusosuus 18 667 €, omarahoitusosuuden sisältäessä myös kuntatyöntekijöiden palkka-, palkkio- ja matkakustannuksia.

Kirjasto

Kirjasto on kuntalaisten yhteinen kulttuuri- ja tietopalvelukeskus, jonka monipuoliset ja ajanmukaiset kokoelmat, tilat ja välineet tarjoavat asiakkaille luotettavan väylän tietoon ja kulttuuriin sisältöihin. Kirjastonhoitaja koordinoi Lukeva kunta -ohjelmaa, jossa innostetaan eri-ikäisiä kuntalaisia lukemaan ja kehittämään monilukutaitoaan. Kirjastonhoitaja koordinoi myös Perhelukemisen hanketta 30.6.2024 asti 20 % työajalla, vaikka Kuulammen koulu hallinnoi hanketta. Tärkeänä osa-alueena on lasten ja nuorten kirjastotyö, jolla edistetään nuorten kuntalaisten monilukutaitoa ja lukuinnostusta sekä yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja koulujen kanssa. Kirjastopolku-kirjastokasvatussuunnitelmaa ja Tyrnävän kulttuuripolku –kulttuurikasvatussuunnitelmia toteutetaan soveltuvin osin, määrärahojen puitteissa.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2024
Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Kirjastoa kehitetään joustavaksi ja moderniksi monipalvelukeskukseksi	Ajantasaiset tilat, kokoelmat ja välineet sekä osaava ja innostunut henkilökunta. Mahdollinen liittymisen koko Suomen kuntien yhteiseen ekirjastoon. Hublet-ratkaisun käyttöönotto.	Kirjastokäynnit, lainausmäärät, ryhmäkäyntien määrä, palaute ja kyselyvastaukset. E-aineistojen käyttömäärät. Hublettien käyttäjät.	Käytössä Hublet-ratkaisu, joka mahdollistaa kaikille yhtäläisen ja helpon pääsyn digitaaliseen sisältöön.
	Eri asiakasryhmien tarpeisiin pyritään vastaamaan palvelujen sisältöjä ja saavutettavuutta kehittämällä, mm. Lukeva kunta -ohjelma sekä Kipinää kirjastosta -hanke.	Syrjäytymisen ehkäiseminen ja osallisuuden edistäminen. Erityisryhmien kirjastopalvelujen kehittäminen. Aktiivinen kouluyhteistyö Kirjastopolkua hyödyntäen. Satutuokiot varhaiskasvatuksen yksiköissä. Lukeva kunta -kokoukset eri alojen kumppaneiden kanssa. OUTI-kirjastojen välinen yhteistyö. Yhteistyö yli kunnan	Satutunnit ja kirjavinkkaukset sekä tapahtumat, niiden määrä ja osallistujat	Erityisryhmien kirjastonkäytön palvelumalli käytössä. Tunne omasta osallisuudesta ja osaamisesta vahvistuu osallistujilla. Lukutaidon kehittyminen. Lukeva kunta -tapahtumat ja toimenpiteet näkyviksi. Hakeutuvia ja jalkautuvia palveluita tarjottu 5–10 kertaa.

		hallintorajojen ja 3.sektorin kanssa. Hakeutuvien ja jalkautuvien kirjastopalveluiden kehittäminen.		
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Väestön poikkeuksellinen ikärakenne huomioidaan palveluissa ja niistä viestimisessä Yhteistyö OUTI-kirjastojen kanssa	Kuullaan ja kuunnellaan sekä keskustellaan eri sidosryhmien kanssa eri ympäristöissä. Hyvien käytänteiden jakaminen ja käyttöönotto.	Palaute Osallistujamäärät tapahtumissa ja seuraajat somessa Uusien käytäntöjen käyttöönotto	Uuden oppiminen niin työntekijöillä kuin asiakkailla
Pidämme huolta yhteisestä ympäristöstä erityispiirteitä arvostaan	Meijerialueen kehittäminen monipuoliseen käyttöön Ylpeys elävästä, vanhasta teollisuusympäristöstä	Alueen, sen monipuolisten tilojen, mahdollisuuksien ja historian näkyväksi tekeminen Tuotteistaminen ja markkinointi	Medianäkyvyys Tunnettuus Vierailujen ja tilaisuuksien määrä Palvelujen paketointi	Kuntalaiset tunnistavat alueen mahdollisuudet Meijerialueella järjestetään erilaisia koulutuksia, tapahtumia ja perhejuhlia

Kulttuuri

Kulttuuripalveluita tuotetaan yhteistyössä kuntaorganisaation ja KuVa-palveluiden eri toimien, kulttuuritoimikunnan, 3.sektorin ja muiden aktiivisten toimijoiden kanssa yhteistyössä. Kuntalaiset saavat kokea ammatillisuutta sekä päästä itse suunnittelemaan ja tekemään kulttuuria kaikille. Kulttuuritoimissa työskentelee osa-aikaisesti kulttuuriohjaaja. Kulttuuriohjaaja toimii kulttuuritoimikunnan sihteerinä. Kulttuuritoimikunnan kokouksia järjestetään 4 kpl/vuosi. Tyrnävän kulttuuripolku –kulttuurikasvatussuunnitelmaa toteutetaan soveltuvin osin, määrärahojen puitteissa.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2024
Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Monipuolinen ja helpposti saavutettava, mutta sopivasti haastava kulttuuritarjonta Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihyvinvoinnin verkostotyöhön osallistuminen muun muassa Kulttuurikennohankkeen kautta.	Kulttuurikasvatussuunnitelman jalkautus. Ammattitaiteilijoiden näyttelyt ja vierailut. Yhteistyö mm. taiteilijaseurojen kanssa. Mahdollisuudet itseilmaisuuksiin ja taideharjoitukseen yhteistyön kautta.	Kulttuurikasvatussuunnitelma peittävyys Näyttelyiden määrä, laatu ja kävijät Kansalaisopiston, musiikkiopiston ja taiteen perusopetuksen sekä 3.sektorin toimintaan osallistuvat	KuKa-suunnitelmaan sitoutuneita henkilöitä jokaiselta koululta ja varhaiskasvatuksen yksiköistä. Erilaisia näyttelyitä; 10–12 kpl
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Koko kunnan tapahtumia kuten Taiteiden yö. Osallistava suunnittelu.	Säännölliset suunnittelukokoukset ja menestyksellisesti toteutetut tapahtumat	Onnistuneet tapahtumat, vaikuttamisen mahdollisuuden ja sitoutumisen tunne. Palaute ja osallistujamäärät.	Taiteiden yö ja Joulunavaus yhteistyössä. Tapahtumien järjestämisen roolit selkiytyvät.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelut edistävät kuntalaisten hyvinvointia tarjoamalla monipuolisesti liikuntapalveluita eri ikäryhmille. Liikuntapalveluita toteutetaan yhteistyössä kunnan eri osastojen, kolmannen sektorin toimijoiden sekä yritysten kanssa resurssien puitteissa. Tavoitteena on tukea liikunnan harrastamista luomalla sekä matalan kynnyksen liikuntapalveluita että urheilutoimintaa. Liikuntapalveluissa työskentelee liikuntakoordinaattori. Liikuntatoimi vastaa liikuntatilojen vuorojen jakamisesta.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2024
Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Liikuntatilat aktiivisesti käytössä	Liikuntatilojen ylläpito/kehittäminen ja niiden käyttömahdollisuuksista tiedottaminen. Sähköisten palveluiden ja niiden markkinoinnin kehittäminen.	Kunnan liikuntatilojen käyttöaste.	Sähköisen järjestelmän käyttö lisääntynyt 10–15 %.
	Osallistuminen oman asuinalueen kehittämiseen	Uusien ja olemassa olevien liikuntapaikkojen kehittäminen.	Liikuntapaikkojen käyttö ja saatu Käyttäjäpalaute.	Liikuntapaikat aktiivisessa käytössä. Roustinrannan ulkokuntosali aktiivisessa käytössä kesällä 2024.
	Palveluiden saatavuus eri käyttäjäryhmille	Liikunnanohjauksen ja -neuvonnan järjestäminen. Alle 18-vuotiaille kohdennetun liikuntatarjonnan kehittäminen suhteessa tilaohjelmaan.	Liikuntaryhmät Osallistujat /kävijämäärät	Uusia asiakkuuksia/ 10 kuntalaista. Avoimet ryhmät (1–3) nuorille yhteistyössä sidosryhmien kanssa.
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Yhteistyö muiden kunnan osastojen, järjestöjen ja kuntalaisten kanssa sekä seudullinen yhteistyö ja vuoropuhelu.	Yhteistyö sidosryhmien ja kuntalaisten kanssa. Tiedotetaan ajankohtaisista tapahtumista ja liikuntamahdollisuuksista. Erialaisten tapahtumien järjestäminen. Liikkuva kunta -ohjelma.	Tapahtumien, palaverien, koulutusten ja yhteisöiltojen osallistujamäärä	Verkkosivut ajantasaisiksi ja kuntalaisia palveleviksi. Liikuntatarjonta koottu yhteen ja siitä viestitään ajantasaisesti eri alustoilla. Avoimia hyvinvointitapahtumia 1–3 kappaletta.

Nuorisotoimi

Nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa. Nuorisotyön tarkoituksena on nuorten sosiaalinen vahvistaminen, nuorten kasvun ja itsenäistymisen tukeminen sekä yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja oikeuksien toteutuminen.

Nuorisotyön toimintamuotoja ovat jalkautuva nuorisotyö, nuorisotilatoiminta, digitaalinen nuorisotyö, koulunuorisotyö, nuorten vaikuttamistyön tukeminen, yhteistyö muiden toimijoiden kanssa sekä retket ja muut tapahtumat.

Nuorisotoimessa työskentelee vastaava nuoriso-ohjaaja sekä kaksi nuoriso-ohjaajaa. Toisen nuoriso-ohjaajan tehtävään sisällytetään Harrastamisen Suomen mallin koordinaatitoteuttävä (20 % työajalla). Koulunuorisotyöntekijä työskentelee kesäkuun 2024 loppuun saakka.

Vastaava nuoriso-ohjaaja toimii nuorisovaltuuston ohjaajana, ja hänen sijaisenaan toimivat nuoriso-ohjaajat. Nuorisovaltuuston kokouksia järjestetään noin 6 kappaletta/vuosi.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2024
Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Nuorten kohtaaminen erilaisissa ympäristöissä, matalalla kynnyksellä. Jalkautuva ja digitaalinen nuorisotyö. Nuorten osallisuuden huomioiminen.	Aktiivinen viestintä nuorten palveluista ja tapahtumista. Teemailtojen järjestäminen. Jalkautuminen nuorten ympäristöihin	Kohtaamisten tilastointi, nuorisotilastointin kävijätilasto sekä kunnallisen nuorisotyön dokumentaatio alusta nuDo.	Nuorten palvelut tunnetaan hyvin. Kävijämäärät ja tavoitettujen nuorten määrät kasvaneet. Nuorten tarpeiden huomioiminen ja niihin vastaaminen
Olemme kaikilla kylillä lähellä ja saavutettavissa	Osallistuminen oman asuinalueen kehittämiseen	Nuorisovaltuuston kokoukset noin kahden kuukauden välein. Yleiskokouksen järjestäminen. Nuorisovaltuuston uuden toimintakauden starttaaminen.	Kokouksien määrä, osallistujat, tulokset ja toimenpiteet, kyselyt	Nuorisovaltuuston aloitteet 1–2 kpl, lausuntopyynnöt 1–2 kpl. Edustus eri työryhmissä, 1–5 kpl. NuVa mukana kunnan tapahtumissa.
	Palveluiden saatavuus eri ikäryhmille	Tuu mukaan! -Harrastamisen Suomen malli Tyrnävällä -hankkeen toteutus KuVa-palveluiden yhteistyönä sekä tunnettuuden lisääminen. Mahdollinen muutos nuorisolakiin vakiinnuttaisi HSM-toiminnan kunnan toiminnaksi. Liikkuva kunta -ohjelma	Kerhoryhmien määrä Osallistujien määrä Harrastavien lasten ja nuorten määrä (kysely hankkeen lopussa vs. alkukysely). Liikkuvien lasten ja nuorten määrä	Yhä useampi tyrnäväläinen lapsi tai nuori on löytänyt mielekkään harrastuksen itselleen (tavoite 20 uutta harrastavaa lasta/nuorta) Kunnan ja 3. sektorin toteuttamat salivuorot/liikuntaryhmät ovat lisääntyneet.
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Yhteistyö muiden kunnan osastojen, järjestöjen ja kuntalaisten kanssa. Seudullinen yhteistyö. Nuorisotyön kehittäminen.	Pidetään sidosryhmien ja kuntalaisten kanssa riittävästi yhteyttä ja osallistetaan heitä nuorisotyön kehittämiseen. Tehostetun nuorisotyön toimintamalli ja suunnitelma. Kouluyhteistyö; hankkeet, tapahtumat ja jalkautuminen.	Yhteistyössä järjestettyjen tapahtumien määrä ja uusien toimintamallien määrä/laatu. Yhteistyötapaamisten määrä. Nuorten avoimuus ja luottamus. Kyselyt ja niiden tuloksien huomiointi kehitystyössä ja uusien toimintamallien suunnittelussa.	Yhdessä järjestetyt tapahtumat, 1–3 kpl, osaston kesken. Yhteistyötapahtumat 3. sektorin kanssa, 1–5 kpl. Nuorisotyön kehittämisprosessi näkyväksi ja osallistavaksi. Tilaisuudet ja kysely 1–2 kpl.
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Huolehtia fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnista	Kannustaminen terveellisiin elämäntapoihin. Psyykkisen hyvinvoinnin tukeminen. Eri harrastusmahdollisuuksista viestiminen	Kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin koheneminen: palaute ja kyselyvastaukset	Terveelliset tarjottavat nuorisotoimen tapahtumissa. Nuorten liikunta- ja kulttuurikasvatus nuorisotoimen tapahtumissa ja toiminnassa.

		ja niihin kannustaminen. Harrastus- ja lajikokeilut osana nuorisotoimen toimintaa. Tarvittaessa ohjaus muihin palveluihin.		Kiinnitetään huomiota nuorten psyykkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin.
	Talousarvion pitävyys	Talousarvion ja toimintasuunnitelman mukainen toiminta	Osavuosisiraportit ja toteutumisen seuranta kuukausittain	Tarkka seuranta ja budjetissa pysyminen

Etsivä nuorisotyö

Nuorisolain mukaan etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2024
Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Tavoittaa palvelujen ulkopuolella olevat alle 29-vuotiaat nuoret. Saattaminen toisen asteen koulutukseen, nuorten aikuisten kuntouttavaan työtoimintaan, TUVA koulutukseen, työllistämistoimenpiteisiin sekä avoimille työmarkkinoille. Vapaa-ajan toiminnoissa tukeminen.	Yhteydenotot nuoriin, tapaamiset ja menetelmällinen työskentely, läsnäolo tapahtumissa. Matalan kynnyksen toiminnan ylläpitäminen ja juurruttaminen osaksi etsivää nuorisotyötä. Yhteistyö muiden kuntatoimijoiden ja sidosryhmien kanssa	Sovari-mittari Some-aktiivisuus PAR tilastot Yhteydenotot etsivään nuorisotyöhön.	Tavoitetaan palvelujen ulkopuolella olevia nuoria 30–35 henkilöä
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Yhteistyön kehittämisen kunnan eri toimijoiden kanssa. Yhteistyö hyvinvointialueen ja työllisyyspalveluiden kanssa. Viestinnän kehittämisen.	Osastopalaverit, verkostopalaverit, tapahtumiin sekä niiden suunnitteluun osallistuminen. Nuorten saattaminen avoimiin työpaikkoihin, työkokeilut ja palkkatukityöhön ohjaus. Tarkoituksen mukainen, tavoitteellinen, kaikkia osapuolia kunnioittava sekä avoin vuoropuhelu nuorisotyön eri muodoissa.	Alle 29-vuotiaiden työttömyystilastot Koulutuspaikan saaneet Some-aktiivisuus Yhteydenottojen määrä	Nuorten työttömyys laskee Kohderyhmän tavoittaminen sosiaalisessa mediassa Etsivän nuorisotyön näkyväksi tekeminen muille sidosryhmille: lisätä asiakkaiden ohjautumista etsivään nuorisotyöhön Hyvinvointialueen ja kunnan rajapinta työskentelyn vahvistaminen

6 TEKNINEN OSASTO

Yleiskuvaus

Tekninen osasto vastaa kiinteistöjen rakennuttamisesta ja ylläpidosta, katujen, liikunta-alueiden, puistojen- ja yleisten alueiden rakennuttamisesta ja kunnossapidosta, rakentamisen ohjauksesta, rakennusvalvonnasta sekä ateria- ja puhtauspalveluista.

Tavoite 2024

Seudun ja lähikuntien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä.

Tie- ja katuverkko ovat toimivat ja turvalliset, viheralueet ja puistot ovat viihtyisiä.

Kunnan kiinteistökannan tehokas hallinta ja käyttö. Ateria- ja puhtauspalvelut tuottavat kunnan palvelutuotantoon liittyviä palveluita laadukkaasti ja kustannustehokkaasti.

Toimintasuunnitelma 2024

Tekninen osasto pyrkii vastaamaan kiristyneen kuntatalouden haasteisiin. Tulemme tarkastelemaan kullakin tulosalueella tehtävien eri toteuttamisvaihtoehtoja sekä mahdollisia säästöjä.

Rakennusvalvonnassa on menossa paperisen rakennusvalvonnan asiakirjojen digitointi sähköiseen muotoon. Tavoitteena on saada kaikki asiakirjat turvalliseen pysyvään säilytykseen sähköisenä. Tonttimyyntiä pyrimme tehostamaan mm. osallistamalla Rakentajamessuille.

Liikenneväylät ja yleiset alueet sitovuustasolla jatketaan vastuualueelle kuuluvien kunnan hallinnoiman infran ja yleisten alueiden ylläpitoa sekä yksityisteiden kunnossapito- ja perusparannusavustusten käsittelyä. Murron uuden kaava-alueen rakentamista jatketaan ja Haurukylän teollisuusalueen kunnallistekniikan rakentaminen käynnistetään.

Kiinteistöt tulosalueella keskitytään kiinteistökohtaisiin huolto-ohjelmiin, ohjelmoituun kiinteistöjen tarkastuksiin sekä kunnossapito- ja pitkäntähtäimen suunnitelmien (PTS) laatimiseen. Kulttuuri- ja vapaa-aikapuolen kanssa jatketaan tilojen sähköistä varaus- ja hallinnointipalvelua. Sähköisillä varaus- ja hallinnointipalveluilla tehostetaan ja parannetaan iltakäytön sekä lyhytaikaisen tilakäytön hallinnointia.

Ateriapalvelujen tehtävänä on kodin ja koulun ohella antaa lapsille ja nuorille mahdollisuus kokeilla, maistaa ja tutustua erilaisiin ruokiin ja raaka-aineisiin. Ruokalistasuunnittelussa huomioidaan voimassa olevat ravitsemussuosittukset ikäryhmittäin. Mahdollisuuksien mukaan järjestetään teemapäiviä ja huomioidaan juhlapäivät. Lähiruokatuotteita tarjotaan päivittäin.

Puhtauspalvelut huolehtivat kunnan kiinteistöjen, koulujen, päiväkotien, virastojen ja liikuntapaikkojen ylläpito- ja perussiivouksesta mitoituksen mukaisesti, kustannustehokkaasti, ja asiakkaan tarpeet huomioiden. Puhdistettavaa pinta-alaa on n. 25 000 m².

Riittävän puhtaustason ylläpitäminen pitää pintamateriaalit kunnossa, parantaa sisäilman laatua ja auttaa pidentämään kiinteistöjen elinkaarta. Hyödynnämme nykyaikaisia välineitä -ja menetelmiä, panostamme myös ympäristöystävällisyyteen ja pyrimme vähentämään veden määrää puhdistustyössä.

Koko osaston toimintaa arvioidaan osaston osastopalavereissa.

Yhteenveto osaston talousarviosta 2024 luvut

Tekninen osasto	Menot €	Tulot €	Nettomenot €
Yhteensä	-4 723 299	4 701 377	-21 652
Hallinto	-233 646	0	-233 646
Rakennusvalvonta	-101 410	50 000	-51 410
Liikenneväylät ja yleiset alueet	-744 656	474 800	-269 856
Kiinteistöt	-2 064 839	2 491 314	426 475
Ateria- ja puhtauspalvelut	-1 578 747	1 685 533	106 786

	Budjetti 2022	TP 2022	Budjetti 2023	Budjetti 2024	Muutos €	Muutos %
Hallinto	164 474	161 891	208 564	233 646	25 082	12,0
Rakennusvalvonta	97 569	80 095	97 032	101 410	4 378	4,5
Liikenneväylät ja yleiset alueet	827 605	895 021	999 194	744 656	-254 538	-25,5
Kiinteistöt	2 219 920	2 501 515	2 299 217	2 064 839	-234 378	-10,2
Ateria- ja puhtauspalvelut	1 795 055	1 691 375	1 589 538	1 578 747	-10 791	-0,7
Tekninen osasto yht.	5 095 296	5 335 897	5 193 546	4 723 299	-470 247	-9,1

Henkilöstö

- Tekninen johtaja
- Osaston yhteinen palvelusihteeri 2
- Koko teknisen osaston henkilöstömäärä 43 henkilöä

6.1 Rakennusvalvonta

Palvelun yleistavoite

Rakentamisen ohjaus- ja neuvonta
Rakentamiseen liittyvien lupien käsittely

Rakennusvalvontaviranomaisen työmaavalvonta

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Rakennusvalvonta valvoo kaavojen noudattamista, huolehtii rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelemisestä sekä osaltaan valvoo rakennusten ja rakennetun ympäristön kunnossapitoa ja hoitoa siten kuin siitä laissa säädetään.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2024
Kasvamme parhaaksi kuntatyönantajaksi	Ammattitaitoinen henkilöstö, jonka osaaminen on hyvä	Ajankohtaisiin koulutuksiin osallistuminen Rakentamista ohjaavan lainsäädännön uudistusten omaksuminen	Koulutuksissa käyminen Ohjeiden laatiminen osaksi rakennusvalvonnan työtä	Koulutuspäiviä 5–10 krt/vuosi
Olemme kaikilla kylillä lähellä ja saavutettavissa	Rakennus- ym. lupien sekä yhteydenotto- pyyntöjen nopea käsittely vähintään määritellyissä tavoiteajoissa	Asiakaskäyntien tehostaminen Rakennuslupien käsittelyaika 1 kk Poikkeamis- ja suunnittelutarve-hakemusten valmistelu 3 kk	Käsittelyaikojen seuranta	Rakennuslupahakemuksien käsittelyaika lyhenee, kun hakijalle toimitetaan etukäteen hakemuksen vaadittava sisältö
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Kaikki rakentamiseen liittyvät luvat haetaan sähköisesti Asiakkaiden yhteydenotto-pyyntöihin reagoidaan mahdollisimman nopeasti ja asiakasta tuetaan luvan hakemisessa Rakennusvalvontojen ja mittaus-toimen	Tiedotetaan ja ohjataan käyttämään Lupapistepalvelua Lisätään yhteistyötä naapurikuntien kanssa	Lupapiste -palvelun käyttäjien asiakaspalaute Rakennushankkeeseen ryhtyvien kokemukset Mittaustoimen suoritteet sekä ohjaaminen ja neuvonta yli kuntarajojen.	Kaikki rakennuslupa-, poikkeamis- ja suunnittelutarvehakemukset tehdään sähköisesti Lupapiste -palvelun kautta

	yhteistyön kehittäminen ja jatkaminen naapurikuntien kanssa			
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Toiminta on talousarvion ja toimintasuunnitelman mukaista	Talouden ja toiminnan toteutumista seurataan kuukausittain Tehostetaan tontti-markkinointia sekä uusiutuvan energian hankkeiden suunnittelua	Viikko- ja osavuosi-raportit Tonttien vuokra- / myyntisopimukset	Talousarviossa pysyminen

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2024

Rakennusjärjestyksen päivystarpeiden sekä lakiuudistusten vienti rakennusjärjestykseen.

Henkilöstö

- Rakennustarkastaja

Tonttien hinnat vuonna 2024

Omakotitalot (AO)	
• Kirkonkylä	12,00 euroa/m ²
• Hirvelä, Puujaakola, Eskolanpelto	12,00 euroa/m ²
• Murto	12,00 euroa/m ²
• Temmes	4,00 euroa/m ²
• Palkki	12,00 euroa/m ²
Yhdistelmä omakotitalo-/ teollisuustontti (AOT) 6,00 euroa/m ²	
• Asuinpientalot (AP ja AP-1)	15,00 euroa/m ²
• Kerros- ja rivitalot (AR)	15,00 euroa/m ²
• Asuinpientalot (APE)	
Alue mahdollistaa eläintenpitoa	10,00 euroa/m ²
• Liike- ja toimistorakennukset sekä liike- ja yleisten rakennusten korttelialueet (K, KL, KLY) 15,00 euroa /m ²	
• Toimitilarakennukset (KTY)	6,00 euroa/m ²
• Teollisuustontit (T)	2,00 euroa/ m ²
• Yleisten rakennusten korttelialue (Y)	6,00 euroa/m ²
• Palvelurakennusten korttelit (P, PL) ja ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomien teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueet (TVY, TY) 4,00 euroa/m ²	
• Lohkomiskustannus 1 220 euroa / tontti. Lohkomiskustannuksista vastaa ostaja / vuokraaja	

Kaikki tontit ovat mahdollista ostaa tai vuokrata. Vuosivuokra on kahdeksan (8) prosenttia kauppahinnasta. Jos tontti lunastetaan viiden (5) vuoden kuluessa vuokrasopimuksen allekirjoittamisesta, hyvitetään lunastushinnassa siihen mennessä maksetut vuokrat.

Tontin varausmaksu on 500,00 euroa / tontti. Varaus on voimassa yhden (1) vuoden ja rakentaminen tulee aloittaa kolmen (3) vuoden kuluessa kauppakirjan / vuokrasopimuksen allekirjoittamisesta. Varausmaksu hyvitetään kauppahinnassa kaupan tai vuokrasopimuksen toteuduttua.

6.2 Liikenneväylät ja yleiset alueet

Palvelun yleistavoite

Tulosalueen tavoitteena on kaavateiden, liikunta-alueiden ja yleisten alueiden rakentaminen ja kunnossapito siten, että saavutetaan laadukas ympäristö ja asuinalueet

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Kaava-alueiden katujen kesä- ja talvikunnossapito, katuvalaistuksen kunnossapito

Yksityisteiden tienhoidon avustus

Puistojen, yleisten alueiden (ml vesialueet) ja leikkipaikkojen ylläpito ja kunnostaminen

Jää-, latu- ja liikunta-alueiden kunnossapito

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2024
Luomme mahdollisuudet elinikäiselle oppimiselle	Ammattitaitoinen henkilöstö, jonka osaaminen on hyvä	Pätevyysrekisterin laatiminen ja ylläpito	Ajan tasalla olevat työturvallisuus-todistukset	1 koulutuspäivä /hlö/v
Pidämme huolta yhteisestä ympäristöstä erityispiirteitä arvostuen	Laadukas ympäristö ja viihtyisät asuinalueet	Asemakaava-alueiden katuverkon rakentaminen ja ylläpito	Korjatut kadut	Korjataan vähintään 1 kpl asemakaava-alueen katuja
	Hoidetut viheralueet	Puistojen niitot/ruohonleikkaus, istutusten hoito, maisemanhoito	Jatketaan aikaisemmin toteutettua suunnitelmallista maisemanhoitoa	Maisemanhoitosuunnitelma tehty toimenpide-esityksineen ja toimenpiteineen
	Leikkipaikkojen rakentaminen ja ylläpito	Rakennetaan vuosittain uusi leikkipaikka tai kunnostetaan nykyinen leikkipaikka	Rakennettu/ kunnostettu leikkipaikka	Leikkipaikan kunnostaminen
	Katu ympäristön hoito	Katualueiden raivaukset ja kuivatuksen parantaminen suunnitelmallisesti	Laaditaan suunnitelmat raivauksille ja ojituksille	Katualueiden (1/3) raivaus ja ojitus tehty suunnitelmallisesti
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Toiminta on talousarvion ja toimintasuunnitelman mukaista	Taloutta ja toiminnan toteutumista seurataan kuukausittain, sääsin tiedottaminen	Osavuosisiraportit	Talousarvion toteutuminen
	Energiatehokkuus	Katu- ja aluevalaistukset LED-valaistukseksi	LED-valaistuksen osuuden kasvattaminen	LED-valaistuksen määrä kasvaa 50 %
	Päivitetyn metsänhoitosuunnitelman toteuttaminen ja ympäristön pitäminen siistinä ja houkuttelevana	Toimintojen arviointi, omana työnä vai ostopalveluna, markkinakartoitus	Enemmän aikaansaannosta samalla taloudellisella panoksella	
		Kunnan metsiä ja taajamametsiä hoidetaan päivitetyn metsänhoitosuunnitelman mukaisesti. Ympäristö hoidetaan suunnitelmallisesti	Saadut myyntituotot	Myyntituotot vähintään talousarvion mukaiset
			Kuntalaisten tyytyväisyys ympäristönhoitoon	Ympäristömme tila on hyvä ja hoidettu

Henkilöstö

- Yhdyskuntatekniikan päällikkö 40 %
- Työnjohtaja 50 %
- Puistotyönjohtaja
- Puistotyöntekijä 40 %

- Liikuntapaikkahoitajat 2
- Määräaikainen puutarhuri

6.3 Kiinteistöt

Palvelun yleistavoite

Taata käyttäjille terveelliset ja turvalliset tilat panostamalla suunnitelmalliseen kiinteistöjen kunnossapitoon sekä kehittämiseen.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Tulosalueen vastuualueina ovat pienten investointikohteiden suunnittelu- ja rakennuttamistehtävät, kunnan omistamien kiinteistöjen peruskorjaussuunnittelu ja rakennuttaminen sekä kunnan omistuksessa olevien rakennusten kiinteistöhoito, kunnossapito ja vuokraus.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2024
Kasvamme parhaaksi kuntatyönantajaksi	Ammattitaitoinen henkilöstö, jonka osaaminen on hyvä	Henkilöstön koulutus- suunnitelman laatiminen Pätevyydet BEM	Ajan tasalla olevat työturvallisuus- ja muut tarvittavat pätevyudet Koulutusten määrä	Pätevyysrekisteri luotu Voimassa koko kiinteistöhenkilöstöllä 3 koulutuspäivä/hlö/v
Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Yhteistyö muiden osastojen ja asiakkaiden kesken Kiinteistöhoitajien tehtävien kirkastaminen / kuvaaminen Vikailmoitukset/palvelupyynnöt sähköisesti	Kiinteistökierrokset yhdessä kiinteistönkäyttäjien kanssa Kiinteistöhoitajien vastuukiinteistöjen suunnitelmallinen ja dokumentoitu "valvonta" (BEM) Ohjaus/opastus sähköisten menetelmien käyttöön, ohjeet tilojen ilmoitustauluille	Kiinteistökierrosten kattavuus Sähköisten palvelupyyntöjen määrä (vs. 2022)	Kiinteistökierron tehty kaikissa kohteissa Kattava dokumentointi on käytössä kaikissa kohteissa tallennettuna BEM:iin Palvelupyynnöt 100 % sähköisesti Kiinteistöhoitajien tehtävät kirkastettu ja toiminta sen mukaista
Huolehdimme hyvinvoinnista ja yhteisistä varoista	Toiminta on talousarvion ja toimintasuunnitelman mukaista Kiinteistöjen kokonaisvaltainen käyttösuunnitelma Dokumentoitu energian kulutuksen seuranta Energian kulutuksen hillitseminen	Talouden ja toiminnan toteutumista seurataan kuukausittain (viestintä) Jatketaan kiinteistökohtaisten huolto-ohjelmien, sekä kunnossapito- ja pitkäntähtäimien suunnitelmien laatimista Kiinteistöjen toiminnan mukainen energiankulutuksen hallinta Jatketaan v. 2020 aloitettua 50–50 energiansäästökampanjaa kouluista	Osavuosisiraportit Kiinteistöjen kehittämissuunnitelma Toimintakohtaisen energiankulutuksen vertailu aikaisempien vuosien kulutuksiin HINKU-toimenpiteet	Talousarviossa pysyminen Kehittämissuunnitelman mukaiset toimenpiteet etenevät. Toimialakohtaiset (siv, hall) tarveselvitykset laadittu Veden ja energiankulutuksen pienentäminen

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2024

Kiinteistöt tulosalueella pääpaino kohdistetaan kiinteistöjen kokonaisvaltaiseen hallintaan. Suuren huomion vie kiinteistöjen sisäilma-asiat. Kunnan kotisivulle on lisätty linkki sähköisten palvelupyyntöjen/vikailmoitusten antamiseksi. Kiinteistöille jatketaan v. 2020 aloitettua vaiheittaista kiinteistökohtaisten huolto-ohjelmien sekä kunnossapito- ja pitkäntähtäimen suunnitelmien laatimista.

Jatketaan v. 2020 aloitettua energiansäästökampanjaa 50/50 kouluissa ja päiväkodeissa. Kampanjassa energiassa säästetystä summasta puolet ohjautuu kunnalle ja puolet kouluille/päiväkodille.

Selvitetään kunnalle tarpeettomat kiinteistöt ja tehdään suunnitelma niistä luopumiseksi. Kiinteistöjen energiatehokkuutta parannetaan mm. valaistusten osalta.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue vuokraa osan kunnan tiloista 1.1.2023 alkaen.

Henkilöstö

- Yhdyskuntatekniikan päällikkö 60 %
- Työnjohtaja 50 %
- Kiinteistöhoitajat 3
- Kiinteistöhoitaja 60 %
- Seka- ja apu miehet 1
- Kirvesmies 1

6.4 Ateria- ja puhtauspalvelut

Palvelun yleistavoite

Tuottaa laadukkaita ja kustannustehokkaita ruoka- ja siivouspalveluita vauvasta vaariin.

Kuvaus palveluista ja tarkoituksesta

Ateria- ja puhtauspalveluiden tavoitteena on tuottaa laadukkaita tukipalveluja kouluille ja päiväkodeille. Elintarvikehankinnoissa ja ruokalistasuunnittelussa huomioidaan lähialueen tuottajien raaka-aineet ja sesonkiloontoisuus. Ruokalistat laaditaan seudullisesti yhteistyössä valtion ravitsemusneuvottelukunnan suositusten mukaisesti. Ateriapalvelujen tavoitteena on lähiruuan ja kasvisruuan suosiminen. Siivouspalvelusopimukset laaditaan asiakkaan tarpeiden mukaisesti kustannustehokkaasti ja laadukkaasti. Puhtauspalveluiden tuottamisessa kiinnitetään huomiota aineiden ja tarvikkeiden ympäristöä säästävään käyttöön.

Strategiset valinnat	Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Tavoitetaso 12/2024
Kasvamme parhaaksi kuntatyönantajaksi	Ammattitaitoinen henkilöstö, jonka osaaminen on hyvä	Koulutukset	1–2 krt/ vuosi	Henkilöstö osaa kehittää omaa työtään
	Työntekijän tukeminen työssä ja vapaa-ajalla parantaa työssä jaksamista	E-passi, virkistyspäivä, työnkierto	Työntekijän työssä jaksaminen paranee, kuormitus vähenee	Osaava ja ammattitaitoinen henkilöstö
		Työnohjaus Taukoliikunta		Sairauspoissaolojen vähentäminen
		Avoin ja vuorovaikutuksellinen työyhteisö, säännölliset palaverit	Henkilöstöpalaverit, puhtauspalvelut joka kk / ateriapalvelut 6 kertaa / vuosi	Viestintä tavoittaa työntekijät
		Työohjeet ja mitoitukset ajantasaiset	Toimipistekohtaiset 5min päiväkatsaukset	Ajantasaiset mitoitukset kouluissa ja päiväkodeissa

Mahdollistamme avoimen ja osallistuvan vuorovaikutuksen	Palvelun laadun kehittäminen	Asiakastyytyväisyyskyselyt Yhteistyöpalaverit: Sivistysosaston ja varhaiskasvatuksen kanssa Tuotannonohjausjärjestelmien hyödyntäminen	Asiakaspalautteet Ruokala-toimikunta / Ruoka-agentti (Kuulampi) Tuotannon-ohjausjärjestelmien tehokas käyttäminen	Tyytyväiset asiakkaat Asiakkaiden osallistaminen Tuotannon-ohjausjärjestelmän aktiivinen käyttö
Pidämme huolta yhteisestä ympäristöstä erityispiirteitä arvostaen	Toiminta on talousarvion ja toimintasuunnitelman mukaista	Talouden ja toiminnan toteutumista seurataan kuukausittain	Osavuosi- ja kuukausiraportit	Talousarviossa pysyminen
Edistämme yrittäjyyttä ja lähiruokaa	Lähiiruokaa tarjotaan vähintään yhdellä aterialla Kasvisruoka-päivä kerran viikossa kouluissa ja päiväkodeissa Toive-/lähiruoka-/perinneruokapäivä	Lähiiruoka-päivät Lähiiruokatuottajien tunnettavuuden lisääminen Toive-/perinneruokapäivä	Lähiiruokapäivä 2 krt/6vkoa Lähiiruokatuotteita esille kouluissa	Lähiiruokapäivä 2krt / 6 viikon ruokalista sekä päivittäin lähiruokatuotteita Lähiiruokatuotteiden suosiminen

Palvelualueen keskeiset muutokset ja toimenpiteet 2024

Tukipalveluja tuotetaan kustannustehokkaasti ja laadukkaasti ottaen huomioon asiakaskäyttäytymisen muuttuminen. Ateriapalveluissa on käytössä kuuden viikon kiertävä ruokalista. Kouluissa ja päiväkodeissa tarjotaan päivittäin kasvisruokavaihtoehto toisena pääruokavaihtoehtona ja kerran viikossa kasvisruoka tarjotaan kaikille. Lähiiruokatuotteita tarjotaan vähintään yhdellä aterialla päivässä. Ateriapalvelujen tehtävänä on kodin ja koulun ohella antaa lapsille ja nuorille mahdollisuus kokeilla, maistaa ja tutustua erilaisiin ruokiin ja raaka-aineisiin. Ruokalistasuunnittelussa huomioidaan juhlapäivät ja erilaiset teemat sekä kampanjat.

Puhtauspalvelut huolehtivat kunnan kiinteistöjen, koulujen, päiväkotien, virastojen ja liikuntapaikkojen ylläpito- ja perussiivouksesta mitoituksen mukaisesti, kustannustehokkaasti, ja asiakkaan tarpeet huomioiden. Puhdistettavaa pinta-alaa on n. 25 000 m². Riittävän puhtaustason ylläpitäminen pitää pintamateriaalit kunnossa, parantaa sisäilman laatua ja auttaa pidentämään kiinteistöjen elinkaarta. Hyödynnämme nykyaikaisia välineitä -ja menetelmiä, panostamme myös ympäristöystävällisyyteen ja pyrimme vähentämään veden määrää puhdistustyössä.

Ateria- ja puhtauspalveluissa kiinnitetään huomiota henkilöstön työssäjaksamiseen. Työssäjaksamista tuetaan työnkierrolla ja yksilöidyillä työaikaratkaisulla sekä muuttamalla tarvittaessa työnkuva. Henkilöstöä kannustetaan ja motivoidaan löytämään mielekästä tekemistä vapaa-ajalla, joka auttaa omalta osaltaan jaksamaan työssä. Työyhteisössä kohdellaan kaikkia tasa-arvoisesti ja vuorovaikutus on avointa. Yhteisöllisyyttä pidetään yllä yhteisten virkistyspäivien ja säännöllisten viikko- ja kuukausipalavereiden avulla. Henkilöstöä kannustetaan uuden oppiseen ja kouluttautumaan joko työnohessa tai muutoin. Tavoitteena on osallistaa henkilökuntaa kehittämään omaa työtään ja löytämään ratkaisuja, mikä vaikuttaa työnmielkkyyteen.

Henkilöstö

- Ateria- ja puhtauspalvelupäällikkö
- Ruokapalveluesimies 2
- Puhtauspalveluesimies
- Ruokapalvelutyöntekijät 2
- Kokkeja 7
- Yhdistelmätyöntekijät 2
- Laitoshuoltajat 10
- Osa-aikaiset 5–10 henkilöä / vuodessa

7 TALOUSARVIO 2024

Erityisperustelut

Tyrnävän kunnan menot

Vuoden 2024 talousarvion toimintamenot ovat 23 937 332 (sisäisine erineen 27 068 179) euroa ja toimintatulot 2 768 866 (sisäisine erineen 3 466 969) euroa. Toimintakatteeksi jää 21 168 464 euroa.

Toimintakatteessa on pienennystä 0,3 prosenttia (edellisenä vuonna kasvua 5,2 prosenttia).

Vuonna 2024 on erityisenä tavoitteena (kaikilla osastoilla) talousarvion pitävyyden varmistaminen. Hallintokunnittain tehdyt ja yhteen vedetyt talousarvioehdotukset sisältävät realistisia säästötoimenpiteitä ja toiminnan uudelleen järjestelyitä, mitkä on välttämätöntä ottaa heti käyttöön täysimääräisinä.

Verotulot

Talousarvio perustuu 9,9 tuloveroprosenttiin. Vuonna 2019 veroprosenttia nostettiin 21,0 prosentista 22,0 prosenttiin. Vuodelle 2023 kaikkien kuntien veroprosentteihin tehtiin 12,64 prosenttiyksikön leikkaus hyvinvointialueuudistuksen myötä ja Tyrnävän kunnan veroprosentti vuonna 2023 oli 9,36 prosenttia. Vuodelle 2024 veroprosenttia nostetaan 0,54 prosenttiyksiköllä. Nykyisellä tuloveroprosentin tasolla efektiivinen veroaste on noin 6,8.

Kiinteistöveroprosentit 2024	%
Yleinen kiinteistöveroprosentti	1,12
Vakituinen asuinrakennusten veroprosentti	0,54
Muiden asuinrakennusten veroprosentti	1,12

Verotulot 2024	1000 €
Tulovero	10.800
Yhteisövero	450
Kiinteistövero	1.000
Yhteensä	12.250

Verotulojen arviointiin vaikuttavat mm. seuraavat veroperustemuutokset

- Palkkojen, eläkkeiden, työttömyysturvaetuuksien ja muiden veronalaisten sosiaalietuuksien muutokset. Lisäksi ennusteessa on huomioitu Verohallinnon ennakkotieto koskien koko maan maksuunpantua kunnallisveroa verovuonna 2023.
- Hallitusohjelmaan kirjatut veroperustemuutokset, mitkä vaikuttavat verokertymiin negatiivisesti.
- Ansiotulojen arvioitu kehitys vuodelle 2024 on heikentynyt syksyn 2023 aikana.
- Palkkasumman kehitys 2022–2023 pienenee noin 0,5 prosenttiyksiköllä heikompien työllisyysnäkömien sekä Tulorekisteristä saatujen palkkatulotietojen seurauksena.
- Ensi vuodesta alkaen on esitetty selvästi alennettuja työttömyysvakuutus- ja päivärahamaksuja. Kyseiset maksut ovat vähennyskelpoisia ja parantavat näin ollen kunnallisveron tuottoa.
- Kesäkuusta alkanut yhteisöveron verovuoden 2023 ennakkoverojen heikko kehitys on jatkunut syyskuun loppuun asti. Loppuvuoden kehitys ei näillä näkymin näytä merkittäviä piristymisen merkkejä ja verokertymäennustetta tältä osin on pienennetty.

Valtionosuudet

Valtionosuusrahoitus on aiemmin muodostunut kahdesta osasta: valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta. Molempiin osiin sisältyy asukaskohtainen kunnan omarahoitusosuus. Vuonna 2020 kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta on erotettu omaksi momentikseen veromenetysten kompensatioiden momentti.

Kuntien tulopohja tasataan Suomen järjestelmässä vain osittain. Täysin toteutetussa tulopohjan tasauksessa huomiota otettaisiin kaikki kunnan veropohjat ja tasaus tehtäisiin kaikkien kuntien osalta kokonaan (tai ainakin hyvin lähelle) koko maan keskimääräistä asukaskohtaista tuloa.

Peruspalvelujen valtionosuusprosentti laskee 22,09 prosentista 21,92 prosenttiin vuonna 2024. Muutoksessa on otettu huomioon lisäyksenä 0,07 prosenttiyksikköä liittyen uusien ja laajenevien tehtävien toteuttamiseen siten, että valtionosuus on 100 %. Indeksissäätö puolestaan alentaa valtionosuusprosenttia 0,24 prosenttiyksikköä. Kunnan omarahoitusosuus on 1.388,69 euroa/asukas. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukainen omarahoitusosuus on 304 euroa/asukas.

Valtionosuuden laskennallinen peruste muuttuu vuosittain ns. automaattimuutosten perusteella. Näitä ovat määrätymistekijöiden, esimerkiksi asukasmäärien, oppilasmäärien ja muiden laskennan perusteena olevien määrien muutokset ja kustannustenjaon muutoksesta johtuvat hintojen muutokset.

Vuoden 2024 valtionosuudet

Peruspalvelujen valtionosuuden osana otetaan huomioon verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus.

Verotulotasaus

Valtionosuuksia tasataan laskennallisten verotulojen perusteella kahden vuoden viiveellä. Vuoden 2024 verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus määräytyy verovuoden 2022 maksuun pantujen verotulojen mukaan. Kunnan laskennallinen tulovero saadaan, kun verovuodelta maksettava kunnallisvero kerrotaan keskimääräisen tuloveroprosentin ja oman tuloveroprosentin suhteella.

Yhteisövero-osuutena on suoraan arvio maksettavasta kunnan yhteisövero-osuudesta.

Arvio Tyrnävän kunnalle tulevan verotulotasauksen määrästä vuonna 2024 on 4 600 000 euroa.

Valtionosuudet vuosittain

Euroa	Talousarvio 2024	Talousarvio 2023	Tilinpäätös 2022
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	11 200 000	12 085 000	20 126 338
siitä verotuloihin perustuva valtionosuus	4 600 000	4 826 000	7 287 996
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-1 000 000	-1 015 000	-1 013 557
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	-	-	-
Verotulomenetyksen korvaus	950 000	1 000 000	3 288 670
Yhteensä	11 150 000	12 070 000	22 401 451

Henkilöstö ja palkkaus

Palkkamenojen määräraha on yhteensä 12 077 743 euroa sosiaalikuluneen henkilöstökulut ovat 14 921 788 euroa. Henkilöstökulujen määrärahassa on vähennystä (487 006 euroa) 3,2 prosenttia.

Yleisenä ohjeena on, että vuosilomasuunnittelussa tulee käyttää koko kesälomakautta siten, että vuosiloman sijaisia ei pääsääntöisesti jouduta palkkaamaan. Työllistämismäärärahat on keskitetty sosiaalipalvelujen tulosalueelle.

Lainanottovaltuutus ja hankintavaltuudet

Talousarviolainojen ja kassalainojen lainanottovaltuutus

Valtuusto on hallintosäännössä siirtänyt talousarviolainojen ottovaltuuden kunnanhallitukselle (edelleen delegointipäätös kunnanjohtajalle; kohta 2). Rahoitustarve on esitetty rahoituslaskelman viimeisellä rivillä (lainanotto). Selvennyksenä todetaan, että mikäli talousarviovuoden aikana tehdään lainojen uudelleenjärjestelyitä, esimerkiksi suojaus-tarkoituksessa, ei kyseisten lainojen nostoja tai poismaksuja oteta huomioon laskettaessa käytettyä lainan ottovaltuutta.

Valtuutus

Kunnanjohtaja voi tarvittaessa ottaa maksuvalmiuden ylläpitoon tilapäislainoja enintään 2 000 000 euroa.

Valtuusto on 17.9.2018 päätöksellään §61/2018 ottanut kunnan käyttöön kuntatodistusohjelman ja valtuuttanut hallinto- ja talousjohtajan päätöksen ehtojen mukaisesti ja rajauksin liikkeelle laskemaan tarvittavan määrän kuntatodistuksia. Valtuusto on sittemmin 11.5.2020 §21 laajentanut valtuutuksen koskemaan myös kunnanjohtajaa sekä pääkirjanpitäjää ja tarkistanut kuntatodistusten enimmäismäärää.

Käyttötalouden hankintavaltuudet

Kunnanjohtaja päättää hankinnoista enintään 200 000 euroon ja osastopäälliköt päättävät hankinnoista enintään 100 000 euroon saakka ja tulosyksikön/kustannuspaikkojen esimiehet enintään 15 000 euroon saakka.

Sisäiset erät

Sisäiset vuokrat yhteensä 2 215 994 euroa on otettu talousarvioon eri hallintokuntien sisäiseksi menoksi (tulona kiinteistöjen tulosalueella) ja ruokapalvelujen myynti 1 064 157 euroa (ruokapalvelujen myyntituotot tulona ruokahuollon tulosalueella) sekä toimistopalvelujen (sentraalin palvelut) myynti osastoille 218 374 euroa (tulona hallinto- ja kehittämisosastolla toimistopalvelujen tulosyksikössä).

Sisäiset vuokrat muodostuvat kunnan kiinteistötoimen muilta toimintayksiköiltä laskuttamista kustannuksista ja ruokahuollon ateriapalvelut muilta toimintayksiköiltä laskuttamista kustannuksista.

Sisäiset erät eliminoidaan kunnan tilinpäätöksen tuloslaskelmaa muodostettaessa. Talousarvion käyttötalousosan toteutumisvertailu tehdään kuitenkin siten, että sisäiset erät ovat mukana kuten talousarviossakin.

Kustannuslaskennalliset erät ja poistot

Kustannuslaskennallisina erinä käsitellään

Keskitetysti hoidettujen tehtävien kustannukset 1 121 114 euroa

Kustannuslaskennallisia eriä ei siirretä talousarvion tuloslaskelmaosaan, vaan ne ovat perusteluja ja informaatiota. Laskennallisia eriä tarvitaan kustannuslaskennassa mm. taloudellisuutta mittaavia lukuja laskettaessa.

Poistot

Poistot ovat vuoden 2024 talousarviossa yhteensä 2 501 262 euroa.

Talousarvion sitovuus

Käyttötalousosa

Talousarviossa ja –suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Sitovuustaso valtuustoon nähden on tulosaluetaso (euromääräisenä esitetty taulukossa 7.3 Talousarvion yhdistelmä).

Käyttötalousosassa valtuusto asettaa toiminnalle tavoitteet ja määrärahat. Määräraha on valtuuston talousarviossa tulosalueelle myöntämä euromäärältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen. Vuoden 2024 talousarviossa (vuodesta 2007 lähtien) määrärahat ja tuloarviot sitovat tulosaluetasolla nettomääräisinä.

Investointiosa

Investoinnit ovat valtuustoon nähden sitovia toimielimittäin (nettomenot).

Kunnanhallitus tekee aloituspäätökset kaikissa yli 1 000 000 euron hankkeissa.

Valtuuston hyväksymän investointikohteiden suunnitteluohjeen mukaan tarveselvitys käynnistää tilahankkeen.

Tarveselvityksen tekee ao. hallintokunta ja hyväksyy kunnanhallitus. Investointiosan irtaimiston hankintamääräraha on tarkoitettu sellaisen irtaimen hankintaan, jonka käyttöikä on kolme vuotta tai yli ja hankintahinta pääsääntöisesti yli 10 000 euroa.

Rahoitusosa

Rahoituksen rahavirtaan budjetoidaan antolainojen ja lainakannan muutokset, jotka ovat nettomääräisinä valtuustoon nähden sitovia eriä.

Poikkeusolojen suunnitelmat

Poikkeusolojen suunnitelmat ja pelastussuunnitelmat päivitetään vuosittain helmikuun loppuun mennessä.

7.1 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma ilman sisäisiä eriä							
1000 euroa	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio 2024	Taloussuunnitelma 2025	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027
Toimintatuotot	4 951	5 654	2 975	2 769	2 838	2 909	2 967
Toimintakulut	45 334	47 712	24 204	23 937	23 834	23 791	24 184
Toimintakate	40 382	42 058	21 229	21 168	20 996	20 882	21 217
Verotulot +	21 578	22 110	11 970	12 250	12 700	13 100	13 550
Valtionosuudet +	21 353	22 401	12 070	11 150	11 550	11 550	12 000
Rahoitustuotot +	49	39	20	20	20	20	20
Korkokulut -	248	277	500	500	800	800	800
Muut rahoituskulut -	22	19	20	20	20	20	20
Vuosikate	2 327	2 196	2 310	1 732	2 454	2 968	3 533
Suunnitelma-poistot -	2 121	1 997	2 309	2 501	2 900	3 200	3 500
Satunnaiset erät							
Tilikauden tulos	206	199	1	-770	-446	-232	33
Poistoeron lisäys	-	-	-	-			
Tilikauden yli/alijäämä	206	199	1	-770	-446	-232	33

7.2 Rahoituslaskelma

Kunnanvaltuusto myöntää kunnanhallitukselle valtuuden 12 000 000 euron lainanotolle talousarviovuonna 2024 rahoitustarpeen kattamiseksi.

Rahoituslaskelma					
	2023	2024	2025	2026	2027
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	2 310 806	1 731 534	2 454 000	2 968 000	3 533 000
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät					
Investointien rahavirta					
Investointimenot	5 260 000	9 465 000	2 965 000	2 915 000	3 145 000
Rahoitusosa investointimenoihin					
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden. luovutustulot	45 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 904 194	-7 703 466	-481 000	83 000	418 000
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	200 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Lainakannan muutokset					
Lainojen lyhennykset	3 774 183	4 024 183	4 200 000	4 100 000	4 100 000
Rahoitustarve, lainanotto	6 878 377	11 747 649	4 701 000	4 037 000	3 702 000

7.3 Talousarvion yhdistelmä

Toimintamenot – ja tulot

Sisäiset erät sisältyvät lukuihin

Tulosaluetaso				
Käyttötalous	Tulosaluetaso on valtuuston sitovuustaso	Menot €	Tulot €	Netto €
100	Yleishallinto- ja elinkeinojen kehittäminen	1 793 230	162 000	1 631 230
110	Tuki- ja sähköiset palvelut	1 376 852	12 019	1 364 833
120	Henkilöstö ja hyvinvointi	868 217	125 000	743 217
Yhteensä	Hallinto- ja kehittämisosasto	4 038 299	299 019	3 739 280
300	Sivistysosaston hallinto	148 139	12 100	136 039
310	Opetuspalvelut	11 374 252	557 047	10 817 205
320	Varhaiskasvatuspalvelut	5 907 640	204 400	5 703 240
350	Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	876 548	125 500	751 048
Yhteensä	Sivistysosasto	18 306 580	899 047	17 407 533
400	Teknisen osaston hallinto	233 646	0	233 646
410	Rakennusvalvonta	101 410	50 000	51 410
430	Liikenneväylät ja yleiset alueet	744 656	474 800	269 856
440	Kiinteistöt	2 064 839	2 491 314	426 475
450	Ateria- ja puhtauspalvelut	1 578 747	1 685 533	106 786
Yhteensä	Tekninen osasto	4 723 299	4 701 647	21 652
	Yhteensä	27 068 178	5 899 713	21 168 464

7.4 Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto

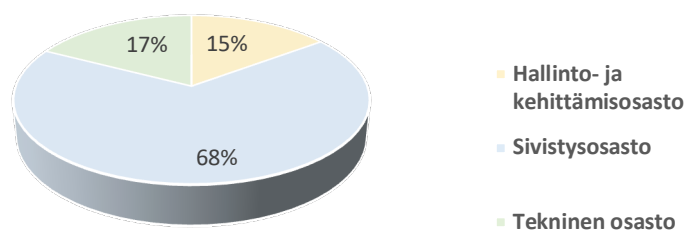
	Sitovuus	Määrärahat	Tuloarviot
Käyttötalousosa			
Hallinto- ja kehittämisosasto	Tulosalueittain netto	3 739 280	
Sivistysosasto	Tulosalueittain netto	17 407 533	
Tekninen osasto	Tulosalueittain netto	21 652	
Tuloslaskelmaosa			
Verotulot	Brutto		12 250 000
Valtionosuudet	Brutto		11 150 000
Rahoitustuotot ja kulut	Netto	520 000	20 000
Satunnaiset erät			
Investointiosa			
Hallinto- ja kehittämisosasto	Netto	195 000	30 000
Sivistysosasto	Netto	6 895 000	
Tekninen osasto	Netto	2 375 000	
Rahoitusosa			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	Brutto	20 000	
Antolainasaamisten vähennys	Brutto		
Lainakannan muutokset	Netto		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			11 747 649
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		4 024 183	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	Netto		
Oman pääoman muutokset			
Vaikutus maksuvalmiuteen	Brutto		
Talousarvion loppusumma		35 197 649	35 197 649

7.5 Bruttomenojen osuus

Sisäisine erineen

Bruttomenot	euroa
Hallinto- ja kehittämisosasto	4 038 299
Sivistysosasto	18 306 580
Tekninen osasto	4 723 299

Bruttomenojen osuus

7.6 Nettomenojen kasvu osastoittain

	Nettomenot	Talousarvio 2023			Talousarvio 2024			Nettomenot	
		Menot	Tulot	Netto	Menot	Tulot	Netto	Kasvu €	Kasvu %
	Sisäiset erät mukana								
010	Hallinto- ja kehittämisosasto	3 834 622	345 722	3 488 900	4 038 299	299 019	3 739 280	250 380	7,2
030	Sivistysosasto	18 284 997	1 088 643	17 196 354	18 306 580	899 047	17 407 533	211 179	1,2
040	Tekninen osasto	5 193 546	4 649 606	543 940	4 723 299	4 701 647	21 652	522 288	-96,0
	Yhteensä	27 313 165	6 083 971	21 229 194	27 068 178	5 899 713	21 168 464	54 730	-0,3

7.7 Nettomenojen kasvu tulosalueittain

Sisäiset erät sisältyvät lukuihin

Tulosalue				
Käyttötalous		Nettomenot €	Kasvu €	Kasvu %
100	Yleishallinto- ja elinkeinojen kehittäminen	1 631 230	116 389	7,7
110	Tuki- ja sähköiset palvelut	1 364 833	213 399	18,5
120	Henkilöstö ja hyvinvointi	743 217	-79 408	-9,7
Yhteensä	Hallinto- ja kehittämisosasto	3 739 280	250 380	7,2
300	Sivistysosaston hallinto	136 039	-49 704	-26,8
310	Opetuspalvelut	10 817 205	-143 459	-1,3
320	Varhaiskasvatuspalvelut	5 703 240	511 653	9,9
350	Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	751 048	-107 312	-12,5
Yhteensä	Sivistysosasto	17 407 533	211 179	1,2
400	Teknisen osaston hallinto	-233 646	25 083	12,0
410	Rakennusvalvonta	-51 410	4 378	9,3
430	Liikenneväylät ja yleiset alueet	-269 856	-204 338	-43,1
440	Kiinteistöt	426 475	-302 845	245,0
450	Ateria- ja puhtauspalvelut	106 786	-44 566	71,6
Yhteensä	Tekninen osasto	21 652	-522 288	-96,0
	Yhteensä	21 168 464	54 730	-0,3

7.8 Investointiohjelma 2024–2028

INVESTOINTIOHJELMA 2024–2028 alv 0 %						
	2024	2025	2026	2027	2028	Yhteensä
KUNNANHALLITUS						
Maa-alueiden ja osakkeiden hankinta	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	750 000
Kunnan yhteiset ICT- hankinnat	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	150 000
Uimapaikojen kehittäminen; suunnittelu ja toteutus		50 000				50 000
Tuunaa Tyrnävä						
Monitoimitalo suunnittelu	15 000					15 000
Kunnanhallitus yhteensä	195 000	230 000	180 000	180 000	180 000	965 000
SIVISTYSLAUTAKUNTA	2024	2025	2026	2027	2028	Yhteensä
Koulujen toiminnalliset muutokset ja tarvikehankinnat	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	125 000
Päiväkotien toiminnalliset muutokset ja tarvikehankinnat	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000	200 000
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden kiinteistöjen muutokset ja tarvikehankinnat	80 000	30 000	30 000	30 000	30 000	200 000
Nahkurin rakennukset; tarveselvitys/hanke- ja peruskorjaussuunnittelu, toteutus						
Kirkkomännikkö irtokalusteet+ Av-laitteet	250 000					250 000
Sivistyslautakunta yhteensä	395 000	95 000	95 000	95 000	95 000	775 000
TEKNINEN LAUTAKUNTA	2024	2025	2026	2027	2028	Yhteensä
Pitkävaikutteiset yhteishankkeet						
ELY Tupostien saarekkeet (Ahintie ja Valiontie) MAL	65 000					65 000
ELY jkpp 1. vaihe: mt 827 jk+pp välille Kotimetsäntie–mt 18637 MAL n. 900 000 €			50 000	450 000		500 000
Kiinteistöt						
Rakennusten investointihankkeet kuntoarvioiden ja PTS-suunnitelmien mukaisesti	350 000	350 000	350 000	350 000	350 000	1 750 000

Toimitilat/liiketilat kunnostukseen ja muutostöihin	30 000	20 000	20 000	20 000	20 000	110 000
Kunnan vuokra-asuntojen korjaustyöt	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	150 000
Kiinteistöautomaation modernisointi	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	100 000
Varaus kuntotutkimusten suorittamiseen	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	50 000
Sisäilmaongelmien tutkimusohjelmat ja korjaukset	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	100 000
Uimahalli / jäähalli			50 000			50 000
Kirkkomännikkö uusi	6 500 000	200 000				6 700 000
Liikenneväylät ja yhteiset alueet						
Murron uuden kaava-alueen kunnallistekniikka	600 000			200 000		800 000
Haurukylän teollisuusalueen kunnallistekniikka	700 000		300 000			1 000 000
Yleisurheilukentän perusparannustyöt	100 000	1 300 000	1 300 000	1 300 000		4 000 000
Katuverkoston korjaus	100 000	100 000	200 000	200 000	200 000	800 000
Teiden, kevyen liikenteen väylien päällystys	100 000	50 000	50 000	50 000	50 000	300 000
Kunnallistekniikan liittymismaksut, vesihuolto	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	100 000
Katu-, piha-, liikunta- ja yleisten -alueiden valaistuksen rakentaminen ja uusiminen	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	250 000
Puistot ja leikkikentät	50 000	30 000	30 000	30 000		140 000
Koirapuisto; suunnittelu ja rakentaminen		20 000				20 000
Kotimetsän kuntorata, yhdysreitti + koko reitin valaistus		20 000				20 000
Kirkonkylän pääkuntoradan perusparannus		80 000				80 000
Temmeksen kuntoradan kunnostus		50 000				50 000
Pesäpallokentän tekonurmen uusiminen		200 000		30 000		230 000
Muu varaus	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	150 000

Kalusto						
Valmistus- ja jakelukeittiöiden kone- ja laitehankinnat	60 000	15 000	15 000	15 000	15 000	120 000
Puhtauspalvelut yhdistelmäkoneen hankinta	20 000	15 000	15 000	15 000	15 000	80 000
Rakennusvalvonta						
Tekninen lautakunta yhteensä	8 855 000	2 630 000	2 560 000	2 840 000	830 000	17 715 000
ALOITTEET, LUOTTAMUSHENKILÖESITYKSET, SEURAT JNE						
Ulkoilureittien ja lisääminen ja kehittäminen	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	50 000
Skeittiramppeja lisää Temmes, kirkonkylä, Murto			20 000	20 000		40 000
Valaistut metallipallot Temmeksen meijeriaukiolle kuten kirkonkylällä, Murtoon						
Katettu pesäpallokatsomo			50 000			50 000
Kuntosalilaitteita	10 000					10 000
Aloitteet ja talousarvioesitykset yhteensä	20 000	10 000	80 000	30 000	10 000	150 000
	2024	2025	2026	2027	2028	Yhteensä
MENOT YHTEENSÄ	9 465 000	2 965 000	2 915 000	3 145 000	1 115 000	19 605 000
TULOT YHTEENSÄ	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	150 000
NETTOMENOT	9 435 000	2 935 000	2 885 000	3 115 000	1 085 000	19 455 000
Arvio tuloista vuonna 2024						
Tonttien ja kiinteistöjen myyntivoitot	30 000					
Yhteensä:	30 000					

7.9 Talousarviokaava

KÄYTTÖTALOUSOSA TOIMIELIN

TULOSALUE Valtuusto päättää

TULOSYKSIKKÖ (Kustannuspaikka) Kunnanhallitus, lautakunta päättää

KÄYTTÖTALOUS

10 Hallinto- ja kehittämisosasto

100 Yleishallinto ja elinkeinojen kehittäminen

1000 Vaalit

1010 Tilintarkastus

1020 Kunnanvaltuusto

1030 Kunnanhallitus

1040 Kunnallisverotus

1050 Yhteistoimintaosuudet

1070 Elinkeinopalvelut, kehittäminen, markkinointi

1080 Joukkoliikenne

1100 Eläinlääkintähuolto

1110 Viranomaistoiminta

1120 Maaseututoimi

1121 Tyrnävä, Hailuoto, Kempele, Liminka, Lumijoki

1123 Muhos

1130 Yhdyskuntasuunnittelu

1131 Maankäyttö ja Kaavoitus

1131 PIKUPATE

1133 Matkailu

110 Tuki- ja sähköiset palvelut

1200 Toimistopalvelut

1210 IT-palvelut

1211 DigiHelppi -hanke

1230 Talouspalvelut

120 Henkilöstö ja hyvinvointi

1300 Henkilöstöhallinto

1310 Työllisyystoiminta

30 Sivistysosasto

300 Sivistysosaston hallinto

310 Opetuspalvelut

320 Varhaiskasvatuspalvelut

3000 Sivistysosaston hallinto

3028 Perhelukeminen ja lukutaito lentoon -hanke

3030 TVT kouluarkeen -hanke

3037 Covid19/Opetus lv. 2022–2024

3038 Erasmus+ Kirkkomännikkö

3039 Tasa-arvohanke/Opetus 2023–2024

3040 Virtaa 2

3041 Erasmus akkreditointi 2023

3100 Kirkkomännikön ja Rantaroustin koulu

3110 Murron koulu

3115 Temmeksen koulu

3120 Kuulammen koulu

3125 Yhteiset toiminnot

3130 Esiopetus Kirkkomännikkö

3135 Esiopetus Murto

3140 Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta

3145 Erityisopetus Eha Kirkkomännikkö

3151 Erityisopetus Eha Kuulampi

3155 Erityisopetus

3156 Jopo

3173 Hankkeiden ja kokeilujen omarahoitus

3180 August Sahlsten -lukio

3190 Musiikkioppilaitokset

3195 Kansalaisopisto

3196 Taiteen perusopetus

3215 Vaka-hallinto

3230 Lasten kotihoidon tuki

3240 PPH

3242 Ryhmäperhepäivähoitokoti

3243 Ryhmäperhepäivähoitokoti / KK

3250 Toukovakka

3251 Kuumestari
3252 Väentupa
3253 Käpytikka
3254 Tenavatalo
3255 Avoin varhaiskasvatustoiminta
3263 Varhennettu esiopetus /verrokkikunta
3265 Varhennettu esiopetus lv. 2022–2024
3266 Tasa-arvohanke / vaka 2023–2024

350 Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

3510 Kirjasto
3511 Kulttuuripalvelut
3520 Liikuntatoimi
3521 Nuorisotoimi
3522 Etsivä
3532 Läsnäolevaa nuorisotyötä
3534 Harrastamisen Suomen malli lv. 2023–2024
3550 Kipinää kirjastosta

40 Tekninen osasto

400 Teknisen osaston hallinto

4000 Teknisen osaston hallinto

410 Rakennusvalvonta

4100 Rakennusvalvonta

430 Liikenneväylät ja yleiset alueet

4300 Liikenneväylät hallinto
4310 Yksityistiet
4320 Puistot ja yleiset alueet
4340 Maa- ja metsätilat
4350 Jätehuolto
4360 Vesialueet
4370 Kaavatiet
4380 Liikunta-alueet

440 Kiinteistöt

4400 Kiinteistöjen hoito

450 Ateria- ja puhtauspalvelut

4500 Ateriapalvelut
4600 Puhtauspalvelut

